

SETTIMANALE
SPEDIZ. IN ABB. POST. - LEGGE 549/95,
ART. 2 COMMA 26 - FILIALE DI GORIZIA
ISSN 1124 - 6596

NOVI GLAS

CENA 1500 LIR

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

ZGODOVINSKI SPOMIN NEIZBRISAN

Govor devinsko-nabrežinske podžupanje prof. Vere Tuta Ban na spominski proslavi v tržaški Rižarni 25. aprila

Pred temi visokimi zidovi nad jekleno ploščo grozljivih spominov obnavljamo iz leta v leto dogodke zato, da bi ostali živi v naši zavesti in varni pred pozabo in pred propagando lažnih zgodovinarjev. Zbiramo se tu iz pietete do mrtvih ne glede na naš družbeni položaj, ne glede na politični predznak, na religiozno prepričanje, na jezikovno pripadnost, saj smo ljudje pred skrivnostjo smrti vsi enaki.

Po več kot petdesetih letih si moramo priznati, da je spomin na vojne grozote že precej zbledel. Taborišča smrti in sistematično uničevanje ljudi in krajev so za naše pojme daleč, stvar dedov in pradedov. Ne povezujemo več nasilja z vzroki, ki so vodili morilsko roko človeka nad človekom. Mladini smo premalo povedali o nacizmu in fašizmu. In tako lahko ugotavljamo, kako se v vsej Evropi spet dvigajo desničarske skupine, ki z nasilnimi metodami oživljajo rasizem, kakor da ne more biti konca temu krvavemu stoletju. Mladina premalo pozna grozote, ki so se zgodile. Cele generacije vzgojiteljev so zgrešile svoj cilj! Narodi, ki so odgovorni za zločine, niso znali niti hoteli ohraniti zgodovinskega spomina. Kdor pa je genocid pretrpel in preživel, danes še sam težko verjame, da se je to res zgodilo, in svoje boleče spomine najraje sramežljivo prikriva. Najdejo se celo "zgodovinarji", ki zanikajo holokavst, ki zanikajo obstoj uničevalnih taborišč, medtem ko so še živi ljudje s tetovirano številko na roki.

Tudi Italija ni še obračunala s svojo preteklostjo, kot da ni nič kriva, kot da ni izvajala genocida nad Slovenci, Hrvati, Židi in Romi mnogo pred svojim severnim zaveznikom. Koliko ljudi v vsej Italiji pozna zločine, ki so bili storjeni na Primorskem od požiga Narodnega doma dalje samo zaradi rasnih predsodkov? Koliko Italijanov ve za bazoviške žrtve, za ricinus in strojno olje, ki smo ga pili? Kdo je kdaj priznal etnično čiščenje v Julijski krajini, ko so bila nasilno zamenjana vsa imena ljudi in krajev, ukinjene šole, požgana društva in knjižnice? Do danes se nam nihče ni opravičil zaradi tega. Do danes se tudi nihče od sosedov Slovincem ni opravičil za fizično in duševno klanje v štirih letih okupacije Slovenije. Saj ne zahtevamo, da bi kdo pokleknil, kot je Willy Brandt na Poljskem, pričakujemo pa, da bi Italija priznala svojo krivdo. Namesto tega Slovincem očitajo zločine, ki so bili storjeni v dneh revolucije v imenu ideologije in ne kot izraz etničnega čiščenja.

Da bi nas vsaj Rižarna kaj izučila! / STRAN 2

- VERA TUTA BAN

PO PRVEM KROGU UPRAVNIH VOLITEV V TRSTU IN NA GORIŠKEM ODLOČILEN BO DRUGI KROG VOLITEV 11. MAJA

DRAGO LEGIŠA

V nedeljo, 11. maja, bodo torej ožje volitve (balotaža) v veliki večini občin in pokrajin, kjer so v nedeljo, 27. aprila, obnavljali občinske in pokrajinske svete. Volilnih upravičencev je bilo 9 milijonov, zato so volilni izidi pomemben pokazatelj političnega stanja v državi in političnega razpoloženja volivcev.

Kaj so torej pokazale zadnje upravne volitve? Kar po našem takoj pade v oči, je dvoje: veliko, zares krepko nazadovanje Severne lige in znatna afirmacija oziroma uveljavitev Stranke komunistične prenov. Bossijeva stranka, ki je zadnja štiri leta imela župana v tako pomembnem italijanskem mestu, kot je Milan, 11. maja sploh ne bo tekmovala s svojim kandidatom v drugem volilnem krogu, kar pomeni, da je župana že izgubila. Na veliko nazadovanje Severne lige sicer kaže tudi tržaški primer. Medtem ko je pred štirimi leti njen kandidat za župana zbral ka-

kih 22 odstotkov vseh oddanih glasov, isti kandidat (pravzaprav kandidatinja) 27. aprila ni zbral niti 4%. Ligin voditelj Bossi pravi, da so njegovemu političnemu gibanju škodovali zlasti priseljenci z Juga države. Zato je napovedal še odločnejši boj za neodvisno Padanijo, torej za odcepitev Severa od ostale Italije!

Stranka komunistične prenov (RC) je skoraj povsod - izjemo morda predstavlja le Trst - znatno okrepila svoje glasove, tako v primerjavi z zadnjimi upravnimi kot političnimi volitvami. Prav to dejstvo je po mnenju vatikanskega radia "še najbolj relevantno v političnem pogledu", kar bo nujno imelo vpliv na vsedrjavni ravni in kar bo v "prihodnosti morala upoštevati vladna večina".

Levosredinske stranke, združene pod znakom "oljke", so seveda občutile okrepitev Stranke komunistične prenov, ki od zunaj podpira Prodijevo rimsko vlado, vendar nikakor ne moremo govoriti o kakem njihovem porazu. Če

pa bodo te stranke hotele zmagati v drugem volilnem krogu, je že zdaj jasno, da bodo morale "plačati" neko ceno Bertinottijevim komunistom. Po drugi strani je tudi res, da bi utegnili prav komunisti s svojim togim ravnanjem v drugem volilnem krogu odločilno prispevati k afirmaciji "pola svoboščin," znotraj katerega postaja politično čedalje močnejše Finijevo Nacionalno zavezništvo, ki ima svoje korenine v misovskem neofašističnem gibanju. Zadnje upravne volitve so končno spet dokazale, da znotraj "Pola svoboščin" dejansko nimata nebenega vpliva ne Buttigionejevi ne Casinijevi ter drugi bivši krščanski demokrati.

Na vprašanje, ali bodo izidi nedeljskih upravnih volitev zares vplivali na nadaljnji splošni politični razvoj v Italiji, mislimo, da lahko za zdaj odgovorimo negativno. Natančnejši in bolj verodostojen odgovor pa bo gotovo možen po ožjih volitvah v prvi polovici maja.

SLOVENCISMO LAHKO ZMerno ZADOVOLJNI

Če na nedeljsko volilno preizkušnjo gledamo z našega manjšinskega zornega kota, morda moremo reči, da smo zmerno zadovoljni. Kljub krivični volilni zakonodaji, ki prav nič ne upošteva naše specifične, se nam je posrečilo izvoliti tako v občinski svet v Trstu kot v pokrajinski svet v Gorici nekaj slovenskih svetovalcev. Tako je že zdaj gotovo, da bosta v novem tržaškem občinskem svetu prisotna odvetnika Peter Močnik in Andrej Berdon, ki oba politično pripadata Slovenski skupnosti. Oba sta torej bila potrjena. V goriški pokrajinski svet pa je bil izvoljen David Grinovero, član Slovenske skupnosti, ki je za "oljko" kandidiral v volilnem okrožju Zagraj, Doberdob, Sovodnje in dosegel zares prodoren uspeh.

Od ostalih kandidatov slovenske narodnosti so bili izvoljeni Igor Dolenc (PDS) in Igor Canciani (RC) v Trstu ter Damjan Primožič (RC) v Gorici.

Kaj zdaj? Treba je predvsem napeti vse sile, da se bo 11. maja vrnil in županski stolček v Trstu Riccardo Illy in da bo v Gorici postal predsednik pokrajine Giorgio Brandolin, kandidat "oljke". Oba cilja se lahko dosežeta, če bo zmagala zdrava pamet. Slovenski volivci in volivke, ki bi jih kake sirene s svojim zapeljivim glasom pridobile za druga kandidata, bi naredili veliko in tudi nepopravljivo napako, bi dejansko pljunili v skledo, iz katere zajemajo, pa naj priznajo ali ne - moralno in materialno hrano. Že izidi prvega kroga volitev so namreč naravnost s prstom pokazali, kje je mesto in komu naj gre glas in torej zaupanje naših slovenskih volivcev in volivk.

NAŠI IZVOLJENI PREDSTAVNIKI

02 Janez Povše
SMISELNO RAZUMEVANJE PRETEKLOSTI...

"V POLITIKI JE MORALEN, KDOR DO PIČICE SPOŠTUJE OBVEZE, KI JIH JE SLOVENSKO PREVZEL PRED VOLIVCI."
(Angelo Panebianco)

03 Marko Tavčar / intervju
MILAN LIPOVEC

04 Zvone Štrubelj
DRUŽENJE Z MARIJO V MESECU MAJNIKU

04 Andrej Bratuž
SV. SINDON: POT SKOZI ČAS

06 Marko Vuk
OB GORIŠKI RAZSTAVI VENA PILONA

06 Jurij Paljk
GABROVŠKOV DNEVNIK

07 Danijel Devetak
SLOVENSKI USPEH ZBORA HRAST

09 IŽ
NOVI KNJIGI KROŽKA VIRGIL ŠČEK

12 Erika Jazbar
OBČINSKE VOLITVE NA VIDEMSKEM

14 OBČNA ZBORA ZADRUŽNIH BANK

15 ED
VAL NAPREDOVAL V B1 LIGO

VSEBINA

SVET OKROG NAS

POLITIČNA SLIKA PO VOLITVAH

Kot vedno so tudi tokrat dobile upravne volitve nesporen političen pomen, kar je razumljivo, saj predstavlja vsaka volilna preizkušnja gotovo meritev trenutnega razpoloženja med državljanji in stopnje konsenza, ki ga je deležen sistem. Nov padec volilne udeležbe dokazuje, da zaupanje v vlado pada.

Če vanjo vključimo tudi komuniste, je večinska koalicija v bistvu kar dobro prestala preverjanje enoletnega dela ob sicer spornih razočaranjih. Težko bo sicer rešila Milan in Turin, vendar je napredovala v srednji Italiji in obdržala položaje na jugu. Pol svoboščin pa se je okrepil, ker se je okoristil z mrkom Severne lige. Idejo federalizma so prevzele vse druge politične sile (ker so bile v to prisiljene, a jo bodo zamrzile, ker federalizma ne razumejo in ga nimajo rade) in pahnile Bossija v tve-

gano prehitavanje z napovedjo secesije, za kar volivci še niso zreli. Morda bi z navdušenjem sprejeli nemški model federalizma, toda Bossi je priložnost zamudil.

Na balotazah bodo odločali glasovi komunistov in Severne lige. Slednja bi svoje volivce najraje pozvala, naj ne gredo drugič na volitve, verjetno pa jim bo pustila prosto izbiro. To pomeni, da se bodo glasovi porazgubili. Večinska koalicija povsem naravno računa na glasove komunistov, toda Bertinotti bo svojo okrepitev izkoristil za novo pogojevanje vlade pri napovedanih ustavnih spremembah in reformah socialne države. Preveč pa ne bo mogel nategovati svojih zahtev, ker bi s tem žagal vejo, na kateri sedi. Predčasne volitve pa bi predstavljale tveganje za vse in ne bi rešile narodne situacije.

-S

SSK VABI VOLIVCE K BALOTAŽI

Slovenci v Italiji smo lahko zadovoljni z izidi prvega kroga upravnih volitev z dne 27. aprila. Tako na Tržaškem kot na Goriškem (na Videmskem z vidika naše skupnosti ni bilo pomembnejših preizkušenj) so se s razmerno dobro uveljavili kandidati in sile, ki so do nas kolikor toliko odprti. Tako je v Trstu požel dober uspeh levsredinski tabor z županskim kandidatom Riccardom Illyjem na čelu, na Goriškem pa levsredinska naveza s predsedniškim kandidatom Giorgiom Brandolinom.

Sposebnim zadovoljstvom moramo zabeležiti uspeh slovenskih kandidatov in še zlasti kandidatov SSK. Če se omejimo na za nas najvažnejša predstavniška telesa, naj omenimo, da sta bila v tržaški občinski svet potrjena Peter Močnik in Andrej Berdon.

STRAN 3

VOLILNI USPEH MLADEGA GORIČANA

Na našem uredništvu levo Aleš Figelj, v sredini David Grinovero

Slovenska skupnost je z zadovoljstvom sprejela volilne rezultate prvega kroga upravnih volitev na Goriškem, saj je njen kandidat David Grinovero, ki je nastopil kot kandidat koalicije Oljke v volilnem okrožju Zagraj-Doberdob-Sovodnje, doživel velik volilni uspeh. Gotovo je namreč, da bo v vsakem primeru in ne glede na izid balotaže v nedeljo, 11. maja, David Grinovero skupaj z Damjanom Primožičem, ki je bil izvoljen na listi Stranke komunistične prenove, slovenski pokrajinski svetovalec.

David Grinovero in pokrajinskega tajnika Slovenske skupnosti Aleša Figlja smo vidno zadovoljna sprejeli na našem uredništvu in jima čestitati za lep uspeh stranke.

Aleš Figelj je tako ocenil nedeljski uspeh: "Jasno je, da smo z izidom volitev več kot zadovoljni, pa čeprav moram v isti sapi povedati, da moramo naše volivce in tudi tiste, ki so v nedeljo ostali doma, motivirati, da gredo v nedeljo, 11. maja, na balotažne volitve in da svoj glas še enkrat oddajo koaliciji Oljke. Rezultat smo seveda pričakovali, saj je prav koalicija Oljke tista, ki nudi slovenski manjšini največje zagotovilo, da jo bo upoštevala in se tudi borila za njene pravice. Seveda bi se kot pokrajinski tajnik stranke rad vsem volilcem zahvalil za zaupanje. Obenem pa naj tudi povem, da

je nesprejemljivo dejstvo, da je bilo na volitvah v nedeljo 12,5 odstotka glasov neveljavnih. Glasovnice so bile neveljavne zaradi t.i. protestnega glasu, ko volivec izrazi protest na glasovnici in jo torej neveljavno odda v volilno skrinjico, a seveda tudi zato, ker so nekateri volivci nepravilno oddali svoj glas. Na balotažnih volitvah bomo samo prekrizali ime Giorgia Brandolina, kandidata Oljke za pokrajinskega predsednika, in tako pokazali, da volimo najbolj demokratično politično koalicijo - Oljko, h kateri je pristopila tudi Slovenska skupnost. To smo storili, ker se zavedamo, kako pomembno je imeti v pokrajinski upravi demokratične in do Slovencev odprte ljudi. Še enkrat hvala vsem volivcem. Volilni uspeh je po mojem mnenju spet nov dokaz, da Slovenci znotraj manjšine rabimo večjo enotnost in predvsem konstruktivno dogovarjanje."

David Grinovero je vidno vesel, ko pravi: "Seveda sem zadovoljen z volilnim uspehom in se vsem zahvaljujem za izkazano zaupanje, tako tradicionalnim volivcem Slo-

venske skupnosti kot tudi volivcem leve, ki me je tudi podprla in volila. Mislim, da je ob rezultatu teh volitev pri nas vsakdo lahko zaznal, kako pomembno je bilo, da smo vsi demokratični Slovenci nastopili v okviru politične koalicije Oljke. Mislim tudi, da bomo v prihodnje lahko Slovenci prav na tem združenju veliko zgradili. Vesel sem, da sem izvoljen v nov pokrajinski svet kot svetovalec in se bom držal volilnih obljub. Vendar bi rad tudi jaz poudaril predvsem to, da se v nedeljo, 11. maja, spet vsi naši volivci udeležijo balotaže in svoj glas oddajo nosilcu liste Oljke inž. Giorgiu Brandolinu. Njega moramo izvoliti za predsednika goriške pokrajine, saj bomo le tako Slovenci lahko upali, da se nam bo na Goriškem spet začelo bolje pisati po štiriletnem premoru, ko ni bilo v goriški pokrajinski upravi poslušna za naše zahteve in predvsem pravice! Še enkrat hvala vsem in v nedeljo, 11. maja, vsi na volišča in vsi volimo Brandolina!"

JUP

S 1. STRANI

ZGODOVINSKI SPOMIN NEIZBRISAN

Rižarna in druga taborišča smrti, kjer je bilo uresničeno sistematično načrtovano barbarstvo. Do skrajnosti izpeljano tisto barbarstvo, ki se začne s poniževanjem in sramotjenjem "drugačnih". Na začetku te verige barbarstva so žaljivi napisi po zidovih, pomazani spomeniki in table. Tam se začne pokvarjena veriga nasilja nad človekom in na skrajnem koncu iste verige je holokavst, ki je s svojimi črnimi perutmi zakril vso Evropo in prizadel ne samo Žide, ampak vse narode, ki so padli pod peto okupatorja in so bili obsojeni na totalno uničenje. Ni bila kriva vojna, vzrok so bili rasni predsodki.

Da bi se Evropa vsaj na pragu tretjega tisočletja zavedela teh grozot in se iz njih kaj naučila! Vendar zgleda, da nihče za nič ne odgovarja, nihče krivde ne prizna. Priebke in Haas sta opravljala le svojo vojaško dolžnost. A dokler ne bodo razčiščene krivde in krivice, v Evropi ne bo miru. V podzavest odrinjena krivda prilplava vedno na površje in hujše od mučenja je za človeka ponižanje in krivica: to, da mu vzameš obleko, ime, človeško dostojanstvo. Spirala strahu in strasti potegne vase tako oblastnega krvnika kot ne-

močno žrtev in v nasilju podležeta oba. V spirali nasilja ni zmagovalcev. Kdor zmaga z nasiljem, je vedno žrtev svoje žrtve.

Ob koncu tega krvavega stoletja nam je edina garancija za mir tolerantno sprejemanje drugih in drugačnih po skupnem človeškem imenovalcu. Strpnost je danes nepogrešljiva vrednota, v času, ko prisotnost beguncev, vojnih sirot, tujcev in revežev vseh vrst povečuje konflikte, povečuje strah pred izgubo naših privilegijev, trdnosti in udobja bogatega sveta, povečuje nerazumno strast uničevanja.

Ena sama pot pelje ven iz spirale nasilja, ki smo ga že dosti preveč navajeni: v različnih oblikah, drug drugemu volkovi, vsak od nas v vlogi krvnika in žrtve obenem. Krvavo stoletje je pustilo sledove v nas. Samo ena rešitev je, samo "ena beseda v tem razbitem svetišču", v tem razbitem človeku sedanjega časa.

Samo večja humanost v naših medsebojnih odnosih in humanost v naših institucijah, samo večja odgovornost nas vseh lahko rodi novo civilizacijo za tretje tisočletje. Kultura spoštovanja različnosti, kultura sožitja in sodelovanja, kultura miru naj bo civilizacija, ki jo hočemo zgraditi ljudje brez predsodkov, vsi enaki, v luči resnih opominov preteklosti.

SMISELNO JE TAKŠNO RAZUMEVANJE PRETEKLOSTI, KI NAS ZBLIŽUJE

JANEZ POVŠE

Ob praznovanjih, kakršna so obletnice upora, zmage nad fašizmom in ideologijami nasploh, osvoboditve in podobno postane celo po pol stoletja jasno, da je preteklost še kako živa in da niso prepričljiva tista zavzemanja, ki skušajo obrniti pozornost zgolj v sedanjost oziroma prihodnost. Tovrstno težnjo je opaziti tudi v Sloveniji, toda kaj kmalu se pokaže, da te iste opredelitve preteklost vendar upoštevajo, praviloma v smislu lastnih zaslug. Zgodovina torej ni nekaj mrtvega, res pa je, da so si jo ljudje vedno in v vseh časih razlagali in si jo razlagajo na dva temeljna načina: po prvem so minuli dogodki povod za delitve in medsebojne razdalje med narodi oziroma deli istega naroda tudi v sedanosti, po drugem pa so isti dogodki priložnost za zblíževanje med narodi oziroma za ukinjanje razdalj znotraj istega naroda. Razumevanje preteklosti, ki ne more ali noče videti pomembnih minulih dogodkov v vsej njihovi globini in zaradi tega deli narode in ljudi znotraj istega naroda v večvredne in manjvredne, bolj zaslužne in manj zaslužne, dobre oziroma zle, takšno razumevanje je v bistvu ideologija. Ideologija želi desetletja in pravzaprav brez konca vzdrževati isto delitev ter ohranjati večvrednost in manjvrednost ljudi iz generacije v generacijo, od staršev do otrok in otrok teh otrok. Nasprotno od tega je človeško gledanje, ki želi razumeti širše razloge opredelitev v pre-

teklosti, presega nasilno črno-belo tehniko dobrih in zlih, posebej če takšna logika razdružuje narode in dele narodov še danes tukaj in zdaj. Brez tukaj navedenega gledanja ne bi mogla nastajati Evropska zveza, sicer pa za vsako narodnostno skupnost velja, da lahko izbira med obema nastetima možnostima.

V duhu novega časa in srečnejšega življenja je slej ko prej modro in koristno, plodno in človeško tehtno, da se vsakršna narodnostna skupnost, med drugimi tudi Slovenija in naša manjšina, odloči za takšno razumevanje zgodovine in dogodkov v njej, ki bo ljudi zblíževalo in ukinjalo notranje razdalje. To seveda ni lahko, toda žrtve v preteklosti so smiselne le, če pomagajo življenju danes in v prihodnosti, zato se zdi vse, kar gre v nasprotno smer, proti sožitju med narodi in deli istega naroda. V tem vprašanju bi morali biti še posebej znotraj manjšine posebej pozorni in oboroženi z veliko mero pretanjenega človeškega poslušanja. Ohraniti bi morali vse vrednote preteklosti, vendar jih razumeti tako, da bi lahko ukinjali notranje razdalje ter presegli nesporazume, ki so delo ideologije, neizprosnega vztrajanja v nekoristni razklanosti. V tem smislu bi morali močnejše - in to še vedno velja tudi za matično državo Slovenijo - upoštevati sporočilo prelomnega obdobja, ki je slednjič v državah donedavnega real-socializma uveljavilo demokracijo in njene vrednote. To pa predvsem pomeni preseganje notranjih razdalj ter opuščanje izključujočih političnih in človeških stališč, kar pa se ne more uveljaviti vse dotlej, dokler prevladuje ideologija s svojimi sodbami. Ideologija, ki ji je človeško razumevanje zgodovine docela tuje in se upira vsemu tistemu, kar nas zblížuje. Preteklost nam torej pušča možnost svobodne odločitve, le izbrati je treba med nesmisлом zaostrovanja in smislom medsebojnega zblíževanja.

NOVI GLAS

UREDNIŠTVO
IN UPRAVA:

GLAVNI UREDNIK: ANDREJ BRATUŽ
ODGOVORNI UREDNIK: DRAGO LEGIŠA
IZDAJATELJ: ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA, PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN
REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.3.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5
LOGOTIP, KONCEPT: KREA DESIGN AGENCY S.R.L. / GORICA
TISK: TISKARNA BUDIN / GORICA
NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI
IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC
LETNA NAROČNINA: ITALIJA IN SLOVENIJA 65.000,
INOZEMSTVO 90.000 LIR, ZRAČNA POŠTA 120.000 LIR
POŠTNI TEKOČI RAČUN: 10647493
CENA OGLASOV: PO DOGOVORU

34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18

TEL 0481 / 533177

FAX 0481 / 536978

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3

TEL 040 / 365473

FAX 040 / 775419

NA POBUDO SSK

INTERVJU / MILAN LIPOVEC

MEDNARODNI SEMINAR O MANJŠINAH

Federalistična unija evropskih narodnih skupnosti (FUENS), katere članica je stranka Slovenska skupnost, in društvo Skupnost prijateljev v torek, 6. maja t.l., v Marijanišču na Opčinah pri Trstu (Narodna ulica 89, tel. 040/211113), mednarodni seminar z naslovom ZASTOPANOST NARODNOSTNIH MANJŠIN V IZVOLJENIH TELESIH.

Spored seminarja:

- ob 9. uri: otvoritev in pozdravi; spregovoril bo tudi deželni predsednik Slovenske skupnosti dr. Bernard Špacapan;

- ob 9.30: Theo Öhlinger, profesor ustavnega in upravnega prava na univerzi na Dunaju: Zastopnost manjšin v Evropi - primer koroških Slovencev;

- ob 10.15: Stefano Ceccanti, raziskovalec italijanskega in primerjalnega prava na univerzi v Trstu: Zaščita manjšin in problemi učinkovitosti upravljanja na Tridentinskem-Južnem Tirolskem;

- ob 11. uri: razprava;

- ob 11.45: intermezzo: predstavitev brošure Bojana Brezigarja Med Alpami in Jadranom - Slovenci v Evropski uniji;

- ob 12.30: delovno kosilo;

- ob 15. uri: Peter Winkler, načelnik Urada za narodnosti Republike Slovenije: Zastopnost narodnostnih manjšin v Sloveniji;

- ob 15.45: okrogla miza: Volilna zakonodaja za deželni svet Furlanije-Juljske krajine in slovenska manjšina; moderator Romedi Arquint, predsednik FUENS-a; razpravljajo: Martin Breclj (deželni tajnik SSK), Isidoro Gottardo (deželni odbornik za stike z EU), Miloš Budin (podpredsednik deželnega sveta), Roberto Antonaz, Sergio Cecotti in Ferruccio Saro (deželni svetovalci);

- ob 16.45: splošna razprava;

- ob 18. uri: Romedi Arquint, predsednik FUENS-a: sklepna beseda.

Informacije: Skupnost, ul. Gallina 5/III - Trst, tel.-fax: 040/639126.

Z 2. STRANI

SSK VABI VOLIVCE K BALOTAŽI

V goriški pokrajinski svet pa je bil izvoljen - potem ko je bila SSK eno mandatno dobo brez predstavnik - David Grinovero. Močnik in Grinovero sta bila celo izvoljena kot prva na svojih listah. Za vse to naj gre toplja zahvala volilcem.

Podčrtati pa seveda moramo, da volitev ni še konec. Tako za tržaški občinski svet kot za goriški pokrajinski svet bo 11. maja drugi krog, v katerem se bo odločalo, ali bo ti upravi vodila nacionalistična desnica ali pa koalicijski, ki sta kolikor toliko odprti tudi in predvsem do naše narodnostne skupnosti in pri katerih imamo kot Slovenci pomembno besedo. Prav zato bi zlasti slovenski volilni upravičenci 11. maja ne smeli imeti nikakega pomisleka. Tudi tisti, ki so 27. aprila volili drugače ali so celo ostali doma, naj podprejo županske oz. predsedniškega kandidata, ki so nam bolj naklonjeni, še posebej pa v tržaški občini županskega kandidata Illyja in v goriški pokrajinski predsedniškega kandidata Brandolina.

- DEŽELNO TAJNIŠTVO SSK

JA, JA! SLOVENCIM POD JELŠEVO BREZO!

MARKO TAVČAR

V knjigi Cesta, reka in ljudje, ki je izšla lani jeseni pri Goriški Mohorjevi družbi, ste izboru odlomkov iz Vaših literarnih del dodali izredno lep zapis o svojem otroštvu. Pred očmi bralca zaživita skoraj pravljčni kmečki svet Brkinov in še Trst, kot je bil takoj po koncu prve svetovne vojne. Od kod pravzaprav izvira Vaš rod in kako je bilo v letih Vaše mladosti v Trstu?

Na del vprašanja bom odgovoril z majhnim odlomkom, začetkom neke črtice, ki je bila že objavljena, pa tudi po tržaškem radiu so jo oddajali: "Ritomeče je vasica, tako majhna in tako mična, da bi se otroci lahko z njo igrali. Na griški ravnici ždijo skromne, počepnjene hišice, pobeljene in pokrite s širokimi slamnatimi klobuki, da so iz daljave videti kakor kosmati, jesenski gobani z belimi peclji."

V eni takih koč je bil rojen moj oče Matija. Štirje bratje so šli v Ameriko, najstarejši je ostal pod slamnato streho, Jože in Matija pa sta šla v Trst. Vsak s svojo ženo, seveda, da si ustvarita družino in pomnožita število Slovencev v Trstu.

In tako vidite, se je zgodilo, da me danes lahko vlačite po občilih in glasilih kot kakega popevkarja ali košarkarja.

V knjigi Cesta, reka in ljudje sem zapisal, da "kakor hitro me je mati oddojila, me je odnesla v svojo rojstno vas k dedu in stari materi, kakor delajo mladi pari še danes". Tam sem sredi narave in kmečkih opravil pričakal konec prve svetovne vojne, ko so prišli pome starši in me pripeljali v Trst, da bom hodil v šolo. Nekaj tednov sem prejel. Kasneje smo se preselili v Rojan in tam sem našel potok in gozd in tudi konje in govedo so imeli ljudje, tako da se mi je zdel svet prijaznejši. Rojan je bil tedaj še slovensko predmestje, kjer ni bilo težav se pogovarjati po slovensko. Tudi to mi je veliko pomenilo.

Kako je bilo primorskemu človeku, ki se je umaknil v kraljevino Jugoslavijo?

Tako-tako! Kranjci so bili navdušeni nad prišlimi emigranti približno tako, kakor zahodni Nemci po združitvi nad svojimi vzhodnimi brati. Bratje, pač. Ja, ja! Vremena Kranjcem bodo se zjasnila... In samo njim!

Ko sem se kasneje nekaj časa klatil po Srbiji in Bosni, sem se znašel v popolnoma drugačnem okolju. Kjerkoli sem se za več dni ustavil, sem bil nekako privilegirani kot Slovenec in posebej kot emigrant. In glejte, nekaj podobnega se mi je pripetilo leta 1952 v osrčju Italije. V mestu Lucca se je namreč takrat razvlekel proces proti furlanskim garibaldincem in v zgodovinskem mestecu je mrgolelo odvetni-

Pisatelj Milan Lipovec se je rodil 30. aprila 1912 v Trstu in je torej včeraj praznoval 85. rojstni dan. Ob visokem jubileju avtorju vsi pri Novem glasu želimo veliko dobrega in obilo zdravja.

Kot je najbrž vsem znano, je letos pri Goriški Mohorjevi družbi izšla Lipovčeva knjiga z naslovom Cesta, reka in ljudje, v kateri je objavljen izbor iz pisateljevih literarnih del. Z intervjujem, ki ga objavljamo, smo se tihemu in prevečkrat zamolčanemu Milanu Lipovcu hoteli tudi pri Novem glasu oddolžiti za vse lepe slovenske besede, ki jih je napisal.

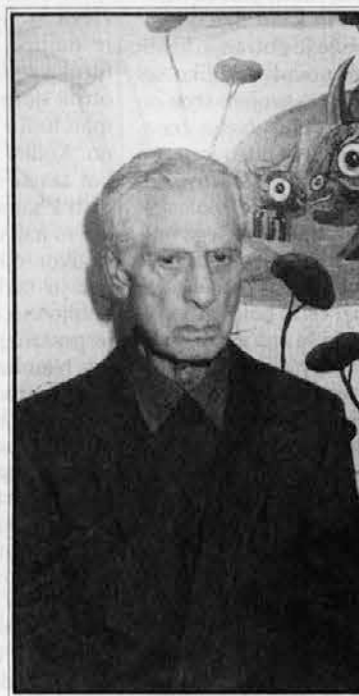

FOTO BUMBACA

kov in novinarjev. Znašel sem se tam kot "lo slavo" in lahko rečem, da so mi šli vsi na roko od oseb v telefonski centrali do sodnikov.

Vsakokrat ko beseda nanese na Vaša romana Ljudje ob cesti in Leseno jadro, sogovorniki cenijo Vaš smisel za pripovedovanje in izredno lep in stilno bogat jezik. Zanimivo pa je, da ste z njima v slovensko književnost vnesli Brkine in Barje. Je bilo to zavestno?

Zelo preprosto. Na robu Brkinov sem se seznanjal z otroštvom, na robu Barja pa z ljubeznijo. Ti dve doživeltji potem prevladujeta v človekovi zavesti in se ponujata ob vsaki priložnosti. Tebi samemu, ko se poigravaš s spomini, pa v pripovedovanju: Ded ali sosed ali stric, ... kako, pravite, je bilo takrat? In reši se, kdor se more. In če to napišeš, se krog radovednežev razširi med neznanci, ki tudi zvejo za zgodbo. To je za avtorja zelo prijetno doživljanje, nekoliko skromnejše, kakor ga ima npr. vodja televizijskih oddaj, vendar bogatejše in trajnejše.

Slog in jezik sta menda stvar okusa. Denimo v Ljubljani imajo v tem pogledu bolj prefinjen oz. čisto drugačen okus kakor avtor. Knjigo Ljudje ob cesti so zamolčali in zaradi česar so nekateri tod negodovali. Boris Pahor, denimo, pa neki odvetnik iz Bazovice v Primorskem dnevniku, pa še Milan Lindič in tudi France Bevk in še marsikdo, dokler se ni oglasil doktorinar Matične hiše in s strokovno objektivnostjo zalizal nerodno spozabo. V treh do štirih stvkih je Ljudi ob cesti uvrstil med ljudi v slovenskih večernicah. Kako se jim bo tam gojilo in kako se bodo tam znašli s svojim brdinskim obnašanjem, nekam počasnim besedovanjem in svojskim razmišljanjem, kako... ja, ja, prejkone tako, kakor primorski emigrantje med obema vojnama. Ali tako nekako.

In spet France, da bi popravil prej storjeno krivico Primorcem in Dolenjcem in Belokranjcem in Štajercem...

Kranjc, ti le dobička išeš, bratov svojih ni ti mar, kar ti bereš, kar ti pišeš, mora dati gotov d'nar!

Kaj pa mali literarni biser z naslovom Čubejska prigoda? Kako je nastal?

Le kdo ne bi nekaj napisal, ko si ogledaš vse tiste režeče se okostnjake, ki imajo približno tak odnos do grofov in škofov, kakor ga imam sam.

Zakaj Čubejska, če je vsebinsko vezana na Hrastovlje?

Prigoda je vezana na Čubed. Tam se vse dogaja. Prizorišče je župnišče. Iam se razmišlja, govori in ukrepa. Tam se gibljejo junaki zgodbe: župnik, slikar, Santina v dvojni vlogi, pa tudi s Šavrinko se plevan srečuje v Čubedu. Hrastovlje in cerkev in slikarija so predmet dogajanja.

Literatura predstavlja le del Vašega ustvarjalnega in miselnega prodornega pisanja. Kaj vam pomeni Zaliv?

Zaliv je bil Pahorjev spčetek. Pahor, govoriva seveda o Borisu Pahorju, je hotel postati pisatelj, slovenski pisatelj in se mu je to zgodilo. Hotel je imeti revijo, in glej, tudi to je dosegel. Slovensko revijo za slovensko mladino. Približno takšno je bilo domnjeno geslo. Meni, iskreno povedano, ni bilo ne do revije ne do mladine in sem komaj čakal, da se bo ta ljuba mladina polastila revije, da se bom lahko spet nevezan odpravil po svoji poti. Toda ko so neki strici videli, kako Zaliv plivka, so poklicali mladino k sebi in mladina se je razpršila kakor jata kokoši. Kaj so si rekli, mi še danes ni znano, kakor mi ni znano, kako so pritisnili na podpornike revije. Morali pa smo pobrati njihova imena s platnic, jih torej zatajiti, da ne bi imeli pošteni rojaki kvarnih posledic. Toda Pahor si je verjetno mislil: smo preživeli Natzweilera, bomo tudi to hajko. Samega takrat ni bilo moč pustiti. Pa tudi zaresni sodelavci so vztrajali s prispevki. Toda Zaliv je bil zahteven kot vsaka podobna revija, od

tipkanja do metiranja. Zatem je postal še zahtevnejši, kajti morali smo ga tihotapiti čez mejo. In pri tem smo se nenadno srečali s poskočnim paradoksom. Do zadnje vojne smo mi tihotapili knjige iz Slovenije, po zadnji vojni smo jih morali tihotapiti v Slovenijo; in vsakokrat Slovenci in vsakokrat slovenske knjige. To enkratnost bi morala slovenska vlada posredovati Združenim Evropi, ker ima Stara gospa menda dokaj smisla za humor.

Poleg tega bi bilo treba upoštevati še napadalno, pritlehno branje, natiskano na ljubljanskem papirju. Branje, katerega tarča je bil urednik in še posebej njegovo pisanje v Zalivu. Vendar je morda edini slovenski pisatelj, ki lahko trdi, da je ustanovil revijo z določenim ciljem in da je Zalivu pošla sapa šele potem, ko je bil ta dosežen.

Jaz, kakor že rečeno, nimam posebnih zaslug in me nekoliko moti pretirana hvala v Utrinkih, ki jih je napisal Pahor kot napotilo moji zadnji knjigi. Pač pa se ne bi smelo pozabiti najbolj požrtvovalne sodelavke Radoslave Premrl, ki je z nastankom vsake številke revije imela največ dela, od upravljanja do pisanja zanjo.

Sicer pa Boris Pahor ni bil prijeten sopotnik. Ni pil, ni kadil, samo potil bi se! Le kdo naj ga dohaja!

Od kar ta revija ne izhaja več, nismo prebrali nobenega Vašega eseja ali razmišljanja. Pišete še kaj?

Primeren papir bi mi bil samo še humoristični list. Ta bi zravnal marsikatero krivino, ki je niti dolgozve razprave ne zmorejo. Toda mož je star, mladi pa kakor se je zgodilo pri Zalivu. Le kdo bi jim zameril?

Ob svojem poklicnem delu ste se vedno zanimali za veliko stvari. Peli ste, fotografirate, kaj Vas še veseli?

Ubrano petje je velik, plemenit užitek. Fotografiranje mi ne predstavlja kaj več kakor amaterstvo. Aparat mi je bil potreben za dosego določenega namena. Kot orodje. Kakor Borisu Pahorju revija. Z njo je dosegel svoj namen. Tudi meni se je posrečilo.

Kaj menite o sedanjem narodnem trenutku v zamejstvu? Se vam ne zdi, da bi morali po Vašem zgledu vsi mi gledati na to naše stanje z nekaj več zdrave ironije in življenjskosti.

O, to je zelo kratka maša. Slovenci imamo vse preveč slabih lastnosti, da bi se zresnili. Okoli enotnosti se še kar naprej govorijo in pišejo same floskule. Zadnji predstavili o naši medsebojni ljubezni smo bili priča na solidarnostnem zborovanju za Primorski dnevnik na tržaškem velesejmu. Ko je stopil pred mikrofon Samo Pahor, so ga onemogočili, preprečili so mu, da bi povedal in pretolmačil svoje misli.

Na shodu Slovencev za nepristransko, pluralistično glasilo, v soboto, dne 1. marca letos.

Ja, ja! Slovenci pod jelševno brezo!

DRUŽENJE Z MARIJO V MESECU MAJNIKU JE IZZIV RASTI IN DOZOREVANJA

ZVONE ŠTRUBELJ

Kolikor bolj in hitreje se svet razvija tehnološko in medijsko, toliko težje postaja živeti kot človek. Kolikor več sredstev napredka imamo na razpolago, toliko počasneje rastemo kot ljudje. Kaj ni to čudno?! Čudno in nerazumljivo, da ob zatonu drugega tisočletja še vedno brat ubija brata, narod sovraži drug narod in pristane na načrtno etnično čiščenje, da so mladostniki in otroci dobesedno nabiti z agresijo in da stari ljudje, ker družbi niso več potrebni, končajo svoje življenje v popolni osamljenosti in obupu ali kje na odlagališču sodobne družbe - v domovih za ostarele? Kako težko je v pogojih današnjega podivjanega ritma življenja rasti in zrasti kot človek in kot kristjan! Kako težko je biti in ostati oseba, ki gradi odnose na dostojanstvu človeka in veličini božjega otroštva!

V mesecu maju se slovenski verniki s šmarnično pobožnostjo radi obračamo k ženi, Mariji iz Nazareta, ki je zrastle in dozorela v pogumu, v materinstvu, v trpljenju in v veri.

Kot mlado dekle, ki se je pripravljalo za življenje, je Marija dozorela v pogumu. Izrekla je svoj veliki "da", "fiat", zgodi se. Kvaliteta mladega človeka se pokaže v njegovi drznosti, v odprtosti in pogumem sprejetju izbrane poklica in nekega življenjskega načrta. Pred nekaj dnevi sem po radiu poslušal oddajo v živo o treh različnih starostih človekovega življenja. Prva je tista iz osebnih do-

kumentov, anagrafska, skladna z datumom rojstva. Druga je biološka - kako človek nese svoja leta in kako fizično izgleda. Tretja je notranja: kako se človek počuti - koliko se počuti star po svojem srcu in po svojem duhu. Neka žena je v telefonskem pogovoru rekla: "Živim v četrti starosti, ki je onkraj anagrafske, biološke in tiste, ki izhaja iz našega notranjega počutja; četrta starostna doba je, ko kot odrasla oseba dozoriš in odkriješ v sebi otroka, ki se zna igrati, peti in plesati, ko na podlagi izkušenj dobrega in slabega sprejmeš trpljenje in smrt kot čas žetve, ko te napolni hvaležnost in rečeš življenju DA, ko vsak hip doživljaš kot dar."

Iz tega notranjega stanja je Marija pela hvalnico: "Moja duša poveličuje Gospoda in moj duh se raduje v Bogu, mojem zveličarju". V moči takega razpoloženja je Elizabeta ocenila srečanje z Marijo kot dar milosti: "Blagoslovljena ti med ženami in blagoslovljen sad tvojega telesa." Kar me je presenetilo v omenjeni oddaji, je bilo, da se je oglasilo več mladih, ki so rekli, da so že starčki pri 16, 18, 20, 25 letih.

Marija, ki je kot mlado dekle dozorela v pogumu, je kot Odršenikova mati zrasla in dozorela v materinstvu. Potem ko je poskrbela, da je njen sin raste, mu je pustila,

da je šel svojo pot, da se je razvil v svoji samostojnosti. Kot mati ga je spremljala in sprejela njegovo oznanilo božjega kraljestva. Vsaka mati je najprej fizično mati, ko otroka rodi in zanj skrbi. Ko otrok doraste, naj bi postala mati tudi v duhovnem pomenu. Koliko je danes otrok, ki jim starši ne dopustijo take rasti k samostojnosti, saj so - ker so največkrat tudi edinčki - kakor njihova lastnina! In ker so taki otroci zahtevni, dobijo vse, razen dobre vzgoje: postanejo tirani svojih staršev. Neodrasli in nezreli bodo šli v družbo, ker jim doma, v družini, ni bil dan pravičen odnos do sebe in do drugih. Vse druge vzgojne institucije, od šole, športnih in kulturnih društev, do Cerkve, lahko le kaj malega dodajo, osnovne naravnosti pa otrokom in doraščajočim ne morejo več dati. Ni naključno, da je Cerkve prav v teh letih Marijinim litanijam dodala vzklik: "Kraljica družine!"

Marija je zrasla in dozorela tudi v trpljenju. Stala je pod križem. Trpljenje je za vsakogar preizkušnja. Nekdo klone, se zagreni, izgubi voljo do življenja. Kdor pa preko trpljenja dozori, zraste v novo dimenzijo bivanja, v bolj kvalitetno življenje. Marijo častimo kot Kraljico mučencev in Mater preizkušanih. Bog ve, koliko gorja in trpljenja je bilo potonjenega prav v vseh Marijinih

RUSSKA IKONA MATURE BOŽJE, KI MOLI (12. STOLETJE)

svetiščih, kamor slovenski verniki tako radi poromamo! Bog ve, koliko je bilo v njih tudi čudežnih notranjih ozdravljenj! Vsak romarski kraj, zlasti Marijine božje poti, so zdravilni za dušo in telo, saj se v njih pretaka pozitivna, ozdravljajoča božja energija. Zato romarji in častilci božje Matere pred njo ne skrivajo svojih ran. Pogumno jih poka-

žejo Mariji, zdravju bolnikov, in dopustijo, da božji žarki izsušijo njihove solze in ozdravijo vse njihove dušne rane.

Marija je po Jezusovi smrti in vstajenju dozorela v veri. Najdemo jo v krogu apostolov, ko moli in pričakuje Svetega Duha. Ta isti Duh, ki jo je zvalil na pot Odršenikove matere, jo zdaj, v krogu Jezusovih učencev, potrjuje v nje-

ni veri. Na koncu življenja je bila vredna biti poveličana z dušo in telesom. Dozorela je v pogumu, dozorela v materinstvu, dozorela v trpljenju, dozorela je v veri.

Za vernika sta mesec maj in šmarnična pobožnost podoživetje ne le Marijine poti, ampak tudi podoživetje in utrditev lastne poti vere. To je čas, ko v kristjanu lahko zaživi nekaj mladostnega poguma, ki ga ima človek v mladih letih, ko je v njem toliko moči, da bi gore prestavljal, in toliko idealizma, da bi obrnil in zrevolucioniral svet. Ob Mariji lahko dozoreva in dozori v pogumu! Ob druženju z Marijo zadobi novo, globljo razsežnost človekovo fizično in duhovno materinstvo ali očetovstvo. Dozoreva in dozori lahko v čudovitem daru matere ali očeta in stopa k Mariji v družbi svojih otrok, morda razgubljenih po svetu, morda tudi daleč ali zelo daleč od Boga.

Kristjan, ki opravlja šmarnično pobožnost, se ne bo jezil več nase ali na druge, če je moral trpeti in če je včasih bil zoprn do sebe in do drugih. Daroval bo svoje trpljenje in dozoreval in dozorel kot velikonočni človek. Končno lahko kristjan ob Mariji postane človek vere in zaupanja, saj je v njegovem srcu razlit Sveti Duh, nepremagljivi božji Duh, po katerem na svetu raste in se širi Jezusovo božje kraljestvo. Dozoreval bo in dozorel v veri in zaupanju.

Kakšna škoda bi bila, če bi mesec maj izpraznili in ga preživljali brez Marije!

PRED DVAJSETIMI LETI ZADNJE IZPOSTAVLJANJE

SV. SINDON: POT SKOZI ČAS

ANDREJ BRATUŽ

Pred kratkim smo bežno poročali o požaru, ki je nastal v turinski stolnici in resno ogrozil tamkajšnji sveti prt (sindon), ki ga hranijo v znameniti kapeli pod Guarinijevo kupolo. Vsa stvar je močno razburila javnost doma in v svetu, nastale so tudi razne govorice o tej nesreči. Nekateri menijo, da ni šlo le za nesrečo, ampak za podtaknjen požar oz. za neke vrste atentat. To zlasti še v sklopu malo kasnejših vesti o terorističnih naklepih islamskih skrajnežev, kar so tudi povezali s skoraj istočasno najdbo eksplozivnega materiala pod nekim mostom v Sarajevu prav ob papeževem obisku. Vsekakor pa ni še povsem jasno, za kaj je šlo. Vse to naj bi tudi spominjalo na požar v dveh znanih italijanskih opernih gledališčih, v Bariju in Benetkah. V teh vrsticah naj le na kratko pregledamo, kaj je pravzaprav ta sveti prt ali sindon.

Kot znano, se domnevni prt, v katerega naj bi bilo zavito Kristusovo telo takoj po njegovi smrti, že nekaj stoletij nahaja v stolnici v Turinu. Najprej so ga hranili v današnjem francoskem mestu Chambéry, ki je bilo prej sedež savojske vojvodine, nakar so ga prenesli v Turin, kjer je nato savojska hiša imela svoj sedež. Da je bila ta relikvija večkrat tarča plamenov, pričajo prav požari, eden že v

srednjem veku, nato pa še v 16. stol. v Chambéryju. Tu je bil prt tudi delno poškodovan, vendar se je glavni del ohranil do danes. In zadnja leta je savojska hiša prepustila lastnino tega prta Cerkvi oz. turinski nadškofiji, ki ga hrani v tamkajšnji stolnici. Pred dobrimi dvajsetimi leti je bilo zadnje javno izpostavljanje svetega sindona, ko je v Turin poromalo na tisoče in tisoče vernikov. Kaže, da bo sveti prt v bodoče spet izpo-

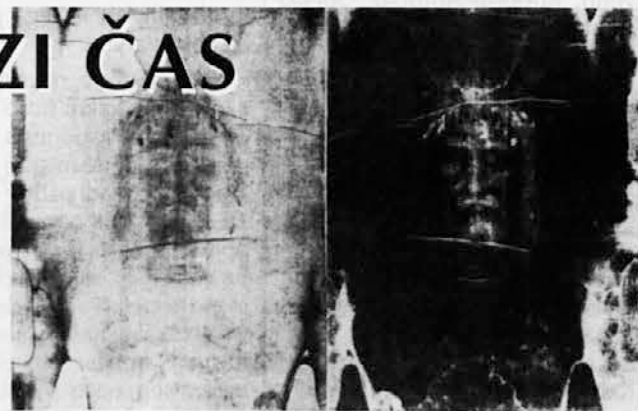
stavljen (če varnostni razlogi ne bodo temu nasprotovali). Turinski nadškof kardinal Salderni je ob tem požaru dejal, da ta pomeni neke vrste opozorilni klic.

Prvi viri nam govorijo o relikvijah svetega križa, ki naj bi jih prevzela sv. Helena, mati cesarja Konstantina (ki je prvi v rimskem imperiju dal svobodo kristjanom) v četrtem stoletju. Od tedaj dalje naj bi se te hranile v Carigradu. V srednjem veku omenjajo kot prvega vladarja, ki je

počastil sveti prt, francoskega kralja Ludvika VII. Kasneje so ga vzeli v varstvo križarji in nato je ta relikvija priromala na Zahod. Takratni lastnik svetega prta je leta 1452 podaril dragoceno tkanino ženi savojskega vojvode Ludvika I. Od tedaj dalje je ta ostal v rokah te rodbine. Leta 1506 je papež Julij II. dovolil prvo javno oz. liturgično čiščenje sv. sindona. Leta 1532 je v Chambéryju hud požar - kot že omenjeno - delno poškodoval relikvijo. Savojski voj-

voda Emanuel Filibert je sveto relikvijo l. 1578 dal prenesti v Turin, kjer je še danes. Leta 1694 so sveti sindon položili v kapelo turinske stolnice, ki jo je oblikoval opat Guarini.

To svetinjo so v teku časa večkrat javno izpostavili v čiščenje vernikov, posebno ob raznih slavljih savojske dinastije. V našem času je turinski nadškof kard. Pellegriano leta 1969

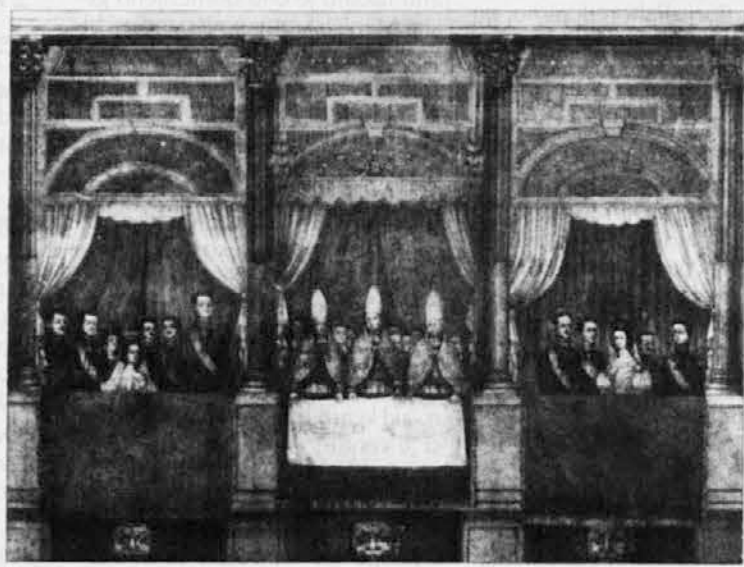

prvi dovolil znanstvene raziskave na tem prtu in fotografiske posnetke. V letu 1978 pa je nadškof kard. Ballestrero napovedal zadnje javno izpostavljanje svetega sindona med avgustom in oktobrom istega leta.

Kot v drugih podobnih primerih, tudi pri tem seveda ne gre za kako versko resnico. Veliko je sicer možnosti, da bi ta sveti prt res bil iz časov Kristusovega trpljenja in smrti oz. dejansko Jezusov. Cerkve pa pri tem ni in verjetno ne bo izrekla dokončne sodbe. Vsekakor je njegov kult v teku zgodovine velik in priča o ljubeči skrbi vernikov, duhovnikov in laikov za njegovo ohranitev. In v tem duhu moramo razumeti in zaobjeti tudi današnji kult in zanimanje za to relikvijo, ki je tako ali drugače lahko simbol ljudske vernosti vseh časov.

PRVI MUČENCI SOVJETSKIH TABORIŠČ

Ruska pravoslavna Cerkve bo letos proglasila za svetnike 41 pravoslavnih vernikov, ki so umrli v sovjetskih taboriščih v Kazakstanu. To bo prva proglasitev mučencev iz časov Stalinovega terorja. Obred proglasitve bo izvršil med svečanim bogoslužjem metropolit Aleksej iz Alma Ate. Kazakstanske oblasti so proglasile leto 1997 za leto zahvale za žrtve političnega pritiska iz časa sovjetskega režima. Med 41 žrtvami so bili nadškof Pimen iz Alma Ate, neki škof, 31 duhovnikov in osem laikov. V kazakstanskih taboriščih je bil od 1920 do 1953 poldrugi milijon ljudi zaprtih, od teh 30 tisoč umorjenih, številni so umrli zaradi pomanjkanja in mraza.

Claudio Foudraz: Izpostavljanje leta 1842, litografija

PREDAVANJE V SLOMŠKOVEM DOMU

V torek, 22. aprila, je bilo v Slomškovem domu drugo predavanje o družinski problematiki.

Gosta večera sta bila zakonca Lisjak iz Kopa. Uvodne besede je spregovoril gospod Lisjak prek odlomka iz knjige *Mali princ*. Lisica je razlagala Malemu princu, da pomeni beseda "udomačiti" - ustvariti vezi, posvetiti čas in ljubezen, biti in se čutiti potreben drug drugemu. Iz te začetne misli je gospa Mirja povedala nekaj svojih izkušenj: predvsem kaj jim pomeni krščansko življenje in kako ga v svoji družini živijo: za jutranjo molitev izkoristijo čas prevoza v šolo oziroma na delo, vsak večer molijo za koga, ki je v stiski. Z vero so premostili marsikatero težavo in težko preizkušnjo: od napetih odnosov zaradi preobremenjenosti z delom, ona je zdravnica, on pa odvjetnik in imata štiri otroke, do strahu, ko so deklici odkrili rakasto tvorbo in se je končno vse dobro izteklo. Posebno je poslušalce prevzela izpoved dveh nasvetov, ki ju je gospa Mirja sprejela od svoje stare mame in ju ima kot vodilo svojega življenja: po še tako hudem delavniku in sporu z možem si je pred spanjem treba vse odpustiti: odnose s taščo je uglasila, ko ji je stara mama rekla, naj ne pljuje v roko, ki ji je dala biser: če ima čudovitega moža, je to tudi taščina zasluga.

Poslušalci so se počasi odzvali in razvil se je pogovor o vzgojnih prijemih, o pomoči otrok pri domačem delu. Gospa Mirja je na kratko povedala, da pri njih doma je določene dolžnosti treba opraviti. Gospod Lisjak je odgovarjal na več vprašanj o ločitvah, o raznih situacijah, ki do tega pripeljejo in razporoki sami, ki največkrat nič ne reši, saj zakonca ostaneta v istem stanovanju, ker teh manjka. Med pogovorom o skrbi za otroke in njih varstvu je prišlo do ugotovitve, da je družba zelo krivična do tistih mater, ki pustijo službo in odločijo, da bodo same skrbele za otroke, saj v takem primeru se ženska obravnava kot "...gospa, vi ne delate..." in dejansko taka odločitev ni nikjer ovrednotena.

Kljub temu da gospa zdravnica zelo nerada predava, je v torkovem večeru skupno z možem vseh zelo obogatila prav zato, ker ni predavala, ampak je dala sebe in svoje izbire tako iskreno in odkrito v diskusijo, da je vsak od poslušalcev odšel domov gotovo drugačen, kot je prišel v Slomškov dom.

MAGDA

Dr. Franc Rode tudi predsednik slovenske škofovske konference

Slovenski škofje so pred le nekaj dnevi izvolili ljubljanskega nadškofa in slovenskega metropolita dr. Franca Rodeta za predsednika slovenske škofovske konference in koprškega škofa msgr. Metoda Piriha za podpredsednika. V skladu s statutom konference, ki ga je potrdil Sveti sedež, so ju določili za 5 let, za enako obdobje pa je bil potrjen tudi dosedanji tajnik Anton Štrukelj.

Medtem so se v slovenski Cerkvi začele priprave na novo evangelizacijo, ki bo skupna in usklajena dejavnost vseh treh slovenskih škofij. To bo cilj priprav na obhajanje jubilejnega leta 2000 - obletnice Kristusovega rojstva, predvsem pa bo temu služila slovenska sinoda kot središčno prizadevanje za novo evangelizacijo. Posebno skrb gre posvetiti mladinski pastoralni in katehezi. Pod vodstvom dr. Rodeta je o tem razpravljala Slovenski pastoralni svet, ki je osrednja ustanova dušnopastirskega načrtovanja in delovanja slovenske Cerkve.

Ljubljanski nadškof je na nekem srečanju odgovoril na vprašanje, kaj bi bilo treba prenoviti v Cerkvi na Slovenskem v času do leta 2000, ko bo operativna sinoda. Dejal je: "Treba bi bilo prenoviti vse. Nas same, nas vse. Mene najprej. Jaz se moram spremeniti, se vsak dan spreoblačiti, biti vsak dan boljši kristjan, bolj zvest, odgovoren, ponižen, čist, poln ljubezni, globoko živeti skrivnost križa." - M.

DR. FRANC RODE SE JE SREČAL Z MLADIMI

MLADI - ZA ČAST DEŽELE

MARJETA STRES

V četrtek, 17. aprila, se je v organizaciji Združenja katoliških študentov pred nabitno polno veliko dvorano Teološke fakultete v Ljubljani predstavil novi nadškof in metropolit dr. Franc Rode.

V nagovoru je poudaril zanimanje za lastne korenine, poznavanje slovenskega človeka in njegove duše. Zavedanje in poznavanje grško-rimske kulture, slovenske pripadnosti, srednjeevropskega okolja in zaznamovanosti s krščanstvom nam pomagajo pri rasti v boljše ljudi. Slovenskega človeku so potrebne kritična misel, zvestoba temeljnim vrednotam, državniška zavest in odgovorna vloga v Cerkvi in družbi. Opustiti je potrebno občutek fatalnosti, saj sami odločamo o sebi, o naši zgodovini in družbi.

Na številna vprašanja občinstva je odgovarjal vedro, prodorno in iskriivo, tako da je navdušil vse prisotne. Najprej je spregovoril o krizi zakona in o pomenu trdne, srečne in povezane družine. Največja sreča je rasti v družini, kjer ljubezen med materjo in očetom ustvarja nov svet sreče, ki je vsak dan neskončno nov in lep, temelji pa na odpuščenosti in na številnih žrtvah. Glede nizke ravni kulture je omenil ustvarjalno boren čas, saj nikjer v Evropi v tem

trenutku ni velikih umetnikov. Poudaril je potrebo po kvalitetnem krščansko orientiranem slovenskem dnevniku, po krščanskih osebnostih v medijih in po odgovarjanju na napade na Cerkev, saj laž postane resnica, če je brez kritične osvetlitve velikokrat ponovljena. V Cerkvi, katere naloga je oznanjati in slaviti Boga, vidi novi nadškof potrebo po jasnem naporu nove evangelizacije, pestrejšem življenju mladinskih organizacij, krščanskih kulturnih centrov in spodbujanju vselega, bogatega, svobodnega in intenzivnega življenja kristjanov v vseh sferah družbe. Opozoril je na nevarnost ideologije nič, ki je slabša od marksizma, in nesmiselnost ustavne ločitve Cerkve od države, saj kristjani nismo dvoživke. Tu je tudi omenil kršenje te določbe s strani največje stranke, ki ima izrazito proticerkveno ideologijo.

Večer je zaključil s poudarkom, da "sem univerzalen le kot Slovenec, določen s svojo nacionalno istovetnostjo in da raznovrstni slovenski talenti ne smejo biti zanemarjeni".

Novemu nadškofu smo bili hvaležni za večer, poln vedrine in prisotnosti božjega Duha. Mladi mu želimo vse dobro in obilo blagoslova pri njegovi novi službi.

IZ MISIJONOV

DVA NAŠA MISIJONARJA V INDIJI

Lep pozdrav iz Mumbaya, to je sedaj nekdanji Bombay. Če se zmotim in napišem Bombay, gre pismo v koš tukaj v Bombayu.

Tukaj sem na zdravstvenem pregledu, ker z leti nastanejo razne težave. Prišel sem tudi, da kupim vozničko za Rim, kamor mislim poleteti, in upam, da tam pri vas ne bo premrzlo, ker tukaj v Bombayu me zebe pri 19 stopinjah toplote.

Po naključju sta bila pri meni dva fanta iz Slovenije in pa p. Bernik; prišla sta, da si ogledata Indijo. Priložnost sta

Levo Ludvik Zabret, desno misijonar Pavle Bernik

uporabila in naju fotografirala. Prilagam fotografijo.

Pa lep pozdrav

- LUDVIK ZABRET

Aprilska številka Sončne pesmi, lista za kulturo mladih, ki ga izdaja koprsko Ognjišče, je tokrat posvečena temi in besedi AIDS, bolezn, ki je znana tudi pod vzdevkom "kuga 20. stoletja".

Bogdan Batič je napisal uvodnik o slovenskih političnih razmerah, medtem ko glavno tematiko o AIDS-u uvedeta zapisa Mihaela Jurdan in Toneta Dolgana. "Zvestoba proti kondomu" je naslov tehtnega razmišljanja Gala Kušarja. V rubriki Spolnost in slovenska mladina Barbara Lesjak z zapiskom "Dva napotki za sreč-

nejšo spolnost" nakazuje nevarnosti AIDS-a in razmišlja o krščanski moral. Na nasled-

SONČNA PESEM O AIDSU

njih dveh straneh so tudi praktični napotki za boj proti AIDS-u, kar daje Sončni pesmi zares sodoben izraz: saj mladi pišejo o stvareh, ki so še do včeraj bile tabu teme in se jih ni zato nihče loteval.

V rubriki Gledamo in poslušamo pa piše Elena Žnidarčič o novem slovenskem filmu Outsider Andreja Košaka. O treh novih pesniških zbirkah, v katerih je izbor pesmi slo-

venskih pesnikov o ljubezni, pomladi in cvetju, je pripravila zapis Barbara Lesjak. V reviji so še zapisi Ljudoljuba in nagrajna križanka, Petra Jenko pa piše o cerkvenem mešanem pevskem zboru France Gačnik. V notni prilogi je tokrat pesem "Naj te pozdravim". Uroš Kastelic nas seznani z organizacijo za mednarodno maturo s sedežem v Ženevi, medtem ko o Sloveniji v Argentini piše Uroš Urbanija. Jasmina Škvarč piše v rubriki Midva, ti in jaz o iskarnju pravega življenjskega sopotnika. Tino Mamič je prispeval razmišljanje o propadu

zahodne civilizacije, medtem ko je Dominik Frelj napisal nekaj misli o knjigi sv. Janeza Bosca "Spomini". O požrtvovalnem spremljanju narkomanov piše Marjetica Raušl, mag. Primož Krečič, ki je duhovni vodja Sončne pesmi, pa piše odmevno razmišljanje na marčno temo te iste revije - suženjstvo. Mag. Krečič sedaj pripravlja doktorsko disertacijo o ruskih filozofih in je tudi zato njegov zapis zelo poglobljen, saj se opira na evangelij in na ruskega misleca Berdjajeva.

O nedejavnosti in aktivnosti mladih pri političnih vpra-

šanjih piše Tatjana Kren, medtem ko o tržaški razstavi slikarjev iz centra Aletti piše Kristina Vencelj. V portretu meseca je tokrat predstavljena mlada tržaška izobraženka Breda Susič, medtem ko v rubriki Beseda piše mag. Primož Krečič o tem, zakaj je Juda izdajalec. Ta rubrika je izredno dobro branje predvsem za tiste, ki bi radi kaj več vedeli o evangeliju in krščanski veri. Aprilsko Sončno pesem zaključujejo utrinjki iz del Carlisa Castanede in pesem Jurija Paljka na zadnji strani.

JUP

BESEDA ŽIVLJENJA

6. VELIKONOČNA NEDELJA

TUDI CIGANI SO BOŽJI OTROCI

SILVESTER ČUK

"Tudi na pogane se je razlila milost Svetega Duha", je naslov-povzetek vsebine prvega mašnega berila današnje nedelje, ki pripoveduje, kako je apostol Peter po božjem navdihu s podelitvijo zakramenta svetega krsta sprejel v družino Kristusovih učencev prve pogane nejudje. Prav na nedeljo, 4. maja 1997, bo njegov naslednik papež Janez Pavel II. med mašo pred baziliko svetega Petra v Rimu razglasil nekaj novih blaženih, med katerimi bo tudi Ceterino Gimenez Malla, prvi Cigan v zboru blaženih katoliške Cerkve. Ta zanimivi mož je bil rojen v drugi polovici prejšnjega stoletja na severovzhodu Španije, umrl pa je kot mučenec leta 1936. Bil je zelo veren človek in tak poštenjak, da so se drugi Cigani iz njega norčevali in mu govorili, da s poštenostjo ne prideš daleč. Med špansko državljansko vojno se je odločno postavil v obrambo duhovnika svojega rodnege mesta in zaradi tega so ga komunistični revolucionarji skupaj z večjim številom duhovnikov obsodili na smrt in ga ustrelili. Za tega mučenca iz vrst Ciganov so se začeli zanimati nekateri italijanski duhovniki, ki delujejo med Cigani, in so dosegli, da bo Ceterino Gimenez Malla, imenovan Pelé, razglašen za blaženega. "Torej imamo tudi mi enega pravičnega", so rekli Cigani, ko so to izvedeli.

Beseda *cigan* je skorajda psovka, Cigani so pripadniki iz Indije priseljenega ljudstva, navadno brez stalnega bivališča; po našem pojmovanju so to zvitji, malopridni in lahkomišelnji ljudje, ki se jih je bolje varovati kot pa imeti stike z njimi. Podobno so mislili pravoverni Judje o poganih, ki se jim niso zdeli vredni božje izvolitve. Pa jih je Bog "razočaral": on sprejema med svoje otroke vse, ki mu odprejo svoje srce. To je pogoj za prejem svetega krsta, ki pomeni vstop v občestvo kristjanov. Edino Bog, ki vidi v srca ljudi, ve, kdo je pripraven za njegovo kraljestvo. Mi ljudje ne moremo in ne smemo določati. Božje odločitve so za naše pojme pogosto presenetljive. Vodi ga usmiljena dobrot, kajti Bog je ljubezen, kot nam zatrjuje apostol Janez v svojem Prvem pismu, katerega odlomek je drugo berilo današnje maše. "Milost postati in biti kristjan ni odvisna od nobenega zgolj zemeljskega, cerkvenega izročila," piše v razlagi današnje božje besede veliki teolog Hans Urs von Balthasar, "ampak je vedno svobodni dar Boga, ki ne gleda na osebe... Cerkev si ne sme prisvajati razsežnosti božjega kraljestva, čeprav se mora bistveno misijonarsko prizadevati za to, da doseže vse ljudi, za katere je Kristus umrl in vstal. Nadnaravna ljubezen more biti seveda prisotna zunaj Cerkve, a gotovo je tudi ta ljubezen tista, ki sili stotnika Kornelija, da se včleni v Cerkev..."

Če smo pravi Jezusovi učenci, se moramo veseliti, da Bog ravna tako, ne pa biti slabe volje, ko vidimo, da milost vere prejemajo tudi taki, ki so bili doslej do Cerkve brezbržni ali celo sovražni. Tako mišljenje (in govorjenje) "dobrih kristjanov" razodeva veliko ozkosrčnost, pomanjkanje ljubezni, ki je razpoznavni znak Jezusovih učencev. Judovskim velikim duhovnikom in pismoukom, ki so se imeli za pravične, se je Učitelj iz Nazareta smrtno zameril, ko jim je dejal, da bodo cestinarji in vlačuge šli v božje kraljestvo pred njimi.

OB RAZSTAVI VENA PILONA V GORICI

SVETOVLAN, A KREPKO ZASIDRAN V RODNI ZEMLJI

MARKO VUK

Lokavec, olje na platno, 750 x 600 mm, 1928

Kot je Novi glas že pisal, je lansko jesen poteklo 100 let, odkar se je v Ajdovščini rodil znani slovenski slikar in grafik Venca Pilon. Luč sveta je v tem mestecu zagledal 22. septembra 1896, umrl pa je v rojstnem kraju 23. septembra 1970, kamor se je vrnil po dolgoletnem bivanju v Franciji.

V Gorici je prišlo do zamisli, da se ob 100-letnici rojstva spomnijo tudi tega vélikega primorskega rojaka, zato so v Kulturnem centru Lojze Bratuž organizirali priložnostno razstavo Pilonovih risb, akvarelov, grafik in olj, ki bo odprta še do 15. maja 1997. Menim, da je pobuda na mestu, saj je Pilon v Gorici tik pred prvo svetovno vojno obiskoval realko, kot eden vodilnih ustvarjalcev pa se je predstavil na I. goriški umetniški razstavi, ki jo je leta 1924 organiziral kritik in umetnostni zgodovinar, goriški rojak Antonio Morassi. Pilon se je v 20. letih tega stoletja ustalil v rojstni Ajdovščini, kjer je prevzel očetovo pekarno, a je hkrati ob vsakdanjih gospodarskih poslih ustvaril neponovljiv slikarski, grafični in risarski opus, ki je vgrajen v same temelje slovenske umetnosti. Tudi pri Pilonu opazimo v njegovih umetniških začetkih podoben razvoj kot pri drugih primorskih sodobnikih, npr. pri Ivanu Čargu in Milku Bambiču, saj je izšel iz značilnega *fin de siècle* razpoloženja začetka 20. stoletja, ko še odmeva romantično obarvan realizem, uveljavljajo pa se tudi novosti, tako secesija, impresionizem in ekspresionizem. Zlasti pri slednjem je Pilon dosegel nesopren vrhunec, kombinirani tudi s prvimi kubizma in italijanske smeri "Valori plastici". Po dokončnem odhodu v Pariz leta 1930 se je oddaljil od novostvarnostne trdote, v oljih je postal mehkejši in slikovitejši, sčasoma pa je slikarstvo skoraj povsem opustil in se umetniško izživljal le še v priložnostni risbi in portretni fotografiji.

Že v zgodnjih delih iz dijaških let pa se nam Pilon razodeva kot slikar oz. risar z izrazitim sintetičnim občutkom, saj se je znal omejiti na bistvene anatomske značilnosti upodobljene osebe s sposobnostjo prodreti v duhovno bistvo, podobno je obravnaval tudi krajino oz. veduto. V "klasičnem" ajdovskem obdobju ga skoraj ne moremo zgrešiti, saj se nam predstavlja kot bister opazovalec izbranega človeškega obraza ali osebe, medsebojnih človeških razmerij in tipičnih značilnosti primorske krajine, zlasti v Vipavski dolini in na Krasu. S svojimi slikami pa občasno seže tudi drugam, tako npr. na Tržaško, v Italijo in Francijo. Očitno pa ga najbolj navdihuje prav domača krajina s tipično kubično naglašeno mediteransko arhitekturo, z ozračjem, očiščenim od burje, s skrivenčenimi drevesi in ljudmi, tesno zraščeni z rodno zemljo, pa naj so to svojstveni umetniki, pomembne osebnosti, zanimiva dekleta ali preprosti delavci.

Iz pariških let se je ohranila vrsta drobnih skic, nastalih na pariških ulicah, zlasti na Montmartru in Montparnassu, ki s svojimi zanimivimi, poklicno in izobrazbeno raznolikimi obiskovalci, nudijo pozornemu risarju hvaležno snov. To so lahko prefinjeni aristokrati, bohemski umetniki, zgodovinarji-izvedenci na pariški mirovni konferenci, zaljubljeni pari ali naključni sprehajalci. Občudovanja vredno je, s kako malo potezami svinčnika ali peresa je Pilon trajno obeležil njihovo prisotnost v tem mestu, upoštevajoč pri tem družbeni status, zunanji videz in psihološko prepričljivost.

O vsem tem nam govori razstava v Gorici, ki je, čeprav pri njej ne gre za retrospektivo, vsekakor pomembna in vredna ogleda. Večina eksponatov, kljub časovni oddaljenosti, učinkuje sveže in moderno. V ustvarjalnem pristopu je pri Pilonu poudarek na izraziti in posplošujoči likovnosti, prisotna pa je tudi dokumentarnost, saj med razstavljenimi deli prepoznamo tudi znane primorske osebnosti in kraje. Venca Pilon se nam kratka predstavlja kot svetovljan, ki pa je krepko zasidran v domači mediteransko uglašeni kulturi, ki pomeni sproščujočo prvino v slovenski umetnostni tvornosti polpretekle dobe.

GABROVŠKOV DNEVNIK

JURIJ PALJK

V zbirki *Studia slovenica* je v Ljubljani in Washingtonu izšla knjiga *Gabrovškov dnevnik*, ki jo je za tisk priredil Janez A. Arnež. Knjiga je dober doprinos k slovenski zgodovini, saj izredno natančno opisuje dogodke, ki so povezani z drugo svetovno vojno in življenjem po njej.

Msgr. Franc Gabrovšek se je rodil l. 1890 v Rovtahn, l. 1913 je bil posvečen v duhovnika v Ljubljani. Kot kaplan je deloval po raznih gorenjskih župnijah, že l. 1923 pa je bil imenovan za kaplana pri sv. Jakobu v Ljubljani in za tajnika Slovenske ljudske stranke. To funkcijo je obdržal do l. 1928, ko je postal ravnatelj načelstva Zadrufne zveze v Ljubljani. Pod Živkovičevno vlado so prepovedali delovanje SLS in je bil takrat msgr. Gabrovšek član štirinajsterice, ki je vodila stranko v ilegali, prav v njegovem stanovanju so tudi podpisali znano "Slovensko izjavo". L. 1938 je bil na državnozbornih volitvah izvoljen v logaškem okraju. Izbruhnila je vojna in tako se je l. 1941 SLS odločila, da pošlje v tujino štiri uradne zastopnike, ki so bili poleg njega še: dr. Miha Krek, dr. Alojzij Kuhar in Franc Snoj. Prek Palestine in Južne Afrike je msgr. Gabrovšek oktobra l. 1941 prispel v London, jugoslovanska vlada ga je kasneje poslala v New York, kjer je sodeloval pri Jugoslovanskem informacijskem uradu in zastopal Jugoslavijo v raznih mednarodnih komisijah. Takrat je Gabrovšek izdal v angleščini brošuro z naslovom *Jugoslovanske meje z Italijo* in sploh skrbel, da bi se po vojni meje z Italijo in slovenskim ozemljem končno pravično uredile. Živel je v slovenskem župnišču sv. Cirila v New Yorku, a so ga kmalu povabili v Cleveland, kjer je živel več slovenskih ljudi in je zato rade volje l. 1944 odšel tja. Živel je v župnišču sv. Vida in pomagal župniku pri farnem delu. Udeleževal se je v političnem življenju in tri leta pisal za časnik *Ameriška akcija* rubriko *Vesti iz Slovenije*.

Leta 1948 je odšel v Milwaukee, kjer je postal župnik v slovenski župniji sv. Janeza Evangelista. Po dveh letih je zbolel in 19. julija 1951 umrl za rakom na želodcu, pokopan je v mestu Milwaukee.

Janez A. Arnež je priredil *Gabrovškov dnevnik* tako, da bralec hitro bere tekst in ima dober pregled nad političnim dogajanjem jugoslovanske vlade v tujini. Gabrovšek je namreč pisal dnevnik hitro, večkrat je stenografsko zapisoval ocene o ljudeh in dogodkih. Njegov dnevnik je zanimiv, saj odkriva zakulisje političnih spletk, ki nikomur niso v čast, še najmanj srbskim in hrvaškim politikom, ki so hoteli poriniti na rob slovenske politike.

Knjiga *Gabrovškov dnevnik* je lep zapis o političnih dogodkih, ki so spremenili svet in za vedno zabrisali zgodovinski spomin na neko obdobje, v pozabo pa porinili veliko ljudi, ki bi si tega ne zaslužili. Je pa ta knjiga tudi lep primer, kako je res, da zgodovina ni učiteljica življenja, saj si drugače ne moremo razlagati istih težav, ki so jih imeli Srbi, Hrvatje in Slovenci v medsebojnih odnosih pred nekaj leti, ko je končno zares in najbrž za vedno prišlo do razsula Titove Jugoslavije.

Ko človek bere *Gabrovškov dnevnik*, vidi, da je prav neenotnost tista, ki uniči vsako državo, gotovo pa je uničila staro in tudi Titovo Jugoslavijo. Od srbskega nacionalizma in hrvaškega šovinizma do slovenske neenotnosti, vse to boste dobili v tej knjižici, ki je primerno branje tudi za tiste, ki o tem obdobju zgodovine nismo vedeli veliko, tudi zato ne, ker nas o teh dogodkih v šolah ni nihče učil. Je pa tudi res, da postane človek ob branju te knjižice vsaj zamišljen, če že ne žalosten, predvsem zaradi neenotnosti in kreganja, ki ga je bilo tudi pri Slovencih v SLS veliko in zato dejansko niso imeli nobene možnosti v boju sicer res totalitarno, a tudi zato veliko bolj enotno Komunistično partijo.

Zamejska multikulturalnost in še kaj

8. UMETNOST MOŽNEGA IN ŠE KAJ

ALEKSIJ PREGARČ

Umetnost možnega je pomenljiv naslov čelnega prispevka Iva Jevnikarja v prejšnji številki našega tednika. Časnikar nam nazorno pojasnjuje, kakšni vratolomnosti "moramo" podlegati, če hočemo pri nas uveljaviti slovensko politično strategijo in iz tega izhajajoče izbire. Časnik *Iskra* ni tega mnenja. Za kulturo sožitja pa nosi naslov tekst, ki ga je prof. Vera Tuta Ban prebrala pri spominski svečanosti v tržaški Rižarni, kjer sem bil tudi sam navzoč.

Da ne bo nobenega dvoma: bili smo spet na kraju, kjer so peklenški mlinci tako kot še nikoli v sodobni zgodovini neusmiljeno mleli človeška trupla in v peklenjskih laboratorijih kot še nikdar prej iznakazili človeško dušo. V ogromni večini primerov je šlo za nedolžne ljudi, in to boli. Najgorkejši očitki povzročiteljem gorja se razvname prav ob dejstvu, da je že ena sama samcata nedolžna žrtev madež na vesti celotnega človeškega občestva. Kakšen grenek priokus ob vesti, da se mastno plačani, oboževani italijanski žogobrcarji, niso, pred mednarodnim srečanjem s Poljsko, potrudili do bližnjega Oswiencima, kljub toplemu apelu njihovega vsemogočnega sindikalista odv. Campanella! Moj Bog, odpusti jim. To, seveda, v oklepaju.

Prof. Vera Tuta Ban se je v Rižarni dostojanstveno predstavila, od povzročiteljev tragedije zahtevala "vsaj" opravičilo ter se v isti sapi zavzela za strpnost (toleranco) med potomci, zavezani mi spominu nesrečnikov, ki so tam nasilno izgubili življenja, in tistimi, ki to omalovažujejo ali niso dovolj poučeni. Iz sklopa trajnosti te spominske zaveze je bil vriček o humanosti v naših medsebojnih odnosih, v naših institucijah itd. odvečen. Zakaj, če se ne motim, velja to za našo notranjo rabo; vse naše dosedanje (skupne in ne) komemoracije rižarniških žrtev so doslej v tem smislu rodile dokaj blede rezultate.

Post festum sem preletel poročila v našem dnevniku o poteku svečanosti v Rižarni in - zasledil nisem niti besede o tem, da je prof. Vera Tuta Ban prebrala povzetek svojega posega v italijansčini. Zakaj spregledati to? Samo nemarnost ali pa "tudi" različica o sprejemanju (globalne) umetnosti možnega? Je prof. Vera politik ali kulturo-politik? Ob spoznanju, da so vsi govorniki v Rižarni le sramežljivo omenjali prisotnost slovenskih some-

ščanov in pa njihov nekdanji tržaški holokavst, bi enostavno nastopila samo v slovensčini ali pa bi svoj prevedeni tekst v italijansčino predala v branje kakemu nam naklonjenemu Italijanu! Politikajo nas na obrobje, na kraško planoto, v dolinski Breg, Fabianija v Lonjer - zakaj naj bi potemtakem nabrežinska podžupanja, že doma prisiljena na dvojezičnost, po petdesetletnih nepretrganih komemoracijah, ob grmadah naših smrti, v italijansčini spregovorila Italijanom o njihovih grehah? Naj si to oni sami prevedejo ali pa naj jim mi posredujemo letake! Nas morajo res Valdostanci ali Južni Tirolci poučiti, kaj je narodni ponos, kljub temu da take narodne tragedije niso doživeli na lastnih tleh? Smatra se, da je Samo Pahor čez les, če se kot bojevnik posameznik bojuje za nas vse; naj bo ob tem prizanešeno našemu preprostemu človeku, če ne premore njegovega zanosa in trme, toda izvoljeni slovenski predstavnik mora ob pravem trenutku in na pravem mestu početi vse tisto, za kar so ga volivci nagradili. Naj vendarle prevzame pripravljenost na kulturno sožitje, ob spoznavanju naše govornice, tudi druga stran! Nepremišljeno prilagajanje nas ne bo pripeljalo daleč. Obrabljeni izraz "mi smo tu" bo revitaliziran, samo če se bomo zavedali, da sega slovenska zemlja od naše obale do Prekmurja, pa če hočemo deliti usodo z matičnim narodom ali ne, če nas onkraj meje poznajo in marajo ali ne! Kulturo sožitja da, toda po naši meri, sicer se ni čuditi metamorfozam Cecovinija in Handkeja! Z vsakim korakom na preži, sicer bomo umetnost možnega potrebovali vse manj. Osebnost me je vedno najbolj utrudilo dolgo čakanje v vrsti za že vnaprej plačane usluge...

Naj mi prijateljica Tutova ne zameri zaradi izpostavitve tega slučaja v Rižarni. Gotovo bi ona, kot mlajši človek, ob drugačnih tutorjih in v drugačnih okoliščinah (pred več kot petdesetimi leti smo morali ponekod podpisovati, da se za vselej odrekamo učenju italijanskega jezika!) tudi drugače spregovorila, saj izhaja iz družine, ki je svoje slovenstvo drago plačala. Gre le za tipičen primer našega širšega obnašanja (tudi onstran meje), ki mu niti sam nisem imun, vendar se moje pero tudi ob lastni spozabi ne bo zataknilo.

PRAZNOVANJE SV. ADALBERTA - VOJTEHA V KRMINU

Pred nekaj dnevi je sv. oče Janez Pavel II. obiskal Češko, zlasti Prago, predvsem z namenom, da počasti spomin sv. Vojteha, praškega škofa, ki je ravno pred 1000 leti umrl mučeniške smrti med poganskimi Prusi, katerim je označil evangelij. Italijani sv. Vojtehu po nemški izpeljanki pravijo S. Adalberto.

Malo izmed naših ljudi pa ve, da je temu svetniku, katerega češčenje je zelo razširjeno med Čehi, Poljaki, Madžari in tudi Nemci, v goriški škofiji izročena v varstvo le ena, vendar imenitna, starodavna župnija. To je Krmin (na sliki). Zdi se, da gre takšno izbiro patroninje pripisati enemu izmed oglejskih patriarhov, ki so bili v srednjem veku večinoma nemškega rodu.

Krminci so želeli pomenljivo obletnico primerno počastiti ne le na ožji verski, marveč tudi na širši kulturni ravni.

Tako je bil 4. aprila predstavljen poljudnoznanstveni zgodovinski prikaz sv. Vojteha in njegovega češčenja izpod peresa krminskega notarja dr. Giacoma Busilacchia. 15. aprila je v Locatellijevi palači, ki je sedež krminske občine, govoril o "Krščanskih mejah v

Evropi okrog leta 1000" prof. Giuseppe Cuscito s tržaške univerze. 18. aprila so v "duomu" zvenele Mozartove sakralne skladbe, ki sta jih izvajala Filharmonični ansambel in komorni zbor mesta Videm. Vrhunec je praznovanje zaznamovalo na sam god sv. Adalberta - Vojteha v sredo, 23. aprila. Slovesne sv. maše, ki jo je ob 18. uri daroval goriški nadškof v somaševanju številnih duhovnikov, med katerimi so bili štirje goriški župniki, se je udeležila množica vernikov. Prisotne so bile tudi civilne oblasti. Ob županu sta bila tudi goriški prefekt in kvestor. Občinska uprava je posrečeno povabila na praznovanje tudi zastopstva pobratenih občin Breže (Friesach) s Koroškega in Brda. Zlasti slednja je bila lepo zastopana, saj je bil z županom g. Francem Mužičem prisoten ves občinski odbor. Praznovanje se je nadaljevalo tudi zunaj cerkve. Najprej s ponovnim poimenovanjem ožje starodavne naselbine okrog župnijske cerkve t.i. "cente", v kateri dobro potekajo restavratorska dela.

Praznovanje se je nadaljevalo bolj v ljudskem tonu na čudovitem trgu pred občinsko-locatellijsko palačo (pred

nekaj leti je trg umetniško preoblikoval znani arhitekt Boris Podrecca). Za praznično razpoloženje sta poskrbela pihalna orkestra iz Krmina in Brd, na koncu pa še umetni ognji.

Poročilo bi rad sklenil s prijeto ugotovitvijo. Krmin je vedno veljal za trdnjavo furlanstva. Vendar kot središče, postavljeno na rob slovenskih Brd, se ni mogel izogniti neki nujni bivanjski furlansko-slovenski izmenjavi z vso dialektiko, ki jo takšno sobivanje prinaša... Zato je v samem Krminu od nekaj prisotna slovenska diaspora, ki se je po vojni še povečala zlasti s pristopom Plešivega krminski občini in župniji. Upoštevanje tega dejstva je prišlo do izraza tudi v tem praznovanju. Na primer v omenjeni publikaciji notarja Busilacchia dobimo zelo obsežen povzetek v slovenskem jeziku (priredila ga je prof. Antonija Valentinčič). Pri samem slovesnem bogoslužju je bila prisotna slovenska beseda v nadškofovem pozdravu, v drugem berilu in eni izmed prošenj vernikov. Vesel sem, da se je za takšno pozornost slovenski prisotnosti lepo zahvalil g. župan občine Brda. Hvaležni moramo biti tako predstavnikom krminske cerkvene kot civilne oblasti, ki se za takšno plemenito zblizevanje trudijo in prizadevajo.

OS

PRIZNANJE PRIMORSKEMU ZBOROVSTVU IN RESNO ZASTAVLJENEMU DELU

DANIJEL DEVETAK

Na tekmovanju slovenskih pevskih zborov *Naša pesem 1997*, ki je bilo v Mariboru 19. in 20. aprila, je nastopilo 28 zborov, med njimi skoraj deset primorskih, od teh so bili trije zamejski. Tile (MePZ Jacobus Gallus pod vodstvom Janka Bana, ženski zbor Glasbene matice pod vodstvom Tamare Stanese in MePZ Hrast pod vodstvom Hilarija Lavrenčiča) so se izredno dobro izkazali in prejeli laskava priznanja; zbora Gallus in Hrast sta prejela zlato plaketo (91 in 95,6 točk), ženskemu zboru GM pa to z 89 točkami za las ni uspelo in se je moral "zadovoljiti" s srebrno plaketo.

Med zamejskimi zbori, ki so torej stopili v trenutni vrh slovenskega zborovskega petja, je odnesel iz štajerskega mesta najbolj zavidljiva odličja mešani pevski zbor Hrast iz Doberdoba, saj je poleg zlote plakete prejel še nagrado za najbolj uvrščeni zbor, ki se je prvič udeležil tekmovanja. Zborovodja Hilarij Lavrenčič pa je prejel tudi nagrado za najbolj premišljeno izbran in prepričljivo izveden program za mešane zборе, nagrado za najboljšo izvedbo obvezne skladbe in za najbolj prepričljivo dirigiranje zbora, ki je bil prvič na tekmovanju. Gre torej za izjemen dogodek, saj je to eno najuglednejših priznanj, ki bi jih kdaj prejela v matici kaka zamejska kulturna organizacija. To sta potrdila dirigent Hilarij Lavrenčič in organizacijski predsednik doberdobskega zbora Hrast Claudio Peric, s katerima smo se pogovorili.

Hilarij je poudaril, kako je bil zanje že velik uspeh to, da so bili na tekmovanje sprejeti, kajti po strogi selekciji je lahko nastopilo le 15 mešanih zborov. "Naš cilj je bil narediti, kar je bilo v naši moči; naša skrita želja pa ta, da bi ne prišli prav petnajsti, ampak vsaj štirinajsti," je dodal dirigent. Zanj so bile drzne sanje se dobro uveljaviti na tekmovanju, pri katerem so sodelovali akademski pevski zbor Tone

Hilarij Lavrenčič, ob njem Claudio Peric (Foto Bumbaca)

Tomsič, APZ iz Celja, APZ iz Maribora, Glasbena matica iz Ljubljane, GM iz Trsta, Ljubljanski madrigalisti, Obala, primorski akademski zbor itd.

Claudio Peric se je glede priprav na tekmovanje potopil, da so imeli nekaj težav v času pred nastopom, ko v krogih, od katerih bi si pričakovali kaj več razumevanja in podpore, niso naleteli na kak poseben posluš in so se čutili izolirane in osamljene; tedaj bi namreč potrebovali manjše nastope in primerne pogoje za vaje, kar pa so močno pogrešali. Hilarij je v razmislek dodal: "Zaradi znanih razlogov pišejo časopisi letos o črnih dneh slovenske manjšine v Italiji; zamejski uspeh v Mariboru pa dokazuje, da smo prvič v zgodovini zamejstva skupno dosegli visok nivo... Če kdo lahko pokaže kaj več, je prav, da se mu omogoči nadaljnji razvoj."

Zborovodja je bil sicer s solidno pripravo zbora zadovoljen. "Vsak član je skušal dati od sebe kar čimveč. Težava je bila v tem, ker so skladbe zahtevale maksimalno koncentracijo. Zborovski sestav je bil sicer popoln in uravnotežen,

vsaka od štirih sekcij je vsebovala po 10 članov." S ponosom je tudi ugotovil, da je bil Hrast eden redkih zborov, ki je nastopil v celoti na pamet.

Organizacijski predsednik Claudio je z velikim navdušenjem obujal edinstvene občutke: "Že na začetku projekta, ki je pomenil veliko novost, je vladalo znatno navdušenje. Delali smo za konkreten cilj in zato se je ustvarila močna skupnost. Naleteli smo na izredno topel sprejem občinstva, kot ga v naših krajih še nismo srečali; kot edini zbor smo doživeli celo ritmičen aplavz!" Kaj je tako presenetilo občinstvo? Hilarij Lavrenčič misli, da je bila to predvsem zvočnost zbora, ki je - ob brezhlebnih intonacijah in logični interpretaciji - v nekaterih točkah (tako je izjavil nekdo iz žirije) tudi dvakrat ali trikrat presejala zvočnost kakega akademskega zbora.

Katere pa so značilnosti zbora Hrast, zaradi katerih je tako uspešen? Dirigent je razložil, kako so opravljali psihološke vaje, da bi ostali sproščeni in znali dobro izrabiti koncentracijo. Zbor je kot jedro sicer vaški, odraža pa širšo, goriško realnost. "Skušamo iskati kakovost," je še povedal; "tudi vaško jedro more ustvariti glasbeni center, ki je lahko reprezentativen za celo pokrajino." Vsekakor je skušal zbor Hrast prek svojega mentorja, človeka, ki ima jasno glasbeno vizijo in tudi znanje, razvijati zvok, ki bi primerno zazvenel, "saj je zbor zvočno telo, ki mora zazveneti. Nisem vedel, ali se bo ta naš trud obnesel. Izkazal se je za pravi in to so v Mariboru potrdili."

Glede svojega zbora je Lavrenčič povedal, da je sopranska skupina že po naravi dobra; "ni pa lahko imeti dobrih posameznikov in jih zlitih v dobro sekcijo. Treba je dosti skupnega dela." Velik korak v homogenosti so v zadnjih letih naredili basi. Alti so zelo precizni, tudi zvočno so se razvili. Tenorji so najbolj delikatna skupina, ker so fantje mladi, a so že v enem letu skupnega dela dokazali, da si lahko pričakujemo še veliko od njih. Za delovanje zbora sta seveda pomembna dirigent in organizacijski predsednik; ni pa mogoče iti mimo korepetitorjev. Z iskreno hvaležnostjo se je Hilarij spomnil v prvi vrsti na vse pevce, "še najbolj pa na pomočnike-korepetitorje. To so Aleksander Radetič in David Bandelli (pomožna dirigenta), Lucija Lavrenčič in Zulejka Devetak, Michela De Castro, Marta Ferletič in še marsikdo. Zahvala naj gre še pevkam-mamicam, ki so se žrtvovali in se kljub težavam z otroki zavzemale za zbor. In teh je kar precej v našem zboru."

STRAN 10

Nemška univerza in današnji trenutek (6)

JOŠT ŽABKAR

Jasno je tudi, da univerza stane državo. Dvesto študentov pred stoletji je nekaj čisto drugega kot 30.000 študentov in študentk danes. Zato kako bi nam začele nemške dežele, od katerih so odvisne univerze, štediti tudi na tem področju? Vpeljati procedure, na podlagi katerih univerze sprejemajo tiste študente, ki hočejo? Zmanjšati izdatke za univerze v deželnih proračunih? Vpeljati visoke takse za študente, ki študirajo več kot štirinajst semestrov?

Poraz Nemčije v drugi svetovni vojni povzroči v širokih plasteh nemškega naroda močan šok. Univerza ni izvzeta. Če se je po prvi svetovni vojni lahko mislilo na revanšo, je bila ta ideja v Nemčiji, zasedeni od štirih velesil, prazna. Kvečjemu se je lahko mislilo na obračun s takratno Sov-

jetsko zvezo; tudi ta ideja je plahnela, saj nobena stran ni ničesar takega naredila, kar bi res lahko sprožilo vojno.

To dejstvo je odsevalo tudi na univerzo. Po prvi svetovni vojni je bila na nemški univerzi močno razširjena ideja nacionalnega liberalizma, ki je bil pa bolj nacionalističen kot nacionalen. Klasičen primer te problematike je Martin Heidegger, oče eksistencializma. Začne v gimnazijskih in delno še v univerzitetnih letih kot kar precej prepričan katoličan, nadaljuje kot nacionalni liberal, se potem vpiše v nacistično stranko in končno razvije veliko meditacijo o niču.

Najbrž je na nemški univerzi pred zadnjo svetovno vojno in še prej šel v Nemčijo marsikdo po kakšni poti, ki je bila sila slična Heideggerjevi. Na drugi strani je pa tudi res, da je neko določeno število nemških univerzitetnih profesorjev že kmalu po prevzemu oblasti s strani nacistov odšlo v emigracijo, predvsem v Združene države, nekateri pa tudi kam drugam, kot recimo Freud, ki je šel v Anglijo. Jasno je, da so bili ti odhodi iz Nemčije direktno ali indirektno prisiljeni, posebno še z rasnimi zakoni, ki so jih nacisti izdali in uresničevali na kaj strumen način.

DAIJE

20. CANKARJEVO PRIZNANJE

Zaključek jubilejnega državnega tekmovanja za Cankarjevo priznanje bo v Cankarjevem domu na Vrhniki 9. maja 1997 ob 10. uri. Vabljeni!

Zlata Cankarjeva priznanja bodo poleg predsednikov pokrajinskih društev podelili ministri za šolstvo in šport dr. Slavko Gaber, državna sekretarka mag. Tea Valenčič ter predsednik Slavističnega društva Slovenije Zoltan Jan.

Letos se je tekmovanja udeležilo izjemno veliko učencev in dijakov, ki so bili kljub izredno ostri selekciji nadvse uspešni. Zlato priznanje jih je osvojilo toliko, da so potekale in še bodo vzporedne podelitve tudi v Ljubljani in Mariboru.

25. APRIL

PROSLAVE OSVOBODITVE TUDI NA TRŽAŠKEM

FOTODROMA

Tudi na Tržaškem so se 25. aprila zvrstile proslave ob dnevu vstaje in osvoboditve. Osrednja svečanost je bila kot običajno v tržaški Rižarni. Tam se je zbralo veliko število ljudi, ki so med drugim glasno nasprotovali predsedniku pokrajine Codarinu, ko je skušal v svojem govoru postaviti na isto raven Rižarno in fojbe ter eksodus istrskih beguncev. Odmeven govor v slovenščini s kratkim italijanskim povzetkom je imela devinsko-nabrežinska podžupanja prof. Vera Tuta Ban (na sliki; govor objavljamo na pr-

vi strani), ki je med drugim dejala, da Italija še ni obratunala s svojo preteklostjo in se še ni opravičila Slovencem za gorje, ki jim ga je povzročila. Drugi govorniki so bili tržaški podžupan Roberto Damiani, sindikalist Paolo Coppa in zgodovinar Giovanni Miccoli.

Ob tej priložnosti so potekali tudi katoliški (v italijanščini in slovenščini), srbsko-pravoslavni in židovski verski obredi, na svečanosti pa je sodeloval tudi pevski zbor Jadranskega zavoda združenega sveta iz Devina.

NOV, POMEMBEN PRIROČNIK

"ŠOLSKA IN POKLICNA ORIENTACIJA"

MARIJAN BAJC

Pred kratkim je deželno ravnateljstvo za izobraževanje in kulturo izdalo v slovenskem prevodu obsežen priročnik *Šolska in poklicna orientacija*. Publikacija šteje skoraj 380 strani velikega formata. Razdeljena je na dva dela. Prvi obravnava teoretične predpostavke in izhodišča, ki so povezana s poklicno orientacijo nasploh in z deželno službo za poklicno orientacijo posebej. Prav posebna skrb je seveda posvečena načrtovanju poklicne orientacije in njene vzgojne funkcije v nižji srednji šoli.

Drugi del pa je namenjen praktični uporabi priročnika v srednji šoli. Deli se na tri delovna področja: spoznavanje samega sebe, pridobivanje informacij in izbiranje. Vsako izmed teh področij obsega vrsto poglavij z delovnimi navodili in s seznamom pripomočkov, ki služijo profesorjem pri delu z dijaki, ko z njimi obravnavajo omenjena delovna področja. Številne vaje in vprašalniki za spoznavanje lastnega značaja, šolskih, zunajšolskih in poklicnih interesov, za odkrivanje najrazličnejših sposobnosti mladega človeka in ugotavljanje njegovih želja so nadvse bogati in zanimivi. Prav tako je zanimivo gra-

divo, ki služi za pridobivanje informacij bodisi za nadaljnje izobraževanje mladega človeka kakor tudi za njegovo poklicno izbiro.

Publikacija je torej vsebinsko izredno bogata, saj je sad številne skupine psihologov deželne službe za poklicno orientacijo, pri kateri sodeluje tudi naša rojakinja Zdenka Prebil. Znanstveni pregled knjige je opravil prof. Piergiorgio Gabassi, docent uporabne psihologije dela na tržaški univerzi. Priročnik je tudi grafično izredno lepo oblikovan, tako da bo njegova uporaba v razredu zanimiva in prijetna.

Italijanski izvirnik je prevedel Robert Petaros, ki je uspešno opravil zahtevno delo, saj je moral prevajati raznotero izrazoslovje. Zato je v naših razmerah ta prevod tudi uspeh za slovenski jezik.

Pomembnost izida tega prevoda je hotelo poudariti tudi samo deželno ravnateljstvo za izobraževanje in kulturo, ki je zato organiziralo posebno predstavitev publikacije in deželne službe za poklicno in šolsko orientacijo. Srečanja se je z nagovorom udeležil tudi deželni odbornik Roberto Tanfani.

V prvem krogu predčasni volitev za obnovo tržaškega občinskega sveta in izvolitev župana je bivši župan Riccardo Illy prejel 40,44 % glasov. Z njim se bo na balotaži, ki bo 11. maja, pomeril kandidat gibanja Forza Italia in krščansko-demokratske sredine Adalberto Donaggio, ki je zbral 21,4% glasov.

Donaggio je le za nekaj sto glasov prehitel kandidata Nacionalnega zavezništva in Pakta Segni Sergia Dressija, ki je prejel 20,8% glasov. Kandidat Stranke komunistične prenove Jacopo Venier pa je prejel 5,89% glasov. Pravo katastrofo je doživela Severna liga, katere kandidatka Federica Seganti je prejela le 3,88% glasov v primeru z več kot 20 odstotki, prejetimi leta 1993.

Riccardo Illy je med drugim prejel veliko osebnih preferenčnih glasov, ki niso bili vezani na liste, ki so ga podpirali, kar pomeni, da kljub številnim polemikam in kritikam je zelo upoštevana in priljubljena osebnost v Trstu. Nosilec liste Z Illyjem za Trst, podžupan Roberto Damiani, je prejel 1.044 preferenčnih glasov, to se pravi več od vseh ostalih kandidatov za občinski svet. Takoj za njim je predstavnik Slovenske skupnosti, ki je kandidiral na listi Oljke, Peter Močnik, s 753 preferenčnimi glasovi. Poleg Močnika so bili že v prvem krogu izvoljeni v občinski svet še drugi trije Slovenci: Andrej Berdon (SSK-Oljka) s 402 glasovoma, Igor Dolenc (Demokratska stranka levica-Oljka) s 565 glasovi in Igor Canciani (Stranka komunistične prenove) z 254 glasovi. Ti bodo sedeli v občinskem svetu ne glede, kdo bo zmagal v drugem krogu volitev. V primeru Illyjeve zmage pa se jim bo pridružila še Nadja Debenjak (DSL-Oljka), tako da bi se slovensko zastopstvo v tržaškem občinskem svetu občuteno okrepilo.

11. maja je na vrsti balotaža. Donaggio in Dressi sta že najavila, da bodo stranke Pola svoboščin enotno podprle Donaggia. Pokrajinski tajnik Severne lige Massimiliano Coos je pozval pripadnike svojega gibanja, naj v balotaži podprejo Illyja. Ni še znano, kako se bo odločila SKP, saj spriči dobrega volilnega rezultata po vsej Italiji zahteva programske dogovore z levo sredino. Vendar je Illy že napovedal, da se za podporo v drugem krogu ne bo obrnil do strank, temveč kar neposredno do ljudi.

Kakorkoli že, je zelo pomembno, da 11. maja gredo

USPEH SLOVENSКИH KANDIDATOV

11. MAJA OŽJE VOLITVE ILLY - DONAGGIO

KANDIDAT	ODSTOTKI
RICCARDO ILLY (Z ILLYJEM ZA TRST, OLJKA, RINNOVAMENTO)	40,44%
ADALBERTO DONAGGIO (FORZA ITALIA, CCD-CDU)	21,4%
SERGIO DRESSI (NZ, PAKT SEGNI)	20,8%
JACOPO VENIER (KOMUNISTIČNA PRENOVA)	5,89%
FEDERICA SEGANTI (SEVERNA LIGA)	3,88%

volit tudi tisti volivci, ki so v prvem krogu ostali doma. Volilna udeležba je bila namreč zelo nizka, 65%, to se pravi kar 12% manj kot leta 1993. To je zaskrbljujoč znak postopnega nezanimanja ljudi za javne zadeve, čemur je pripomoglo tudi ne ravno zgledno obnašanje političnih strank tako na vsedržavni kakor tudi na krajevni ravni. Vsekakor je važno, da gre na volišče čimveč ljudi, saj bi s tem pripomogli k nadaljevanju pozitivne izkušnje levsredinske Illyjeve uprave, ki je prinesla vsaj kanček neke nove miselnosti in novega načina dela v zatohlo tržaško okolje, tudi glede odnosov med italijansko večino in slovensko manjšino. K udeležbi na balotaži in podpori Illyju pozivata tudi potrjena občinska svetovalec SSK Peter Močnik in Andrej Berdon, ki smo ju zaprosili za izjavo o izidu prvega kroga volitev.

Peter Močnik: "Reči moram, da sem kar presenečen nad rezultatom. Mislim, da je naša prva dolžnost, da se res zahvalimo vsem našim volivcem, ki so tudi tokrat nagradili koalicijo, v kateri je SSK sodelovala, in ki so tudi dali cel kup preferenc kandidatov, ki jih je stranka predlagala. Izvolitev štirih Slovencev v občinski svet, ne glede na rezultat, mislim, da je že velik, zgodovinski dosežek. Upam, da bomo še povečali to število. To se bo zgodilo v primeru, da bomo vsi strnjeno podprli tisto, kar je edina možna opcija v tem trenutku, se pravi, da Trst ostane zmereno, odprto mesto, mesto sožitja in mesto sodelovanja za novo tisočletje. Zato je nujno, da v teh štirinajstih dneh res prepričamo vse, ki so ostali doma, in da vsi iskreno in enotno podpremo kandidaturu Riccarda Illyja, da bomo na ta način lahko še naprej

razvijali tisti načrt, ki smo ga začeli v pretekli mandatni dobi."

Andrej Berdon: "Mislim, da se je Oljka dobro obnesla. Tudi Illyjeva lista je bila res pravo presenečenje. Zahvaljujem se volivcem za zaupanje. Imamo stvarne možnosti, da drugič zaporedoma premagamo tisti Trst, ki nam je nenaklonjen, zato pozivam vse slovenske volivce katerekoli stranke, naj se 11. maja strnjeno opredelijo za Illyja. Zadovoljen sem tudi, da smo zopet potrdili neko skupino svetovalcev, ki se je v teh letih izkazala in ki zna, ne samo slovenske volivce, ampak tudi vsem Tižčanom, nuditi neko upravno in politično izkušnjo ter tudi neko upravno zrelost. Še enkrat pozivam vse volivce, naj se 11. maja udeležijo balotaže."

NAŠIM ZASLUŽNIM DIPLOMANTOM

PODELITEV TONČIČEVE NAGRADE IN PRIZNANJ

FOTODROMA

Predsednik Kuret in prof. Merku med podeljevanjem priznanj

V sredo, 23. aprila, so v Gregorčičevi dvorani v Trstu podelili nagrado Dr. Frane Tončič in priznanja za leto 1996. Nagrado in priznanja je kot vsako leto podelil slovenski visokošolski sklad Sergij Tončič, prejeli pa so jih zaslužni zamejski diplomanti za svoje diplomske teze. Kot sta povedala predsednik sklada Boris Kuret in predsednik ocenjevalne komisije prof. Pavle Merku, so tokrat priveditelji prejeli rekordno število prijav diplomskih nalog (17), od katerih je po nji-

hovih besedah tretjina odličnih. To je dokaz, sta dejala, da mladi zamejci resno delajo, kar je pomembno in potrebno zlasti v sedanjem ča-

su. Gorje družbi ali skupnosti, je pristavil prof. Merku, ki ne posveča pozornosti mladini.

Nagrado Dr. Frane Tončič je prejela Monika Milič, priznanja pa so prejeli Mario Janežič, Tamara Petaros in Alessandro (Saša) Quinzi. Javno pohvalo je prejela Cristina Covacio. Denar za nagrade so prispevali slovenski bančni zavodi v Italiji in generalni konzulat Republike Slovenije v Trstu, podelila pa sta jih predsednik Sklada Sergij Tončič Boris Kuret in konzul Tomaž Pavšič. Slovesnost se je zaključila z glasbeno točko in recitacijami.

Ob tej priložnosti uredništvo Novega glasa čestita vsem nagrajencem, še zlasti sodelavcu Saši Quinziju z voščilom, da bi doživel še več takih trenutkov v življenju.

ZAHVALA

Ob izgubi naše drage

IRENE KRALJ VD. METLIKOVEC

se zahvaljujemo vsem, ki so nam bili ob strani in so na katerikoli način počastili njen spomin. Posebna zahvala gospodu župniku Švari, cerkvenemu pevskeemu zboru in zboru Fantje izpod Grmade ter darovalcem cvetja.

Svojci

Slivno, 1. maj 1997

NOVA "BELA PRIROČNIKA" KROŽKA VIRGIL ŠČEK

POMEMBEN PRISPEVEK K SPOZNAVANJU NAŠE POLPRETEKLE ZGODOVINE

Že v prejšnji številki smo poročali o študiji dr. Robija Šturmana o slovenskih časopisih in društvih v Trstu v letih 1848-1890, ki jo je izdal krožek za družbena vprašanja Virgil Šček. V sredo, 23. aprila, pa so v Vilfanovi dvorani v Trstu predstavili še en "beli priročnik", ki ga je izdal ta krožek, in sicer študijo mag. Egon Pelikana *Engelbert Besednjak v parlamentu*.

Študija je napisana tako v slovenščini kot v italijanščini (italijanski naslov je *Discorsi parlamentari dell'on. Engelbert Besednjak*). Tako, je povedal časnikiar Ivo Jevnikar, je dostopna tako slovenskemu kot italijanskemu bralcu. V knjigi so objavljeni govori, poslanska vprašanja in drugi posegi, ki jih je imel v letih 1924-1928 v rimskem parlamentu znani primorski poslanec dr. Engelbert Besednjak.

S predstavitev študije mag. Egon Pelikana o poslanskih nastopih dr. Engelberta Besednjaka: dr. Drago Legiša (levo) in avtor za predavateljsko mizo (Foto Kroma)

Po besedah avtorja študije, mag. Egon Pelikana, predstavljajo Besednjakovi govori prerez zgodovinskih dogodkov in so verna slika položaja, v katerem se je znašel tisti del slovenskega naroda, ki je po prvi svetovni vojni prišel pod Italijo in bil podvržen nasilnemu raznarodovanju. Posegi dr. Engelberta Besednjaka v rimskem parlamentu tudi verno dokazujejo, kako so primorski Slovenci (a tudi istrski Hrvati) doživljali fašistično strahovladno. Iz njih tudi vejeta samozavest Slovenca in Evro-

pejca ter njegova politična drža pod fašizmom.

Dr. Drago Legiša, ki je dr. Besednjaka osebno poznal in z njim tudi dolgo let sodeloval, se ga je v svojem posegu spomnil kot človeka, ki so ga označevali velika ljubezen do slovenskega jezika, natančnost, točnost in nadarjenost za jezike. Bil je tudi politik v smislu, da je znal ločevati bistveno od nebistvenega. Poleg tega je kljub temperamentnemu značaju ohranjal mirne živce in se obvladoval. Glavno Besednjakovo zanimanje v času njegovega de-

lovanja v parlamentu je veljalo Gentilejevi šolski reformi in prepovedi rabe slovensščine v javnosti, proti čemur se je dr. Besednjak pogumno boril, a na inteligenten način. Pri tem je uporabljal argumente, ki so aktualni še danes.

Kot je uvodoma omenil predsednik krožka Šček dr. Raško Dolhar, pripravlja mag. Egon Pelikan še študijo o poslanskih nastopih dr. Josipa Vilfana, tako da bo tudi ta poslanec, poleg Ščeka in Besednjaka, prisoten v seriji "belih priročnikov" tega krožka. Že sedaj pa se lahko reče, da predstavljata študij dr. Šturmana in mag. Pelikana dva pomembna prispevka k spoznavanju naše polpretekle zgodovine. Tako se lahko seznanimo z neprecenljivo vlogo društvenega delovanja za ohranitev slovenske prisotnosti na Tržaškem, kar velja tudi za današnji čas, in z likom značajnega primorskega poslanca v neenakem, a odločnem boju za pravice svojega ljudstva. Študija o dr. Besednjaku pa je še dodatno pomembna, saj, kot je še dejal dr. Legiša, se doslej o njem ni govorilo. Izjema je le odkritje spomenika v Gorici leta 1984 na pobudo kluba starih goriških študentov.

IŽ

OBVESTILA

12. SVETOVNI dan mladih bo v Parizu od 18. do 25. avgusta. Informacije in prijave najkasneje do 10. maja na tel. št. 410860.

VSI STAREJŠI od 75. leta dalje, ki bi želeli kaj povedati o svojem življenju za uresničitev "Knjige spominov", naj telefonirajo v večernih urah na tel. 942808.

SKLAD MITJA Čuk s sodelovanjem Acconciature - Frizure Cecilia Melchionna iz Boljunca prireja modni defile frizur *New Look*. Sodelovali bodo Tržaški oktet, Vanka in Tonca, pevka skupina *Stu ledi*, plesni par z latinsko-ameriški plesi Ivan in Monica, plesna skupina *Muscle gym* - vodita Angelica in Tiziano in otroci skupine *Fun ky* - vodi Barbara. V soboto, 3. maja, ob 20.30 v gledališču *France Prešeren* v Boljuncu. Vabljeni!

V MARIJINEM domu pri Sv. Ivanu, ul. Brandesia 27, bošta v nedeljo, 4. maja, ob 17. uri nastopila Miranda Caharija in Livij Bogatec s komedijo Eduarda De Filippa *Filumena Marturano*. Režija Marij Uršič. Vabljeni!

PEVSKO DRUŠTVO *Vesela pomlad* vabi na Praznik družine, ki bo potekal v dvorani Finžgarjevega doma na Opčinah v nedeljo, 4. maja, s pričetkom ob 17. uri. Oblikovali ga bodo OPZ *Vesela pomlad* pod vodstvom Zdenke Križmančič in ob klavirski spremljavi Martina Vremca, vokalna skupina družine Blažej

in mladinska folklorna skupina iz Globasnice na avstrijskem Koroškem ter priljubljena klovnesa Eva Škofič Maurer iz Slovenije. Priložnostno misel bo podal prof. Marijan Kravos.

MESEČNA MAŠA za edinost bo v ponedeljek, 5. maja, ob 17.30 v Marijinem domu v ul. Risorta 3. Vabi ACM iz Trsta.

NA TRETJO nedeljo maja (18. maja) bo v socerbski jami ob 16. uri sv. maša. Vabljeni!

DAROVİ

ZA CERKEV v Ricmanjih: M.B., Trst, 200.000; Pierina Hrvatič, Ricmanje, v zahvalo sv. Jožefu 50.000; Bernarda Kuret, Ricmanje, v spomin pok. Delke Žuljan 25.000; družina Corva ob 5. obletnici smrti pok. Walterja 50.000 lir.

ZA NOVI GLAS: ob smrti drage sestre Irene Kralj vd. Metlikovec Ivo Kralj 200.000 lir.

ZA CERKEV v Logu: družina Corva ob 5. obletnici smrti pok. Walterja 50.000 lir.

ZA ZBOR *Fantje izpod Grmade*: Jelka Terčon Šah v spomin na Ireno Kralj Metlikovec 50.000 lir.

ČESTITKE

Našemu sodelavcu Davorinu Devetaku je žena Daniela povila drugorojenčka, ki mu je ime Danilo. Srečnim staršem in sestrici Lari izrekata iskrene čestitke uredništvo in uprava Novega glasa.

OB PISATELJEVI 85-LETNICI

POKLON MILANU LIPOVCU V DSI

V ponedeljek, 28. aprila, se je veliko število ljudi zbralo v Peterlinovi dvorani Društva slovenskih izobražencev, da bi počastilo tržaškega pisatelja Milana Lipovca ob njegovi 85-letnici.

Ob tej priložnosti so tudi predvajali intervju, ki ga je s slavlencem naredila tržaška slovenska televizijska postaja.

Milana Lipovca je na večeru v DSI predstavila prof. Marija Cenda, ki je avtorja označila za zelo skromnega, celo pretirano skromnega človeka z zelo rezerviranim, a temperamentnim značajem in z veliko pozornostjo do slovenskega jezika. Dalje se je ustavila pri njegovih leposlovnih delih (romanih *Ljudje ob cesti* in *Leseno jadro*, noveli *Čubejska prigoda* idr.) in publicistiki (*Slovenci pod jelševo brezo* idr.), kjer pisatelj uporablja poseben slog, z ironičnimi zasuki in ostrinami, ki segajo v živo. Nekaj odlomkov je prebral Livij Valenčič.

Izbor Lipovčevih del je izšel lani v okviru knjižnega daru Goriške Mohorjeve družbe z naslovom *Cesta, reka in ljudje*. Glavno zaslug za

izid tega izbora nosi prof. Nada Pertot, ki je na ponedeljkovem večeru dejala, da to ni bilo lahko delo, vendar je bilo narejeno z velikim veseljem in veliko ljubeznijo. Slavlencu je čestital tudi slovenski konzul Tomaž Pavšič.

Daljši intervju z Milanom Lipovcem objavljamo na tretji strani te številke Novega glasa.

MSGR. VONČINA POSTAL KANONIK

Škofov vikar za tržaške Slovence msgr. Franc Vončina, sicer tudi župnik v Boljuncu, je bil imenovan za kanonika stolnega kapitlja.

Pred njim je bil kanonik prejšnji škofov vikar msgr. Lojze Škerl. Z imenovanjem msgr. Vončine se je vrzel, ki je bila nastala s smrtjo msgr. Škerla, zapolnila, novemu kanoniku pa naj grede tudi naše čestitke.

PROTI "RACIONALIZACIJI" NAŠIH ŠOL

PISMO PREDSEDNIKOV PODROČNIH SVETOV

Predsedniki področnih svetov petih didaktičnih ravnateljstev na Tržaškem so šolskemu ministru Berlinguerju, tržaškemu skrbniku Campu in v vednost pokrajinskemu šolskemu svetu pisali sledeče pismo.

Predsedniki področnih svetov petih didaktičnih ravnateljstev s slovenskim učnim jezikom na Tržaškem izražamo svojo podporo pedagoškemu liceju Anton Martin Slomšek v Trstu, ki si prizadeva, da ohrani upravno in didaktično samostojnost. Istočasno poudarjamo, da smo proti vsaki "racionalizaciji" šolskih struktur, ki ne bi bila dogovorjena z manjšino.

Zahtevamo tudi strogo spoštovanje mednarodnih obveznosti Italije, odobritev pravičnega zaščitnega zakona, na kate-rega Slovenci v Italiji čakamo toliko let, in izpolnitev zahtev o šolski avtonomiji ter rešitvi ostalih odprtih vprašanj našega šolstva, na katera že dolgo opozarja Šolski odbor.

- NADJA MAGANJA, JADRANA BUDIN, MILAN PAHOR,
LAURO TREVISAN, CLAUDIO OTA

NATEČAJ ZA SKLADBO V SPOMIN NA MSGR. BELLOMIJA

Gallus Consort razpisuje pod pokroviteljstvom tržaške škofije natečaj za skladbo v spomin na msgr. Lorenza Bellomija.

Skladbe morajo biti napisane za violo brez spremljave, označene morajo biti z geslom (isto geslo mora biti napisano na zaprti ovojnici, v kateri morata biti ime in naslov avtorja) in morajo do-

speti na naslov: *Gallus Consort, c.p. 109, 34100 Trst - Trieste Centro, do 3. julija 1997*. Natečaja se lahko udeležijo skladatelji, ki delujejo na območju tržaške škofije, brez drugih omejitev.

Avtor izbrane skladbe prejme nagrado 1.000.000 lir. Skladbo bo izdala založba Pizzicato in bo vključena v jesenski cikel (1997) repertuarskih koncertov stare in sodobne glasbe.

3. REVİJA KRAŠKIH PIHALNIH GODB

V polni dvorani Kulturnega doma v Trstu je v nedeljo, 27. aprila, potekala 3. revija kraških pihalnih godb, ki so jo priredile ZSKD, Glasbena matica Trst, Glasbena šola Sežana in Kulturni center Srečka Kosovele iz Sežane. Nastopilo je devet godb oz. pihalnih orkestrrov.

UTRINKI

KAKO SEM PREŽIVEL INFARKT

Poletno popoldne na vrtu v Nabrežini: popravljaj sem zid, vzdigoval kamenje... Za šestdesetletnika je v poletni vročini tako delo nevarno, zlasti takoj po kosilu! Zabolelo me je v prsih. Misleč, da se ponavlja pljučnica, sem legel na tla in... čakal. Ko sem se počutil bolje, sem nadaljeval z delom! Drugi dan sem se odpravil z mladino na Kucelj, 1.100 metrov, pri Čavnu nad Ajdovščino. Lepo! Ko smo se podpisali v knjigo, smo brž zbežali, ker se je bližala nevihta. Vse v redu. A 200 metrov pod kočo na Čavnu zopet bolečina v prsih. S palico sem prilezel do avtomobila, popil kozarec žganja in veselo odšel na kosilo v Lokve... nato na Sveto Goro in končno v Temnico na prhut in teran. Zvečer me je še čakal nauk za poročence. Ponoči znova bolečina. Kot nevednež sem popil lipov čaj, se namazal z Vix-Vaporupom, a bolečine niso ponehale, zlasti pod komolcem. Ko je zjutraj prišel zdravnik, se je čudil, da sem še živ... dva dni po infarktu!!! Najbrž so bili vsi angeli varuhi pri meni... - (B+B)

"ŠTANDREŽ SAMOSTOJNA OBČINA"

V torek, 29. aprila, je bila v večernih urah v dvorani štandreškega doma A. Gregorčič izredno dobro obiskana predstavitev z bogatim dokumentacijskim materialom lepo opremljene publikacije dr. Damjana Paulina *Štandrež samostojna občina 1866-1927*. Gre za pester in poglobljen oris za zamejske Slovence pomembnega dela zgodovine štandreških ljudi in zemlje od časa goriško-gradiščanske dežele do fašizma. Delo je polega avtorja predstavila prof. Lučana Budal, napovedani nastop domačega mešanega zbora pa je odpadel zaradi nenadne smrti člana društva Igorja Paulina. Poročilo in fotografija prihodnjic.

SKGZ ČESTITA GRINOVERU IN PRIMOŽIČU. POZIV K BALOTAŽI

Goriško tajništvo Slovenske kulturno gospodarske zveze čestita Davidu Grinoveru in Damjanu Primožiču ob njunem volilnem uspehu. Na teh volitvah je z dogovorom o enotnem slovenskem kandidatu na listi Oljke prišlo do zelo pomembnega podiranja ideoloških pregrad med goriškimi Slovenci, ki lahko vodi v novo obdobje medsebojnega zaupanja in sodelovanja. V tem duhu SKGZ vabi vse slovenske volivce, naj se množično udeležijo balotaže in podprejo Brandolina.

10

ČETRTEK
1. MAJA
1997**10 PRAZNIČEN VEČER NA VRHU SV. MIHAELA**

Sredi aprila je bil v Kulturnem in športnem centru Danica na Vrhu sv. Mihaela prazničen večer, na katerem je otroški pevski zbor Vrh sv. Mihaela uvedel nastop doberdopskega zbora Hrast, ki ga vodi Hilarij Lavrenčič. "Otroške zборе moramo podpirati in gojiti, če želimo, da bo nekoč iz njih zrasel kak dober pevec, ki bo pomagal, da bo zborovska tradicija našega naroda živela naprej," je dejala Tatjana Devetak med svojim nagovorom. Mali pevci so zapeli dve pesmici ob spremljavi Sare Devetak na harmonij in pod vodstvom Damijane Čevdek. Za njimi je nastopil odlični pevski zbor Hrast. Le-ta je pred vsako izvedbo pesmi podal kratek komentar, da je tako predstavil tudi tiste plasti glasbe, ki jih publika sicer ne pozna. Zbor je izvedel štiri pesmi, ki so jih doberdopski pevci zapeli v Mariboru na prireditvi Naša pesem, kjer so zasloveli kot najboljši slovenski zbor in so prejeli za svoj nastop pet prvih nagrad. Izvajanje zbora je bilo zelo doživeto, tako da je publika zahtevala še dve dodatni pesmi. Po koncertu je bila družabnost za nastopajoče in vse prisotne obiskovalce.

Žal so na koncertu manjkali nekateri ljudje, ki jih imamo za naše kulturnike. Že res, da je bilo isti večer tudi več drugih prireditev; res pa je tudi, da bi se morali vsaj tisti, ki se ukvarjajo s kulturo, udeleževati podobnih prireditev, sicer se bo z našo kulturo res lahko ubadal samo še tisti človek, ki sicer nima kaj početi! - DORIANA D.

SREBRNA KRONA NA PEČI

Po 25 letih zakonskega življenja sta se hotela ga. Marija Žgavec in g. Romano Čevdek hvaležno spomniti tega jubileja in ga praznovati skupaj z otrokoma, Mitjo in Vereno, s številnimi sorodniki in prijatelji ter farani pred božjim oltarjem v pečanski cerkvi in na gostoljubnem domu. 15. aprila 1972 je njuno življenjsko zavezo blagoslovil msgr. dr. Franc Močnik v cerkvi sv. Ivana v Gorici. Isti ju je potrdil v zakramentu sv. zakona dne 19. aprila letos.

Mešani pevski zbor Rupa-Peč, katerega člani so domala vsi udje družin, iz katerih izhajata naša slavljena, je pod vodstvom Zdravka Klanjščka ter ob spremljavi na orgle gdč. Damijane vso slovesnost srebrne poroke občuteno povzdignil. Msgr. Močnik, ki je vodil somaševanje, je poudaril pomen zakramenta sv. zakona. Obenem se je priporočil za praznovanje 50-letnice poroke. Somaševalci dr. K. Humar, g. K. Bolčina in župnik skupaj z g. M. Markežičem, ki je prav tisto uro opravljal bogoslužje drugje, so se pridružili čestitkam, veselju in dobrim željam vseh, ki slavljena poznajo in cenijo. Na mnoga zdrava leta! - ŽU

GORIŠKI IN SOVODENJSKI VOLČIČI IN VOLKULJICE SPOZNAVajo GORICO

V soboto, 12., in nedeljo, 13. aprila, smo se starejši volčiči in volkuljice iz Gorice in Sovodnje srečali v goriškem skavtskem sedežu. Stari volki so nam pripravili dvodnevno bivanje, kjer smo lahko dokazali svoje sposobnosti. Zabeve tudi ni manjkalo. Svoje želodčke smo si napolnili v soboto zvečer z zelo okusno "pizzo" in sladoledom. Prenočili smo v spalnih vrečah v skavtskem sedežu. V nedeljo nas je po župnijski maši v cerkvi sv. Ignacija na Travniku čakal še lov na zaklad. Zbirali smo informacije o Gorici in tako spoznavali mesto, v katerem živimo. Zmagovita skupina je dobila tudi nagrado. Po nagrajevanju smo se vrnili domov utrujeni, a vendar veseli za skupno doživljanje. - SRČKANA MRAVLJA

IGRA O MLADIH ZA MLADE

IVA KORŠIČ

Medtem ko dramski odsek Prosvetnega društva Štandrež žanje na svoji običajni pomladanski turneji s svojo zadnjo stvaritvijo *Sreča na kredit* M. Francka (nastopili so že v Desklah, Grgarju, Mačkoljah, pri sv. Ivanu v Trstu) zasluženi uspeh, se je štandreške župnijske dvorane Anton Gregorčič polastil Mladinski dramski odsek. V soboto, 19. aprila, je številni, raznoliki publiki postregel s premiero igre *Vidi se, da je tvoja hči*, s podnaslovom *Igra o naših skupnih problemih*, sodobne hrvaške avtorice Norme Šerment, v živahni, razgibani režiji Emila Aberška. Po dveh letih molka je nova skupina mladih začutila potrebo, da ustvari svojo predstavo. Štandreškemu

društvu je namreč že nekajkrat uspelo vplesti mlade v dramsko dejavnost, in sicer l. 1973 z glasbeno veseligr E. Vosa *Plešočiči osliček*, l. 1985 s *Kolesom ljubezni*, l. 1995 pa z Medvedovim delom *Randez-Vous*. Na odrske deske je mlade ponovno popeljal nepremagljivi čar gledališke umetnosti, saj so se zanj navdušili tudi tisti, ki so se prav ob tej priložnosti prvič aktivno soočili z njim. Sooblikovalec predstave je sicer tudi Dimitri Brajnik, ki je že večkrat nastopal (lansko leto je sodeloval pri Nušičevih *Žaljuočih ostalih*). Igra Norme Šerment je na zabaven način prikazuje resnične težave mladih, ki so večinoma edinčki, katerim starši nudijo vse, a jih prikrajšajo za vse: za ljubezen, pozornost,

pazljivo poslušanje, prijateljski pogovor. Mladi se zaradi tega počutijo osamljene in prepričani so, da jih nihče ne razume, saj so prav starši tisti, ki zanje nimajo nikoli časa, posluha, potrpljenja. S temi problemi se ubada tudi junakinja Maja. V svojem malodušju si izmisli nevidnega prijatelja Leonarda in tu se dogajanje začne zapletati. Kako se konča, boste lahko sami odkrili; če predstave niste še videli, jo pa boste, kajti brhki fantje in zala dekleta jo bodo prav gotovo ponovili, če ne v tej, pa v prihodnji sezoni. Nastopajoči so dokazali, da so se poleg študijskih obveznosti resvestno pripravili za premiero in ustvarili učinkovito, zlito, uglajeno igro. Poleg tega so se izkazali kot dobri pevci,

ki jim ritem ni španska vas. Igra je namreč prežeta s songi z izrazito ritmično glasbeno podlago Marijana Mlakarja. Izvajalci: Federica Bello-Maja, Manuel Frandoli-Andrej, Dimitri Brajnik-oče, Neva Devetak-mati, David Vižintin-Jure, Verena Brajnik-psihiatrinja, Nataša Ferletič-Nataša, so bili kos vsem odrskim pastem. Za šepetalko so seveda izbrali vrstnico Martino Brajnik, ki se je v tej vlogi odlično odrezala. Sicer pa je tekst tekel kot po olju. Predstava sama ni bila obremenjena z odmori. Prizori so se menjavali pri odprti sceni, ki je bila domiselna in funkcionalna (še posebej originalna miza, ki se je v trenutkih preobrazila v smetnjak), ob hitrem, pisanem spreminjanju luči. Za svetlobne učinke, sicer skromnimi svetlobnimi sredstvi, je spretno poskrbel naš "stari" znanec igralec Marko Brajnik. Izredno priljubljeni član dramskega odseka Božidar Tabaj je pomagal pri realizaciji predstave kot natančen tehnični vodja.

Mladim komedijantom so se hvaležni gledalci oddolžili z dolgim iskrenim aplavzom, ki pa ni mogel v celoti zaobjeti tudi režijskega napora. Niti mladi igralci oder ni mogel zvesti na oder E. Aberška, da bi vendarle prejel nad vse prisrčno zahvalo, ki mu jo dolgujemo goriški ljubitelji amaterskih skupin, saj se je s svojim dolgoletnim strokovnim delom neizbrisno zapisal v naš mali gledališki svet.

S 7. STRANI

PRIZNANJE PRIMORSKEMU ZBOROVSTVU IN RESNO ZASTAVLJENEMU DELU

V program za tekmovanje je Lavrenčič - poleg obvezne Lebičeve skladbe *Tihi gaj* - namenoma vključil primorske skladatelje Vrabca, Merkuja in Jericija. "To je bila logika naše izbire, ki jo je komisija nagradila. Merkujeva priredba *Jen čeva jti gna* je po eni strani malo izpeta, po drugi pa je pomembno jo zapeli s srcem in določeno zvočno vneto. Lebičeva poznoromantična skladba je bila zelo primerna za tekmovanje, ker vsebuje različne pasti za zборе; prisotni so kromatizmi, kromatične imitacije, tonska os se premika; poleg osemglasja in homoritmčnih trenutkov so prisotni razni polifonski detajli.

Iz razpletelih akordov izhajajo unisoni, ko je komisija z vilicami v rokah komaj čakala, da zbor niža oz. viša. Vsak glas je lahko nekaj izpovedal. Jericijev *Moj greh* je osnovan na logiki prepletanja fraz, ki sloni na modernističnem zaporedju, ritmični svobodi in izpovednosti. Od zbora in dirigenta je odvisno, če delo dobro zazveni kot celota. In prav to nam je verjetno najbolje uspelo prav na mariborskem tekmovanju.

So tekmovanja pomembne etape v življenju zbora? Hilarij: "Mislim, da so tekmovanja dobrodošla za skupine, ki so zrele za to. Vsak zbor

mora vedeti, kdaj se lahko predstavi na tekmovanju. Tedaj lahko zdrava konkurenca pripomore k rasti skupine, ker slišiš različne interpretacije, skušaš se pomeriti z ostalimi." Kaj pa lahko doprinese mariborski uspeh Hrastu poleg večje odgovornosti do občinstva? S previdnostjo je zborovodja odgovoril: "To bomo videli. Po začetni evforiji nas uspeh sili k resnosti pri delu in k prizadevanju, da tak nivo tudi obdržimo. Če se za to res zavzamemo, se nehote dograjamo in izpopolnjujemo. Nismo npr. kot APZ Tone Tomsič, ki lahko vsako leto zbira pevce in jih postavi na oder 75. Imeti 40 dobrih članov je sad desetletnega truda."

Kaj pa pomenijo tri posebna odličja za Hilarija Lavrenčiča-dirigenta? "Spodbuda za naprej, da iščem nove poti; predvsem pa zagotovilo, da pravilno delamo glede zvočnosti, stilnih izbir, interpretacij."

SSO SE JE PRESELIL

Svet slovenskih organizacij obvešča, da se je vselil v obnovljene prostore na Drevoredu 20. septembra 85, tel. 536455, fax 536324. URNIK: od ponedeljka do petka dopoldne od 8.30 do 10.30, popoldne od 15. do 17. ure.

SLOVO OD PRAVLJIČNIH URIC V FEIGLOVI KNJIŽNICI

FOTO BUMBACA

Neizmerna moč pravljic je na začetku aprila spet pritegnila v Feiglovo knjižnico veliko predšolskih cicibančkov in šolarčkov iz nižjih razredov osnovne šole. Zadnjič v tem šolskem letu so kar se da mirno in zavzeto poslušali občuteno, živo pripovedovanje učiteljice Barbare Rustja (*na sliki*), ki je tokrat predstavila *Muco Copatarico* Ele Peroci. Prav nič težko ni bilo malčkom živeti se v zabavno zgodbo, saj so se v otrocih, ki niso spravljalni copatk, takoj prepoznali, čeprav so nekateri pričrčano zatrjevali, da sami vsak večer lepo pospravijo copate. Mali poslušalci so se v hipu spremenili v "slikarje" in narisali vsak svoje copate.

Za otroke so bili ti pravljčni popoldnevi v družbi vrstnikov nad vse prijetni in nedvomno koristni. Skupaj so se potapljali v neusahljivi vir pravljic, poslušali slovensko besedo, bogatili besedišče in vsakokrat kaj narisali ali izdelali, da je bil

spomin na srečanje čimbolj prijeten in dolgotrajen. Knjižnica jim je postajala vedno bolj domača in prijateljska, mladinska soba (ki hrani vse polno primernih knjižic) tople kotiček, kamor so se zatekali, da bi skupaj zaslanjali daleč od "televizijskih vab". Prav gotovo so jim otroške urice vzbudile radovednost, ki jih bo še gnala v knjižnico, da bi se naslanjali ob branju. Navihančki iz vrta pa bodo vlekli mamice za rokav, da jim bodo pripovedovale ali prebirale kakšno mikavno pravljico dogodivščino.

Velika prisotnost otrok je dokazala, da si starši zelo želijo pobud, ki so konstruktivne in dobrodošle. Pravljice so potihnile, a do konca aprila je še delovala otroška delavnica, ki jo vodi gospa Breda Bertalančič. Z njeno pomočjo so nežne ročice izdelale iz različnih materialov okraske, škatlice, vetrnice, obeske...

IK

27. PRAZNIK FRITALJE V RUPI

REMO DEVETAK

FOTO BUMBACA

Veliko število otrok, njihovih staršev, starih mam, očkov in drugih sorodnikov nastopajočih malčkov je glavna značilnost prvega dne Praznika frtalje v Rupi. V petek, 25. aprila, se je namreč pričel praznik ob rupenski cerkvi z nastopom številnih pevskih zborov naših najmlajših pevcev. Program je povezovala Valentina Pahor. Najmlajši slovenski pevci so s svojimi nastopi navdušili, saj so se na odru vedli kot preizkušeni pevci.

Prvi so nastopili malčki otroškega vrtca v Rupi, ki so ob spremljavi Damijane Čevdek zapeli tri pesmi in s pisanimi balončki tudi zaplesali, ko so prepevali Bitenčevo *Medved in balonček*. Za nastop so najmlajše rupenske pevce pripravile vzgojiteljice Danijela Colja, Damjana Češčut in Nives Gravner. Nato so nastopili mali pevci zbora Rupa-Peč, ki so pod vodstvom Tanje Kovic in ob spremljavi Damijane Čevdek

zapeli tri pesmice. Marjanka Čevdek pa je vodila zborček najmlajših z Vrha sv. Mihaela, spremljala jih je Sara Devetak. Otroški zbor iz Štmavra je nastopil ob spremljavi Manuele Figelj, vodila pa ga je Nadja Kovic. Lep pevski popoldan najmlajših je zaključil nastop otroškega zbora s Plešivega, ki je pod vodstvom Damijane Čevdek zapel najdaljši izbor otroških pesmi. Veseli živčav se je nadaljeval tudi po nastopu vseh zborov najmlajših slovenskih pevcev, saj so otroci veselo pospravljali dobrote, ki so jih nudili dobro založeni organizatorji praznika. Začel je igrati ansambel Happy days in marsikdo se je lahko zavrtel ob melodijah poskočnih viž. Slabo vreme pa je pokvarilo praznik na dan nedelje, 27. aprila, ko je odpadlo tudi tekmovaljevanje v pripravljani najboljši frtalje. Za 1. maj bo seveda v Rupi spet veselo, zato vsi v Rupo na Praznik frtalje!

daljevala izmenično v treh deželah.

Letos sta zamejski ustanovi Glasbena matica in SCGV Emil Komel povabili mlade glasbenike obmejnih glasbenih šol v Gorico. Pisana družba mladine iz Nove Gorice, Sežane, Jesenic, Tržiča, Radovljice, Raven na Koroškem, Slovenj Gradca, Koroške in našega zamejstva bo igrala in pela v veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž, in sicer v sredo, 7. t.m., ob 17. uri. Na zanimivo prireditev, ki je letos tudi jubilejna, vabimo vse mlade sovrstnike, pa tudi vse tiste, ki sta jim še pri srcu vzgoja in prihodnost naše mladine.

DOMAČE SREČANJE V ŠTMAVRU

V soboto, 19. aprila, je bilo v društvenih prostorih Kulturnega društva Sabotin res prijetno in domače. Mala dvorana je bila polna poznanih obrazov, tistih pač, ki vedno radi pristopajo k pobudam domačega društva.

Celovečerni spored se je začel s pesmijo. Domači moški zbor je pod vodstvom Nadje Kovic zapel štiri pesmi. Izvedba je res navdušila prijateljsko publiko, saj je moral zbor ob zaključku dodati še eno skladbo. Nato se je predstavil mladinski odsek

KD Sabotin, tokrat v dramski zasedbi. V režiji neutrudljivega Kazimira Černica so nam mladi igralci (vsi stari pod 20 let) zaigrali štiri vesele igre: *Joj uboga glava*, *Ne laži*, *Kmet kupuje koso*, *Na polikliniki*. V zadnji točki večera sta se nam predstavila domačina Tonče in Franc, bolje poznana kot "vesela bratca". V domačem narečju sta nam uprizorila zgodbo *V gostilni pri Ragušu*. Med igro sta nam zaigrala več narodnih motivov na orglice. Prijetnemu programu je sledila družabnost, ki je trajala dolgo v noč. - NK

KONCERT SCGV / PIANIST BRUCE VOGT

ZREL PIANIST Z GOTOVO ROKO

LUIISA ANTONI

Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel v Gorici nam je v soboto, 19. aprila, ponudil zadnje glasbeno srečanje svoje letošnje koncertne sezone: na veliki oder Kulturnega centra Lojze Bratuž je namreč nastopil pianist Bruce Vogt. Glasbenik je doma iz Kanade, ki ima za sabo že večletno uspešno solistično kariero, uveljavil pa se je doma in v tujini. Rodil se je v kanadski deželi Ontario: zaključil je svoje glasbene študije z Damjano Bratuž in Antonom Kuertijem. Izpopolnjeval se je v ZDA, Angliji, Švici in Italiji, sodeloval pa je z Gyorgyjem Sebokom, Louisom Kentnerjem, Fou Ts Ongom in Dariom De Rosa. Več let je bil docent na raznih univerzah, trenutno pa poučuje na univerzi v Viktoriji, kjer je tudi odgovoren za klavirski oddelek. Njegovo koncertno udejstvovanje mu je omogočilo, da je obiskal razne države, kot npr. Anglijo, ZDA, Nemčijo, Francijo, Norveško in Češkoslovaško. Na kanadskem radiu CBC je snemal skladbe Franza Liszta in tako uveljavil kot interpret Lisztovega opusa.

V Gorici je nastopil z zelo zanimivim sporedom. Svoj solistični recital je namreč začel prav z Lisztom, in sicer z *Reminiscences de Norma*, t.j. s skladbo, ki jo je madžarski komponist napisal na glasbenih temah Bellinijeve opere *Norma*. Liszt, ki je bil prvovrsten pianist, je vpletel v to skladbo res zahtevne tehnične prijeme; Vogt pa je v svoji

izvedbi dokazal, da je kos tudi takim težavam. Harmonski in tehnični zapletenosti Lisztovega dela je sledil drugi zvezek Debussyjevih *Images*. Vogtu je tu uspelo, da je s svojo izvedbo sugeriral rezredčeno in skoraj sanjsko atmosfero Debussyjevega glasbenega sveta. Prvi del koncerta je zaključil skok v strogo sodobnost, saj je Vogt odigral dve skladbi, ki sta nastali leta 1993, in sicer *Badinerje in Rilke* in *Exile* Kanadčana Alfreda Fisherja (rojenega leta 1942). V teh delih je Bruce Vogt dosegel nadvse kakovostno podajanje, čeprav skladbi nista bili brez tehničnih in izraznih težav. Lahko bi celo ocenili ti dve deli kot izvajalčev kakovostni vrhunec celotnega recitala.

V drugem delu koncerta pa nam je Vogt ponudil svoje glasbeno tolmačenje Schuberta in Schumanna. Predvsem v treh Schubertovih *Moments musicaux* op. 94 je bilo čutili iskanje elegičnega in globoko intimnega izraza. Tak pogled v najgloblje človeško čustvovanje pa je bil razviden tudi v Schumannovi *Fantaziji op. 17*, čeprav je tu kompozicijska mreža veliko bolj strukturirana in največkrat ne dopušča takega prefinjenega tkanja. Recital Bruca Vogta je seveda žel velik uspeh: koncert nam je namreč razkril zrela pianista, ki ustvarja z že gotovo roko.

TISOČ SLOVENCEV - TISOČ DAROV

ZA KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ

Druž. Fabris Debelis ob smrti Mirka Špacapana 200.000; Vida Mlač 50.000 lir.

Svoj prispevek lahko nakažete na uradništvu Novega glasa ali na tekoči račun št. 31276 na Kmečki banki.

OBVESTILA

V KULTURNEM centru Lojze Bratuž v Gorici je spominska razstava Vena Piona odprta vsak dan, razen ob sobotah in nedeljah, od 10. do 12. in od 17. do 19. ure. Za skupine po dogovoru na tel. 531445.

ŠIRŠI ODBORZSKP se bo sestal v četrtek, 8. maja, ob 20.30 na novem sedežu na Drevoredu 20. septembra 85.

KD BRIŠKI grič iz Števerjana prireja praznovanja. 1. maja bo ob 16.30 tradicionalni shod, nastop godbe na pihala Viktor Parma iz Trebč in folklorne skupine Danzerini di Lucinico; sledi ples z ansambлом Kvintet mi. V nedeljo, 4. maja, v jutranjih urah 18. spominski pohod Števerjan-Gonjače; ob 15. uri igre brez meja ter nastop skupine Show dance in ritmičark SZ Dom; ples z ansambлом Kvintet mi.

ACM - GORICA vabi k maši za edinost v ponedeljek, 5. maja, ob 16.30 v Zavodu sv. Družine.

DAROV

PD PODGORA daruje namesto cvetja na grob Mirka Špacapana 100.000 lir za podgorsko cerkev in 100.000 za cerkveni pevski zbor v Brestovici na Krasu.

ZA ZGONIŠKO cerkev: v spomin na pok. Toneta Miliča sestri Milka in Justa 100.000, Vojko Simoneta namesto cvetja na grob 20.000 lir; v spomin na pok. Albino Tavčar Živec sorodniki 100.000, Jelka Bizjak 30.000, druž. Guštin Marija, Jelka, Marta in Janko 100.000, Dragica Raubar 20.000 lir; Milka Milič v spomin na pok. moža Alojzija 100.000 lir.

ZA SLOV. misijonarje: A.H. 100.000 lir, N.N. 500.000 lir. ZA MISIJON p. Kosa: N.N.

Vrh 5.000; N.N. Rupa 200.000 lir.

ZA CERKEV v Rupi: N.N. 30.000; Alma Pavletič Tomaduz 20.000; Gabrijela Cotič Tomsič za cvetje 70.000; družina Maraž, namesto cvetja na grob Bernarde Petejan 50.000.

ZA LAČNE otroke: druž. Maraž, Rupa, namesto cvetja na grob Bernarde Petejan 50.000.

ZA CERKEV na Peči: Marija in Romano ob srebrni poroki 300.000; N.N. ob srebrni poroki Marije in Romana Čevdek 200.000; druž. Petean Peč 4/B v spomin na teto Bernarde Kavčič 50.000; Ivan Petean v isti namen 50.000 lir.

ZA MePZ Rupa Peč: Marija in Romano ob srebrni poroki 200.000; Gizela Devetak s hčerko Caterino v spomin na teto Francko Buzin 100.000.

ZA CERKEV sv. Ivana: namesto cvetja na grob Pavle Močnik Ana, Marija in Reni 150.000; N.N. 2.000.000; Milka 1.000.000; v spomin na Mirka Špacapana pevke pri sv. Ivanu 670.000; N.N. 500.000.

OSTALI DAROVI PRIHODNJIČ

ČESTITKA

Ob prejetju zlatega odličja na tekmovanju Naša pesem v Mariboru izrekamo mešanemu pevskemu zboru Hrast iskrene čestitke.

- Svet slovenskih organizacij

SOŽALJA

Ob nenadni izgubi dragega Igorja, člana župnijske skupnosti in ŽPS Štandrež, izrekata župnija in cerkveni pevski zbor Štandrež iskreno sožalje očetu Andreju, ženi Alenki in hčerki Vanji.

Ob tragični smrti člana Igorja Paulina izrekata Prosvetno društvo Štandrež in mešani zbor družini najgloblje sožalje.

SKRD JADRO - RONKE

vabi na zanimiv večer

s psihologom dr. Vilijemom Ščuko iz Nove Gorice. Govoril bo na temo

SPOLNA VZGOJA PRI OTROCIH

Četrtek, 8. maja 1997, ob 20. uri v prostorih društva v Romjanu

ŽUPNIJA SV. ANDREJA APOSTOLA S POKROVITELJSTVOM ZDRUŽENJA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV - GORICA

vabi na koncert

CERKVENE, VERSKE IN POLIFONSKE SKLADBE BO IZVAJAL
KOMORNI ZBOR AVE IZ LJUBLJANE

Župnijska cerkev v Štandrežu, nedelja, 11. maja, ob 17. uri
ZBOR BO ISTI DAN OBLIKOVAL ŽUPNIJSKO MAŠO OB 10.30.

ARS
GALERIJA

V razstavnih prostorih Katoliške
knjigarnice bo razstavljala

TERESA LENDARO

Umetnico bo predstavil
Joško Vetrlih.

Gorica, Travnik 25
petek, 9. maja 1997, ob 18. uri.

GLASBENA MATICA SLOVENSKI CENTER ZA GLASBENO VZGOJO EMIL KOMEL

15. SREČANJE MLADIH SLOVENSkih GLASBENIKOV OBMEJNIH GLASBENIH ŠOL

SODELUJEJO GLASBENE ŠOLE:

Nova Gorica, Sežana, Jesenice, Tržič, Radovljica, Ravne na Koroškem, Slovenj Gradec, GŠ na Koroškem, Glasbena matica, Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel

Kulturni center Lojze Bratuž - Gorica, sredo, 7. maja 1997, ob 17. uri.

V KULTURNEM DOMU "VAŽNO JE IMENOVATI SE ERNEST" IN SLIKAR ADRIANO VELUSSI

V ponedeljek, 5. maja, bo v Kulturnem domu ob 20.30 gostovalo Prešernovo gledališče iz Kranja s trivialno komedijo Oskarja Wildeja (za resne ljudi) *Važno je imenovati se Ernest*.

Predstava je izvenabonmajska, vsekakor pa sodi v okvir nagradne abonmajske pobude SSG "7+1", kar pomeni, da imajo abonenti SSG pravico do še ene predstave izven abonmaja poleg

rednih sedem. Režiser je Dušan Mlakar. Predstavo prireja SSG iz Trsta v sodelovanju s Kulturnim domom iz Gorice.

V galeriji Kulturnega doma bodo v četrtek, 8. maja, ob 18.30 odprti samostojno razstavo goriškega slikarja Adriana Velussija. Predstavil ga bo kritik prof. Joško Vetrlih. Razstava, ki jo prireja upravni odbor Kulturnega doma v sodelovanju s Kulturno zadruogo MAJA, bo odprta do 25. maja ob delavnikih od 9. do 13. ure, od 16. do 18. ure in v večernih urah med raznimi prireditvami.

OBČINSKE VOLITVE NA VIDEMSKEM

ERIKA JAZBAR

V nedeljo, 27. aprila, je šlo prek 9 milijonov italijanskih državljanov na volišča. V 1.115 občinah (med katerimi omenimo Trst in Pordenon) ter 6 pokrajinah (v naši deželi le v Gorici) so bile upravne volitve za prenovo občinskih in pokrajinskih svetov, ki so bili pred štirimi leti prvič izvoljeni po takrat novem večinskem volilnem sistemu.

Ob raznoraznih komentarjih, ki smo jih lahko brali ali poslušali v tem tednu, bomo poudarili tiste podatke, ki so za našo manjšinsko skupnost na Videmskem posebno pomembni in ki bodo imeli dolgoročne posledice.

V videmski pokrajini so v nedeljo obnovili 16 občinskih uprav. Med temi so bile štiri občine, ki štejejo nad 5000 prebivalcev, kar pomeni, da se bosta v skladu z deželnim zakonom kandidata, ki sta prejela najvišje število glasov, ponovno srečala na balotaži v nedeljo, 11. maja, t.j. čez dva tedna.

Omenili smo deželni zakon, kajti po državnih merilih oz. zakonih se šteje razlika med velikimi in majhnimi občinami v številu 15.000 prebivalcev (kar pomeni, da v občinah v naši deželi, ki štejejo manj kot 5.000 prebivalcev, so izvolili neposredno županskega kandidata, ki je dobil najvišje število glasov že v nedeljo).

Štiri občine z več kot 5.000 prebivalci so v videmski po-

krajini Čenta, Codroipo, Majano in Latisana. Med temi je za nas najbolj zanimiva Čenta, v kateri prebivajo tudi Slovenci. Omenjena občina je bila prva v Furlaniji, kjer je Liga pred petimi leti osvojila županski stolček z volilno zmago mlade kandidatke Michele Gasparutti. V nedeljo so imeli volivci na izbiro kar devet list, ki so podpirale šest županskih kandidatov (v brk večinskemu sistemu, ki bi moral poenostaviti politične izbire volivcev). Bivša županja je ponovno kandidirala, vendar tokrat ne s Severno ligo, temveč v "sredinski" Tarcento 2000; drugi kandidati pa so izraz levice, in sicer Lucio Tollis, Pol svoboščin je zastopal Giosuè Morgante (ki je bil do pred kratkim odbornik za bilance v ligaški upravi, nato odstavljen); skrajna desnica se je predstavila z Adrianom Marfisiem, Ljudska stranka z Andreom Fadinijem, Severna Liga pa je kandidirala Isidora Casasoleja. Na balotaži se bosta srečala Lucio Tollis, ki je prejel 28,8 % preferenc, in Michela Gasparutti s 23,7% glasov. Sledijo jim kandidati Severne lige (20,1%), nato Pola svoboščin (15,9%), nadalje Ljudska stranka (7,4%) in nazadnje skrajna desnica (4,1%).

V občini Tavorjana, ki šteje tudi nekatere slovenske vasi, so imeli volivci manj problemov, saj so imeli na razpolago le dva županska kandidata s povezanimi listama. To sta

bila dosedanji župan Luigi Borgnolo z listo Obnova ter Franco Piccaro, izraz liste Skupaj čez leto 2000. 58-letni upravitelj diskokluba Nord Est v Mojmarku je bil potrjen za župana z 987 glasovi (61,3 %), medtem ko bo protikandidat Piccaro s svojimi 623 glasovi (38,7%) vodil opozicijo.

Nazadnje navedimo še podatke v občini Dreka. Ta je najmanjša občina v Nadiških dolinah, saj je na zadnjem štetju prebivalstva 31.12.1996 štela 212 prebivalcev, od katerih živi le del v omenjeni občini. Demografski problem Dreke je na ustih vseh najpogosteje v volilnem času, saj predstavlja občina živ simbol politike nerazvoja in zapostavljanja teh slovenskih krajev v desetletjih po vojne zgodovine. V Dreki sta se predstavili dve listi, ki sta kandidirali dva županska kandidata: Ljudska stranka je zaupala dosedanjemu županu oz. 43-letnemu arhitektu Mariu Zufferliju, ki dela in živi v Vidmu, medtem ko se je občinska lista predstavila s 46-letnim profesorjem Maurizioom Namorom (že župan v Dreki v letih 1983-88), ki živi in uči v Čedadu.

Z 91 glasovi (59,9%) je bil v nedeljo ponovno izvoljen Mario Zufferli, ki bo iz Vidma vodil občinsko upravo v Dreki v prihodnjih štirih letih, medtem ko je Namor dobil 61 glasov oz. 40,1% preferenc.

PORDENON - VIDEM - GORICA

TRIJE SEJMI V DEŽELI FURLANIJI-JULIJSKI KRAJINI

Živahna dejavnost sejmskih razstavišč v naši deželi je ponoven dokaz, da tudi sodobni človek potrebuje še mesta, kjer lahko da duška prirojenemu trgovskemu čutu, si ogleda novosti in morda tudi kupi kako, največkrat nepotrebno, a na oko lepo stvar za dom.

Drugače si sicer ne bi mogli razlagati velike gneče na treh sejmskih razstaviščih v naši deželi, ki smo ji bili in smo ji ponekod še priča.

V Pordenonu je bil na sejmišču Sejem radioamaterjev in Hi-Fi opreme. Pordenonski sejem sodobne nove in že rabljene elektronske opreme in računalnikov je eden najboljših te vrste v Italiji in zato so se konec prejšnjega tedna na parkirišču pred sejmiščem kar gnetli avtomobili iz vse severne Italije, Slovenije, Hrvaške in tudi iz Avstrije in Madžarske, opaziti pa je bilo tudi avtomobilске oznake iz Češke in

Slovaške. Za pordenonski sejem, ki ga prirejajo dvakrat na leto, spomladi in jeseni, je to samo dokaz več, da si je našel svoj prostor in je več kot dobro obiskan.

Česa takega ne moremo reči za videmski sejem, ki nosi zveneč naslov *Sejem prostega časa, turizma in hobijev* in je letos doživel pravi polom, saj so ga svečano odprli, nakar je prišel po dveh dneh ukaz, da ga morajo zaradi varnostnih razlogov zapreti. Polom organizatorjev je toliko večji, ker je bila vsotopnina zelo draga, najetje sejmiških prostorov za razstavljalce še dražje in zaprtje sejma je le dokaz več, kako

videmskim organizatorjem ne uspe napraviti nobene dobre poteze več. Ko smo si sejem pobliže ogledali, smo videli, da je imel veliko manj razstavljalcev kot lani, posebno opazno je bilo videti predvsem to, da se sejma v Vidmu letos najbrž zaradi previsokih stroškov niso udeležili prodajalci opreme in niti prodajalci opreme za prosti čas ne. Skratka sejem, ki ga moramo takoj pozabiti. Na tem sejmu pa se je lepo predstavila Slovenija, izstopali sta predstavitvi Kranjske gore in Vipavske doline ter Lokev pri Gorici.

Goriški vzorčni sejem ES-POMEGO pa še vedno ne najde svojega pravega obzora in morda je tudi deželno vreme krivo, da ima letos manj obiskovalcev. S pivnico pod šotorom in s koncerti ter prireditvami manj znanih estradnih umetnikov danes na sejem ne privabiš več mnogo ljudi. Zato bo tudi goriški sejem moral v bodoče poiskati svojo nišo, svojo specializirano ponudbo, ki bo privabila več obiskovalcev.

JUP

NOVA GORICA. Pretekli teden so v prostorih novogoriške galerije Artes odprli razstavo del Luciana Kleve. Avtorja, njegov umetniški opus in razstavo je predstavila umetnostna zgodovinarica Polona Škodič iz Postojne, v kulturnem programu ob otvoritvi razstave pa so zagodile in zapele Istrske mužikante.

BILJE, MAROGOVNIK, NOVA GORICA. Deset let po tragični smrti kiparja Negovana Nemca so se vaščani Bilj in umetnikovi prijatelji s kulturno slovesnostjo poklonili njegovemu spominu. Pred desetimi leti sta obmolnila šum in ropot v njegovem ateljeju na Marogovniku; zaključila se je pot velikega ustvarjalca, končan je bil sen o snovanju in pokopane so bile sanje o odraščanju v kamnu... Sovaščani in prijatelji so se poklonili umetnikovemu spominu in praznovanju njegovih petdesetih let, ki bi jih dopolnil 23. aprila, do letošnjega oktobra pa bo njegov spomin oživel skozi bogat koledar prireditvev. Mednje sodijo poletne kiparske delavnice, otroške likovne delavnice, študentska delavnica, delavnica Negovana Nemca v avgustu, predstavitev grafične mape in izid knjige z naslovom *Živeti z njim*, ki jo je podpisala umetnikova soproga Nelida Nemeč.

Oktober bo Negovana Nemca obudil skozi predavanja njegovih kolegov ter skozi ambientalno postavitev v parku, ki pomeni nov pričetek življenja v umetnikovem ateljeju na Marogovniku. Prva bo v ateljeju Negovana Nemca razstavljal njegova učenka Rene Rusjan.

AJDOVŠČINA. Slovenski minister za kulturo Jožef Školč je pred prazniki v ajdovski Pilonovi galeriji odprl razstavo del Gospodarja črt - Franceta Miheliča, ki je preteklo nedeljo praznoval častitljivih devetdeset let. Poleg Miheličeve rodbine, Alenke Puhar, slikarjeve hčere, ki je podpisala uvodno besedo k avtorjevemu katalogu ob ajdovski razstavi, se je v Pilonovi galeriji zbralo čedno število ljubiteljev Franceta Miheliča kakor tudi Vena Piona. Prijateljevanje obeh umetnikov v začetku petdesetih let v Parizu je pogojevalo obsežno in čedno zbirko Franceta Miheliča, ki zaznamuje in predstavlja Vena Piona in ki jo je France Mihelič podaril ajdovski Pilonovi galeriji. Do konca letošnje galerijske sezone v Ajdovščini bodo v Pilonovi galeriji na ogled še Cici umetnije mladih umetnikov iz vrtcev, primorska slikarka, ki živi in dela v Mariboru, ter izbor tujih umetnikov, katerih dela predstavljajo delček bogastva Pilonove galerije v Ajdovščini. Dela Franceta Miheliča bodo na ogled tudi v mesecu maju.

SEŽANA. Kulturni center Srečko Kosovel gosti te dni pregledno razstavo del akademskega slikarja Klavdija Tutte ob dvajsetletnici njegovega ustvarjanja. Otvoritev razstave s slovesnim programom je pospremila kritična

PREGLED RAZSTAV NA PRIMORSKEM

PRIMORSKI POKLONI UMETNIKOM

MARJANA REMIAŠ

beseda umetnostne zgodovinarke Judite Krivec Dragan, ki je predstavila Klavdijevo bogato dvajsetletno ustvarjalno pot. Razstavi na pot so v Kulturnem centru Srečko Kosovel predstavili tudi pesniško zbirko Josipa Ostija, bosanskega avtorja, ki živi in dela v Sloveniji. Pesniška zbirka z naslovom *S starim zlatom spominov* je izšla v treh jezikih: slovenščini, italijanščini in bo-

sanščini, avtorjevem materinem jeziku, izdala in založila pa jo je italijanska založniška hiša. Pesmi je v slovenščino prevedel Jure Potokar, v italijanščino pa Jolka Milič, ki je zbirko tudi uredila. Na predstavitvi knjige sta sodelovala pisatelj Marjan Tomšič in profesor Jože Pirjevec.

ZDRUŽITEV PRIMORSKE Z MATICO NOV DRŽAVNI PRAZNIK V SLOVENIJI?

V Sloveniji je zdaj toliko raznih praznikov, da nekateri tudi 10 dni ne bodo delali. Gre za 27. april, ki se imenuje Dan upora in spominja na ta dan leta 1941, ko je bila v Ljubljani ustanovljena t.i. Protiimperialistična fronta, ki so jo kmalu preimenovali v Osobodilno fronto. Bila je sicer koalicija raznih strank in skupin, med katerimi so bili tudi levo usmerjeni katoličani in Sokoli, a je ves čas bila pod nadzorstvom in vplivom Komunistične partije. OF slovenskega naroda je pozvala Slovence v boj proti okupatorju, toda pglavni cilj tega boja in odpora je bila revolucija po modelu in vzoru Sovjetske zveze in po navodilih Kominterne, mednarodne komunistične organizacije, ki je delovala po navodilih iz Moskve.

Sicer pa sploh ni gotovo, da je bila omenjena t.i. Protiimperialistična oz. OF dejansko ustanovljena 27. aprila 1941. Eden izmed udeležencev ustanovne sestanka, dr. Marjan Breclj, je piscu tega sestanka kakšno leto pred svojo smrtjo dejal, da sestanek ni bil 27. aprila, ampak najbrž 25. ali 26. aprila, zagotovo pa je potekal v znani vili Josipa Vidmarja na tedanji Večni poti pod Rožnikom v Ljubljani.

Socialdemokratska stranka Slovenije zdaj predlaga spremembe državnih praznikov. Namesto 27. aprila, ki spominja na Protiimperialistično fronto, kar je glede na sedanja prizadevanja države za vključitev v NATO in EZ postalo politično neprimerno, naj bi za Dan upora razglasili 26. junij. Tega dne l. 1991 se je vsa Slovenija, ki je bila večer prej razglašena za samostojno in neodvisno državo, uprla Jugoslovanski armadi, ki je novo državo poskušala pokoriti. V vojni za Slovenijo je bila dosežena popolna enotnost vseh Slovencev ne glede na politično in ideološko prepričanje, nazore in druge opredelitve. Na takšno narodno enotnost in zmago v vojni naj bi spominjal nov državni praznik.

O pobudah in predlogih Socialdemokratske stranke bo kmalu razpravljala parlament. 1. maj naj bi ostal državni pra-

znik, čeprav je v Sloveniji preveč spolitiziran in traja dva dni. Lahko bi trajal samo en dan, kot je npr. v Italiji.

Zanimiva je pobuda Socialdemokratske stranke, ki jo, tako kaže, podpirajo tudi Slovenski krščanski demokrati, da bi uvedli še nov državni praznik, 15. september, dan priključitve oz. združitve Primorske z matično domovino Slovenijo. Do združitve je prišlo 15. septembra 1947.

M.

IZ GORIŠKIH BRD

BRDA: SEJA OBČINSKEGA SVETA

25. aprila je bila zadnja seja občinskega sveta Občine Brda. Med 12 točkami dnevnega reda sta bili najbolj zanimivi sprejetje proračuna za leto 1997 in obravnava odloka o zunanjem izgledu naselij v občini Brda.

Posebej je zanimiv navedeni odlok, ker kaže, kako namerava vodstvo občine vplivati na osveščenost ljudi v skrbi za urejenost Goriških Brd. Po besedilu osnutka odloka morajo lastniki skrbeti za vzdrževanje in obnovo zgradb. V razpravi je bilo slišati tudi mnenje, da bi bilo dobro določiti rok, v katerem mora biti nova zgradba zaključena. Občina v posebnem členu odloka spodbuja sajenje okrasnega in predvsem za Brda značilnega mediteranskega rastlina (oljke, ciprese, oleandre). Ob tem se je poudarilo vprašanje prevetlike usmerjenosti samo v vinogradništvo, kar tudi spreminja izgled pokrajine. Potrebno bi bilo pospeševati usmeritev v sadjarstvo in oljarstvo. Poleg tega se je dovolilo preobširno spreminjanje gozdov v vinograde, kar se bo pokazalo kot škodljivo in ne samo z estetskega vidika.

Občinski svet se je opredelil za uporabo betonskih kolov v vinogradništvu. / STRAN 13

- PETER STRES

AVTOCESTE V SLOVENIJI

ZAČETEK DEL NA TRASI ŠTIRIPASOVNICE VIPAVA-SELO

MARJAN DROBEŽ

V Sloveniji uspešno izvajajo Nacionalni program graditve avtocest. Na nekaterih odsekih, denimo ob Obali in na Štajerskem ter v Prekmurju, sicer prihaja do nesporazumov med Družbo za avtoceste, ki je izvajalec celotnega programa, in lastniki zemljišč, kjer bo potekala trasa, glede odkupnih cen parcel, toda zaplete povečini uspešno rešujejo. Omenjena družba običajno popusti in dvigne cene zemljišč, zato pa se bo gradnja celotnega avtocestnega omrežja očitno precej podražila. Izvedba celotnega programa graditve avtocest v predvidenem roku, t.j. nekako do l. 2001, ni ogrožena.

Do zapletov glede odkupnih cen zemljišč je prišlo tudi v Vipavski dolini, saj so tam kmetje in drugi lastniki zelo navezani na zemljo. Zemljišča so z melioracijo in komasacijo postala še večja vrednota in so del naravnih danosti, ki omogočajo pridelovanje najrazličnejših kultur, od grozdja pa do različnih poljščin (zlasti koruze in krompirja) in povrtin. Glavni projektant celotne trase štiripasovne hitre ceste, ki pa ima vse značilnosti in razsežnosti avtoceste, podjetje Proniz iz Ljubljane, je poskušal posamezne odseke načrtovati tako, da bi uporabili predvsem manj kakovostna zemljišča. Toda teh je malo, zaradi česar lastniki zahtevajo višje cene zemljišč.

Na občnem zboru ajdovske podružnice Slovenske ljudske stranke so se pohvalili, da je ta stranka dosegla za približno 40-odstotno zvišanje odkupne cene. Na omenjenem zborovanju - med udeleženci so bili tudi predsednik SLS in podpredsednik vlade Marjan Podobnik, novi minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Ciril Smerkolj in poslanec Branko Tomažič, sicer član podružnice SLS v Ajdovščini - je bilo rečeno, da odkup zemljišč, namenjenih za avtoceste, poteka počasi. Od 370 zemljišč, predvidenih za gradnjo, naj bi jih Družba za avtoceste doslej uspela odkupiti 180. Podatki, ki jih navaja Družba za avtoceste v Sloveniji, pa so drugačni, bolj optimistični, saj naj bi doslej odkupili okrog polovico parcel, potrebnih za gradnjo.

Letalski posnetek trase hitre ceste Vipava-Selo: pogled na že dograjeni odsek Selo-Sempeter in lokacijo viadukta Selo

Kar zadeva gradnjo štiripasovnice na odseku Vipava-Selo, so se prva dela pričela decembra lani z gradnjo dveh viaduktov in obvozne servisne ceste južno od Ajdovščine. Minuli petek pa so na slovesnosti v poslopju občine Ajdovščina podpisali izvajalsko pogodbo za gradnjo celotnega odseka od Vipave do naselja Selo. Dela so se pričela v tem tednu in jih izvajajo podjetje Primorje iz Ajdovščine, ki je bilo na javnem natečaju izbrano za nosilca gradnje, ter podjetji Slovenija ceste tehnika in Gradis iz Ljubljane.

Omenjeni odsek bo zgrajen do prve polovice leta 1999. Trasa bo dolga 11,5 kilometra, potekala bo na okrog 40 hektarjih zemljišč, pogodbeno vrednost vseh oddanih del za gradnjo omenjenega odseka pa znaša okrog 7,3 milijarde tolarjev. Trasa hitre ceste od Vipave oz. točneje od Loga in do naselja Selo bo potekala neposredno ob obstoječi magistralni cesti. Potrebno bo porušiti osem stanovanjskih hiš. Lastniki nekaterih zgradb svoje koristi uveljavljajo tudi s pomočjo odvetnikov. Potrebno bo izvesti kar 30 prestavitvev magistralne ceste ter lokalnih, krajevnih in gozdnih cest in poljskih poti, v skupni dolžini okrog 13 km. Med objekti bodo izvajalci na trasi

hitre ceste zgradili tudi dva viadukta (na Ribniku v Ajdovščini in v vasi Selo), pet mostov, dva podhoda, devet podvozov, pet nadvozov in 247 metrov dolg pokriti vhod pod vasjo Vipavski križ.

Ob podpisu izvajalske pogodbe v Ajdovščini je predsednik Družbe za avtoceste v Sloveniji dipl. ing. Jože Brodnik povedal, da bodo letos za gradnjo novih odsekov avtocest v državi porabili kakih 70 milijard tolarjev. Za vzdrževalna dela na obstoječih cestah v Sloveniji pa je namenjenih 5 milijard tolarjev. Pomembna je tudi napoved, da bodo odsek hitre ceste od Razdrtega do Vipave začeli graditi spomladi 1998. S tem odsekom bo nastal neprekinjen sistem avtoceste, ki bo z izhodiščem v Razdrtem potekal po Vipavski dolini s ciljem ob slovensko-italijanski meji pri Novi Gorici, kjer se bo povezal z ustrojem italijanskih avtocest. Treba pa je upoštevati, da avtocestni sistem z izhodiščem v Razdrtem grade tudi proti Sežani in Kopru. Tamkajšnje trase novih cestnih prometnic bi omogočile tudi stike Slovenije s tržaškim pristaniščem, zlasti pa povečale vlogo in pomen pristanišča v Kopru.

PO RAZPADU JUGOSLAVIJE

ZRJ ODREKA SLOVENIJI PRAVICO DO DEDIŠČINE

Pri pogajanjih o razdelitvi lastnine razpadle Jugoslavije, ki na raznih ravneh potekajo že več let, niso dosegli nobenega napredka. Medtem ko predstavniki Srbije in nove države srbskega in črnogorskega naroda (t.i. Zvezne republike Jugoslavije) zatrjujejo, da sta zgolj omenjeni državni tvorbi dedinji oz. nadaljevanki kontinuitete prejšnje skupne države, zaradi česar imata tudi pravico do ustreznega premoženjskega deleža. Slovenija, Hrvaška, BiH in Makedonija pa menijo, da bi morali imovino nekdanje Jugoslavije v poštenih deležih razdeliti med novonastale države.

Najhujšemu pritisku je izpostavljena Slovenija. Srbija jo namreč dolži, da je z osamosvojitvijo oz. odcepitvijo skupne države in zato nima pravice do dediščine pri delitvi premoženja. Takšno trditev predstavniki Srbije ponavljajo tudi v sedanji novi fazi pogajanj, ki potekajo pod vodstvom mednarodnega posrednika, upokojenega britanskega diplomata Arthurja Watta. Čedalje večje so možnosti, da bi blokado pogajanj poskušali razrešiti z mednarodno arbitražo. Toda le-ta zelo dolgo traja, zagotovo vsaj nekaj let, arbitražno razsojanje, pri katerem običajno sodelujejo ugledni mednarodni pravniki, pa je tudi zelo drago. Za ponazoritev delovanja in možnih rokov mednarodne arbitraže navajamo, da je nekdanja SFRJ še v sedemdesetih letih plačevala dolgove, ki jih je najela kraljevina Srbija pred dobrimi sto leti. Podatki o premoženju so znani. Skupno premoženje bivše SFRJ naj bi bilo ob koncu leta 1990 - to je bilo zadnje leto, ko je bilo mogoče narediti premoženjsko bilanco razpadle države - knjigovodsko vredno okrog 100 milijard dolarjev. Kar 90% te vsote naj bi računali za orožje, vojaške objekte in opremo, ki so bili pozneje večinoma uničeni ali pa so zastareli. Tako je še najbolj verjetno, da naj bi ta del premoženja razdelili predvsem knjigovodsko. Tudi nekatero drugo premoženje je v zadnjih letih v dobršni meri "izginilo": gre predvsem za 6 milijard dolarjev deviznih rezerv. Od slednjih naj bi ostala dobra milijarda dolarjev, od tega 600 milijonov dolarjev v zlatih palicah, shranjenih v baselski banki za mednarodne poravnave. Na seznamu sta še dve milijardi klirinških dolarjev presežka na klirinškem računu pri trgovarju s prav tako razpadlo Sovjetsko zvezo. Najbolj otipljiva, nemara pa najteže dosegljiva, ker v njih prebivajo diplomati t.i. ZRJ, so poslopja veleposlaništev in druge nepremičnine na tujem, vredne okoli 400 milijonov dolarjev. Za nove države, nastale na ozemlju razpadle Jugoslavije, so posebno aktualni in zanimivi nekdanji skupni zvezni arhivi, v katerih so podatki o mednarodnih pogodbah, me-

jah, a tudi policijske, vohunske in druge državne skrivnosti.

VELIKO PREMOŽENJA IZGUBILA TUDI SLOVENSKA PODJETJA

Povsem nepojasnjeno področje premoženjskih razmerij Slovenije s Srbijo, pa tudi z drugimi novimi državami, je imovina, ki so jo tam bodisi z naložbami v proizvodnjo ali pa neposredno za gradnjo objektov ustvarila slovenska podjetja. Politični okvir za take napore in vlaganja je bil zakon o pospeševanju razvoja razvitih območij v bivši skupni državi. V Sloveniji skoraj ni večjega podjetja, ki je v spreminjenih političnih razmerah oz. novih državah lahko ohranilo svoje premoženje. Veliko slovenskih investicij je v Srbiji, Bosni in Hercegovini, Makedoniji in Črni gori. V mnogih primerih je bilo lastništvo spremenjeno tako, da so na obrate slovenskih lastnikov enostavno namestili napise z nazivi novih gospodarjev. Zanesljivih podatkov o vrednosti omenjenega premoženja nihče v Sloveniji nima. Prav gotovo pa gre za vrednost v milijarde dolarjev. Samo na Hrvaškem so slovenska podjetja, organizacije in ustanove zgradile mnogo objektov za počitnice svojih delavcev in uslužbencev. V njih je menda kakih 35 tisoč ležišč. Hrvaška je pravice lastnikov do uporabe njihovih počitniških zgradb (ne gre za hiše zasebnikov iz naše države) onemogočila tako, da jim prepoveduje uporabo, razen če ne ustanovijo za svoje počitniške hiše nekakšnih podjetij, kot jih zahteva hrvaški zakon. Počitniška naselja in posamezni objekti v popolni negotovosti o svoji nadaljnji usodi propadajo ali pa jih lastniki prodajajo po zelo nizkih cenah. Sindikati in vodstva slovenskih podjetij zahtevajo posredovanje vlade, toda ta v svojih stikih z Zagrebom problema ne načenna.

M.

ODSTRANJEVANJE MIN V SLOVENSKEM MORJU

Slovenija ima sicer samo kakih 50 km morja, vendar so v njem ostanki iz druge svetovne vojne, ki predstavljajo življenjsko nevarnost za kopalce in plovila. V globinah morja je po ocenah strokovnjakov še zmeraj kakih 30 neeksplodiranih min. Z njimi so Nemci zavarovali morje med drugo vojno pred pričakovanim izkrcajem Angloameričanov. Jugoslovanska mornarica je nekaj minkov polj po vojni sicer odstranila, preostalih min pa so se znebili tako, da so jih potopili na morsko dno. Nekaj primerkov so v mreže zajeli tudi ribiči in jih "ogrožene" dele obale.

Tri najbolj izpostavljene mine so slovenski potapljači odstranili v nedavni akciji, imenovani "Morski konjiček". To je živalca, ki je iz slovenskega morja že skoraj povsem izginila; z akcijo so opozorili tudi na ekološki problem.

Tri odstranjene in onesposobljene mine so bile tudi po petdesetih letih dobro ohranjene in so torej pomenile veliko nevarnost. Prvo, 700 kg težko mino, so našli 9 metrov globoko v morju 250 m daleč od obale pri rtu Ronek pri Strunjanu. Drugo neeksplodirano mino so odkrili v globini 7 m nedaleč od izolske marine, tretjo pa 250 m proč od rta Madona pri Piranu. Akcijo odstranjevanja min je vodil obalni regijski štab za civilno zaščito v Kopru, sodelovali pa so tudi potapljači in pirotehnik Slovenije vojske.

Tudi preostale mine bodo čimprej odstranili. To je namreč edina dolgoročno varna rešitev. Pri odkrivanju in razstreljevanju min bodo slovenski potapljači pomagali tudi strokovnjaki ameriške mornarice, s katero Slovenija letos načrtuje veliko skupno iskalno akcijo.

M.

ODOBRENA LOKACIJA ZA NUNCIATURO SV. SEDEŽA V LJUBLJANI

Po polemikah med strankami in po neuspešnih glasovanjih je Mestni svet Ljubljane odobril prostorske akte za gradnjo nunciature za Sv. sedež na območju ob potoku Gradaščica v Trnovem. Diplomatsko predstavništvo bo imelo nad 2000 m² površine. Kaže, da se bo gradnja lahko kmalu pričela. Na zasedanju sveta so tudi poudarili, da bodo na istem območju zgradili tudi novo poslopje slovenskega parlamenta.

Kot rečeno, so mestni svetniki nekaterih političnih strank gradnjo izbrali za svoje name, pri čemer gre v bistvu za nasprotja med ljubljanskim županom dr. Dimitrijem Ruplom iz stranke LDS in predsednikom Mestnega sveta Dimitrijem Kovačičem, ki pripada Social-demokratski stranki.

M.

Z 12. STRANI

BRDA: SEJA OBČINSKEGA SVETA

Odločil se je, da se betonski, železni in plastični koli zaradi kvarnega vpliva na izgled pokrajine postopoma prepevoje. Lahko se uporabi samo že nakupljena količina betonskih kolov. Odstraniti bo treba propadajoče hiše v nekaterih vaških jedrih in moteče provizorične lope v vinogradih. Pri izvajanju raznih zemeljskih del bodo kmetje dolžni poskrbeti, da ne bodo obračali traktorjev na javnih površinah oz. poteh. Prav tako bodo morali skrbno očistiti zemljo, ki bi jo na kolesih nanosili na površino cest. Za vse prekrške so predvideli tudi kazni in nastavljen je komunalni inšpektor. Kot sem omenil, je bilo to prvo branje odloka v občinskem svetu, vendar se je ob tem razvila zanimiva razprava, ki je predstavila vso tipičnost življenja v Brdih.

OBČNI ZBOR ZADRUŽNE BANKE - DOBERDOB

Iz črnega 1996 za slovensko bančništvo, predanega zgodovini kot leto kraha TKB in zaznamovanega z zapletenim položajem Kmečke banke, ki mora kljub uspešnemu poslovanju okušati ostrine neobičajnega ravnanja svojih vrhov (ki ni dovolilo, če navedemo samo primer, da bi slovenska televizija snemala občni zbor), stopa vendar trdna in okrepljena tretja ost slovenskega bančnega sistema, Zadrudne kreditne banke z uspehi svojih manjših, ozemeljsko omejenih, a vendar solidnih zavodov.

14

ČETRTEK
1. MAJA
1997

Občni zbor Zadružne kreditne banke iz Doberdoba, ki je bil v četrtek, 24. aprila, v župnijski dvorani ob prisotnosti tretjine od nekaj več kot trestotih članov, je potrdil rast doberdobskega zavoda. Iz bilance izhaja, da so se posojila povečala za 16,86% (proti deželni povprečju 7,85%), direktno zaupana sredstva za 21,91% (med najvišjimi v deželi), čisti dobiček pa je presegel za banko rekordno vrednost 1 milijarde in 138 milijonov lir. Kot posledica se je premoženje v primerjavi s prejšnjim letom dvignilo za 29%, tako da je ob koncu leta 1996 znašalo 7.112.604.656 lir. Če pa mimo teh računovodskih postavk analiziramo poročilo predsednika Andreja Gergoleta, ker so pri največjih kot pri najmanjših bankah letna poročila tudi manifest neke denarne in upravne politike, se ob upravičenem ponosu opazi tudi priprava na pričakovane korenite spremembe. Novi pristopi posredovanja in varčevanja, ki zmanjšujejo na pribitkih obrestnih mer sloneče dohodke, usmerjajo namreč bančno dejavnost od tradicionalnih posegov vse bolj v ponudbo raznovrstnih uslug in jo izpostavljajo vse bolj poenotenemu (globalnemu) in konkurenčnemu tržišču.

V tem ključu smo tudi razumeli prisotnost dr. Del Ne-

gra in Sebastianuta, predsednika in ravnatelja Deželne konfederacije Zadrudnih bank, ki s svojimi 19 zavodi krijejo 15% deželnega tržišča. Ob svoji prvi udeležbi na občnem zboru nista sedela v prvi vrsti kot častna gosta na proslavi, pač pa na odru prav ob doberdobskih upraviteljih, ker bi po besedah ravnatelja Maksa Gergoleta "brez Federacije danes ne mogli obstajati". Predsednik Del Negro je v svojem posegu začrtal strategijo konfederacije, da je prav preko povezovanja in sodelovanja v široki mreži samostojnih osebkov in s pomočjo analize in nasvetov osrednjega organa mogoče ohraniti in ovrednotiti kulturo majhnega, krajevno tipičnega, tudi etnično različnega. Cilji ostajajo isti: ustvariti bogastvo za skupnost v duhu "finančne demokracije", obrnjene v skupno dobro in ne samo v "zaščito tistih, ki imajo". Navsezadnje deluje danes v Evropi 6.000 Zadrudnih bank s 35.000 okenki in 35 milijoni strank, ki skušajo na podobne načine cepiti domačo vejo na evropsko drevo, spojit tradicijo s sodobnostjo.

Ko bo l. 1999 stekla b-faza evropske denarne unije, bo podobno pretresla bančni svet, kot sedaj kriteriji iz Maastrichta krojijo usodo državnih politik. Da evropeizacija prihaja, je bilo slišati in opaziti tudi v doberdobski dvorani. Ob domačinih tudi kakšno nepoznano lice, proračun prebran dvojezično. Majhni znaki, da so časi krajevne samozadostnosti in "čistosti" potonili za vselej. Če so še pred tremi leti na občnih zborih samo pozdravi izdajali italijansko prisotnost, je danes to razširjeno sodelovanje edina možna poteza, da se v razpogtegnjeni evropski šahovnici obdrži in uveljavi tudi slovenska. V tako pot proti prihodnosti vsaj verjamejo doberdobski upravitelji.

MG

OBČNI ZBOR ZADRUŽNE KRAŠKE BANKE

V nedeljo, 27. aprila, je bil 89. občni zbor Zadružne kraške banke (bivših Hranilnic in posojilnic z Opčin in iz Nabrežine), na katerem je ponovno prišla do izraza hitra rast zadrudnih denarnih zavodov in njihova "politika" do gospodarskega delovanja naših obrtnikov, kmetov, trgovcev, uvoznikov in izvoznikov ter drugih klientov, ki se zaradi svojih potreb zatekajo k njim, seveda vedno v skladu z značajem teh kreditnih zavodov, ki so za našega človeka neobhodno potrebni.

Občni zbor je bil v občinski telovadnici v Zgoniku. Poročilo upravnega odbora o lanskem delovanju Kraške banke je podal njen predsednik ind. izv. Pavel Milič, ki je med drugim poudaril neprestano rast tega edinega slovenskega denarnega zavoda na Tržaškem (slovenske TKB pač ni več) in nanizal nekaj števil o zaupanih sredstvih, o posojilih, o posegih v korist socialnih, kulturnih in dobrodelnih ustanov ter o povečanem poslovanju z inozemstvom (posebno s Slovenijo in Avstrijo), potem ko je ta denarna ustanova v preteklem maju prejela pooblastilo za polno poslovanje s tujino, saj se je prej morala posluževati drugih zavodov. Oddelek za kredite že od vsega začetka uspešno vodi soravnatelj Aldo Strain.

Predsedniško poročilo je z ustreznimi podrobnimi podatki dopolnil ravnatelj Klavdij Brani. Poročilo nadzornega odbora in predlog o porazdelitvi prebitka v znesku 4.548.354.669 lir (dobiček bi bil prav gotovo večji za dve milijardi lir, ko jih ne bi izredni komisariji zamrzili v bivši Tržaški kreditni banki, kot so jih tudi drugim italijanskim in slovenskim zavodom, ki so imeli poslovne stike s to nekdanjo slovensko denarno ustanovo) je podal njegov predsednik dr. Stevo Kosmač,

ki je poleg drugega pohvalil prizadevnost in požrtvovalnost vseh pri razvoju in napredku - kljub znanim težavam zaradi zamenjavanja naziva Banca di Credito di Trieste z Banca di Credito Cooperativo - tega našega denarnega zavoda.

Po poročilih, ki so bila soglasno odobrena, je prišlo do zanimive razprave o bodočem delovanju in morebitnem še večjem razvoju Zadrudne kraške banke ter o odprtju novih podružnic, za katere bo Nadzorni organ zavoda Banca d'Italia prav gotovo izdal dovoljenje, saj banka zelo uspešno deluje in tudi njeno premoženje dosega zavidljivo vsoto skoraj 55 milijard lir.

Končno je občni zbor izvolil nove člane v upravni odbor, ki šteje 11 upraviteljev, saj je štirim odbornikom zapadel mandat. Izvoljeni so bili Jože Bitežnik, Marino Korovec, Walter Stanissa in Guido Zidarič.

Na občnem zboru je bil tudi prisoten podpredsednik Deželne zveze zadrudnih kreditnih bank, ki je pozdravil prisotne in zaželel - kljub splošni gospodarski stagnaciji - še novih uspehov pri nadaljnjem poslovanju te naše zadrudne denarne ustanove.

(S+R)

PRILAGAJANJE EVROPSKIM SMERNICAM

PREUREDITEV DRUŽB IN DAVČNA POVRAČILA

DAMJAN HLEDE

Že leta 1985 je bila objavljena smernica Evropske skupnosti (danes Evropske zveze), ki je določala, naj bodo razne operacije, ki spadajo v sklop preureditev družb (predvsem spojitve in odcepitve trgovinskih družb), davčno nevtralne.

Italija se ji je prilagodila šele 20. junija 1996 s prvim malim manevrom nove Prodijeve vlade. Takrat so namreč odpravili proporcionalno obdavčenje družbenih spojitvev, odcepitvev in podelitev podjetniških obratov drugim družbam ter nadomestili z registrskim davkom v fiksni meri. Lahko upravičeno rečemo, da je bila prilagoditev delna, ker po njej ostajata odprti še dve vprašanji: 1) družbene podelitve nepremičnin ostajajo še naprej proporcionalno obdavčene z navadnimi nepremičninskimi alikvotami; 2) ali lahko družbe, ki so tovrstne operacije izpeljale v enajstih letih od objave evropske smernice do italijanske prilagoditve in so torej plačale davke v skladu z italijanskimi predpisi, ki pa so bili v nasprotju z evropskimi, zahtevajo davčno povračilo?

V teh letih si je sledilo že precej razsodb (tudi proti drugim evropskim državam, npr. Nemčiji in Franciji) s strani Evropskega sodišča, ki se je vedno izrekalo za prevlado evropske smernice glede na različne notranje predpise posameznih držav, ki niso bili v skladu z njo. Zaradi teh pozitivnih razsodb, ki jamčijo dober izid povračilnih prošenj, je industrijsko združenje v Trevisu sprožilo množično legalno akcijo za davčno povračilo.

Prošnjo za povračilo morajo družbe nasloviti tistemu registrskemu uradu, ki je izvedel registracijo. Za tovrstna povračila deluje v italijanskem sistemu izključitveni rok treh let od dne, ko je bil davek plačan, ali od dne, ko se je uresničila pravica za povračilo, če je poznejši od prejšnjega. Na tak način pa bi bila večina prošenj zavrnjena. Strokovnjaki pa svetujejo, naj se aktivirajo tudi tisti, ki so davek plačali pred več kot tremi leti, saj - pravijo - bi ta rok ne smel veljati za čas, v katerem italijanski predpisi niso bili v skladu z evropskimi.

DAVČNA PRIJAVA ZA LETO 1996

MODEL 740/97 (2)

MARA PETAROS

NOVA PRAVILA ZA
ODBIJANJE ZDRAVNIŠKIH
STROŠKOV

Do lanskega leta smo morali zdravstvene storitve razdeliti v dve skupini, in sicer na specialistične zdravstvene storitve in na splošne zdravstvene storitve. Stroške iz prve skupine smo lahko odbijali do največ 22% zneska ne glede na višino zneska, stroške iz druge skupine pa smo lahko odbijali, vedno v mejah do največ 22% zneska, če je vsota vseh stroškov iz te skupine presežala 500.000 lir. Od letos so te razlike ukinjene in lahko torej davkoplačevalec odbija vse stroške za zdravstvene storitve, če njihova vsota presega 250.000 lir, seveda še vedno v mejah 22%. Odbitni so torej tile stroški:

- honorarji in stroški za kirurške posege;
- stroški za analize;
- honorarji za specialistične zdravstvene storitve;
- nakup ali najem zdravstvenih protez;
- nakup zdravil;
- znesek "tiketa";
- honorarji za splošne zdravstvene storitve in za homeopatske zdravstvene storitve.

Bistveno je, da vso ustrezno dokumentacijo priložimo v fotokopiji davčni prijavi kot dokazilni material. Za dokaz nakupa zdravil moramo priložiti fotokopijo recepta in davčni odrezek, ki nam ga izročijo v lekarni. Naj mimogrede omenim, da so odbitni tudi stroški za zdravstvene storitve v tujini. Če je dokazilni material v originalnem jeziku, mora davkoplačevalec priložiti prevod. Dokumente iz angleščine, francoščine, nemščine ali španščine lahko prevede sam davkoplačevalec, dokumente v ostalih jezikih pa mora prevesti pooblaščen oseba.

OLAJŠAVA ZA ZAKONSKEGA
PARTNERJA, KI ZASLUŽI
MANJ KOT 5.500.000 LIR
LETNO

Zakon predvideva, da je vsaka oseba, ki zasluži manj kot 5.500.000 lir letno, nekemu v breme: zakoncu, starejšemu bratom, otrokom ipd. Zakonec ima torej pravico do določenih davčnih olajšav. Odbitek, ki si ga lahko oseba, ki skrbi za družino, odbije, je sorazmeren z njenimi dohodki. Tudi pri določanju teh odbitkov se lahko poslužimo tabele:

- če ima edina oseba, ki vzdr-

žuje družino, do 30.000.000 lir dohodkov letno, si lahko leta odbije 1.057.552 lir za zakonskega partnerja, ki zasluži manj kot 5.500.000 lir; - če zasluži od 30.000.000 lir do 60.000.000 lir letno, si lahko odbije 961.552 lir za zakonskega partnerja, ki zasluži manj kot 5.500.000 lir; - če ima od 60.000.000 lir do 100.000.000 lir dohodkov letno, si lahko odbije 889.552 lir za zakonskega partnerja, ki zasluži manj kot 5.500.000 lir; - v primeru, da zasluži edina oseba, ki vzdržuje družino, več kot 100.000.000 lir dohodkov letno, si lahko odbije 817.552 lir za zakonskega partnerja, ki zasluži manj kot 5.500.000 lir; - prispevki judovski skupnosti.

Od letos dalje lahko davkoplačevalec naroči državi, naj nakaže osem promilov njegovega davka na dohodek fizičnih oseb judovski skupnosti, ki bo s tem denarjem skrbela za ohranjanje obstoječih spomenikov in sinagog, pa tudi za zaščito manjšin, za boj proti rasizmu in antisemitizmu.

Davkoplačevalec, ki je v letu 1996 dal svoj prispevek za kako dejavnost, ki jo organizira judovska skupnost, ga lahko odbije v davčni prijavi, enako kot lahko to stori s prispevki katoliški Cerkev.

ZDRAVJE NAŠIH OTROK

JELENA STEFANČIČ

KOLMEŽ (*Acorus calamus*):
- uporabni deli: korenine;
- delovanje: je krepčilo za želodec, zmanjšuje nastajanje prebavnih plinov in vetrov, je diuretik (pospešuje nastajanje in izločanje seča);
- indikacije: v glavnem se uporablja pri prebavnih motnjah, slabi prebavi in koliki z napenjanjem;
- kontraindikacije: jih ni.

NAVADNI SLEZ (*Althea officinalis*):

- uporabni deli: listi;
- delovanje: hladi in lajša vnetja;

- indikacije: lajša zlasti vnetja sčil in dihal. Uporabljamo ga pri vnetjih mehurja, sečevoda in ledvic; v kombinaciji z zelišči za prsne bolezni zdravi tudi bronhitis in vnetje poprsnice. V obliki obkladka ga uporabljamo za zunanje zdravljenje vnetja sklepov in drugih vnetij, v obliki vode za izpiranje ust pa za zdravljenje razjed v ustni votlini in bolečih ali vnetih dlesni;
- odmerjanje: da učinkuje, ga morate uporabljati v večjih količinah od običajnih. Za vsak odmerek uporabite 1 zvrhano čajno žličko posušenega zelišča ali četrt čajne žličke tinkture. Otrokom, mlajšim od 3 let, dajte pol odmerka, starejšim

od 8 let pa dvojen odmerek.
- kontraindikacije: jih ni.

Opozorilo: ne uporabljajte železnih kuhinjskih pripomočkov, ker železo škodi delovanju zelišča!

RIMSKA KAMILICA (*Anthemis nobilis*):

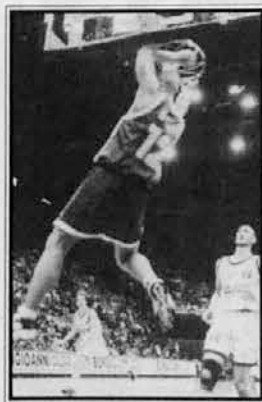
- uporabni deli: cvetovi;
- delovanje: pomirja želodec, blaži bolečine, pomirja duha, sprošča krče v mišicah in prebavilih;
- indikacije: je eno od zelišč, ki jih najpogosteje uporabljamo za pomirjanje in lajšanje bolečin. Priporočljiva je, kadar je otrok vzkipljiv, zlasti če ga popade bes; zato je posebej primeren za močne, rdečelične, kričave otroke.

DALJE

LJUBLJANSKA SMELT OLIMPIJA 3. V EVROPI!

Naslov zaslužen grškemu Olympiakosu

RIM - Ljubljanska Smelt Olimpija je v četrtek, 24. aprila, osvojila tretje mesto v letošnji evropski ligi. Zeleno-beli so v malem finalu povsem nadigrali francoski Asvel Villeurbane in tako pristali na končnem 3. mestu v Evropi, česar si pred začetkom prvenstva še zdaleč niso pričakovali. Z vztrajnostjo in veliko ambicijo ljubljanske peterke pa se je varovancem trenerja Zmaga Sagadina uspelo priboriti do samega evropskega vrha. Trener Sagadin je po odločilni tekmi za dosego tega odličnega rezultata o srečanju samem povedal: "Teško je bilo po prvem polčasu ohraniti visoko raven igre. Po pričakovanju naša mlada ekipa ni zdržala, vendar

pa sem zelo zadovoljen s predstavo v prvem delu, ko smo dokazali, da nismo le obrambna ekipa, temveč da znamo igrati tudi v napadu." In to je povsem očitno po samih 86 sekundah igre pokazal "leteči ljubljanski fenomen" Marko Milič (na sliki), ki je tako silovito zabil v nasprotnikov koš, da je razbil stekleno tablo...

V velikem finalu so Grki Olympiakosa iz Pireja pri Atenah v četrtem poskusu prvič osvojili naslov evropskega klubskega prvaka. Premagali so Katalonce Barcelone, ki so preveč grešili, da bi lahko ogrozili zmago razpoloženih Grkov.

E. DOLHAR

JADRAN SKORAJ OBDOJEN NA IZPAD

Dom osvojil derby s Kontovelim in spet 1. mesto

Jadran je tudi v kraju Piove di Sacco ostal praznih rok, tako da je njegov položaj dve koli pred koncem play-outa B lige skoraj dramatičen. Obstajajo sicer še teoretične možnosti, da se naša združena ekipa reši pred izpadom, te pa bodo v veliki meri odvisne od razpleta na ostalih igriščih.

V D ligi je goriški Dom Agorrest Rob Roy spet dosegel prvo mesto na lestvici, potem ko je v dokaj izenačenem slovenskem derbiju premagal Kontovel (na sliki), obenem pa je tržaški Santos ostal praznih rok. V prihodnjem kolu bi lahko prav Kontoveli naredili uslugo Goričanom, ko bi v Trstu premagali Santos. V gosteh sta bili uspešni tudi obe svetovanski peterki. Cilibona Pref. Marsich je premagala Goriziano, Bor Radenska pa tesno Largo Isonzo.

Velci naredili uslugo Goričanom, ko bi v Trstu premagali Santos. V gosteh sta bili uspešni tudi obe svetovanski peterki. Cilibona Pref. Marsich je premagala Goriziano, Bor Radenska pa tesno Largo Isonzo.

NAMIZNI TENIS

KRAS GENERALI KMALU V PLAY OFFU

Na pokalu dežel bodo reprezentanco F-Jk sestavljali sami Krasovci

FOTOKROMA

14. maja bo ženska postava Krasa Generali (na sliki) začela z nastopi v končni letošnjega prvenstva A1 lige. Naše bodo v polfinalu v Zgoniku igrane proti zmagovalcu predkola Coccaglio - Torino. Po rednem delu prvenstva so Krasovke povsem zasluženo pristale na 2. mestu takoj za vodilno Castellano, ki je tudi nesporni favorit za osvojitve državnega naslova. Krasove igralka Ana Bersan, Vanja Milič in Kitajka Wang Xuelang, so pod tak-

tirko njenega moža in trenerja Ge Keja presejala predvidevanja iz začetka sezone. Sedaj pa se bodo na vse kripnje borile za potrditev lanskega naslova državnih podprvakinj.

V Iserniji bo 17. Pokal dežel za pingpongaše do 14. leta starosti. Naša dežela pošilja na prizorišče moško in žensko ekipo, ki jo se-

stavljajo sami igralci zgoniškega Krasa: Uroš Fabiani in Boštjan Milič ter Martina Milič in Nataša Doglia. Ni slučaj, da so reprezentanco F-Jk sestavili zgolj iz Krasovih naraščajnikov, saj se Kras že vrsto let potrjuje kot najboljšo društvo v deželi. Od danes, 1. maja, pa še 3., 4., in 11. t.m., pa bo zgoniško društvo nastopilo v dvojni vlogi: kot organizator deželne prvenstva in kot branilec deželne naslova.

VAL NAPREDOVAL V B1 LIGO

ODBOJKA

Olympia premočno osvojila derby z Borom

Valu Imsa Kmečka banka je uspel velik skok: napredovanje v moško B1 ligo. To so pri štandreškem društvu sicer načrtovali že pred začetkom prvenstva, po sobotni gladki zmagi v gosteh v Mezzocoroni in istocasnem porazu tretjevrščenega San Miguela, pa je Val že 3 kola pred koncem prvenstva dosegel letošnji cilj. V isti ligi so se izkazali tudi Slogaši Koimpexa, ki so po gladki zmagi proti Santi Giustini opravili še en korak do obstanka v ligi. V ženski B2 ligi so odbojkarice združene ekipe Koimpexa stopile povsem raztreseno na igrišče in proti Sangiorgini izgubile doma brez osvojenega seta. V moški C1 ligi je Soča Sobema stopila na igrišče Eltorja v okrnjeni postavi in bila kljub borbenosti premagana z neoporečnim 3-0. Pravo katastrofo sta doživeli tudi naši goriški šesterki v ženskem delu tega prvenstva. Tako Olympia Kmečka banka K2 Sport kot Val La Goriziana Združna kreditna banka namreč proti premočnim Sartotiju oz. Dolu nista osvojili niti niza.

V moški C2 ligi je bil v središču pozornosti slovenski derby na stadionu 1. maj v Trstu, kjer je domači Bor Fortrade

FOTOKROMA

prejel v goste goriško Olympio CDR (na sliki). Terpinovi in ostali so povsem nadigrali Tržačane, ki so v vsakem od treh nizov reagirali prepozno na silovite napade bratov Simona in Janeza Terpina. Za igralce Olympie je bila zmaga v derbiju tudi večjega pomena, saj bi jim še omogočala osvojitve prvega mesta, ki vodi k dodatni srečanju za direkten prestop v B2 ligo. To pa je žal že uspelo Tržaškemu Prevenirju, tako da bodo tako igralci Olympie kot Bora prihodnje leto po vsej verjetnosti oboji nastopali v enotni C ligi.

Naše ekipe v nižjih ligah so tokrat imele zvrhano mero smole: Sokol v ženski C2, Dligašice Sloge in Espogovci v moški D ligi so vsi po vrsti izgubili šele po petih setih.

ŠZ OLYMPIA ORGANIZATOR IN PROTAGONIST FINALA DEŽELNEGA POKALA

Deželna odbojkarica zveza je zaupala goriškemu športnemu združenju Olympii organizacijo finala deželne pokala. Danes, 1. maja, se bo sta v Slovenskem športnem centru ob 16. uri najprej pomerili ženski postavi Castanetto iz kraja San Giovanni al Nativone in Carriulana iz Ville Vicentine, za tem pa bo tekma, ki bo naše ljubitelje odbojke veliko bolj zanimala. V moškem finalu se bo namreč domača Olympio CDR spoprijela s šesterko iz Reane del Rojale. Olympia torej zasleduje dva cilja: osvojitve pokala in potrdilo o svoji organizacijski spretnosti.

ED

AMATERSKI NOGOMET

GAJI NI USPELO, MLADOST ŠE VODI

Primorje ostalo v promocijski ligi, Kras izpadel v 3. AL

V petek, 25. aprila je padriško - gropajška Gaja v dodatnem srečanju za napredovanje v 2. amatersko ligo proti enajsterici Sant'Andrea doživela pekoč poraz z minimalno razliko. Odločila je huda napaka v obrambi Gajevcev, ki je omogočila spretnemu nasprotnikovega napadalca, da je z lobom dal odločilni gol.

Za najvažnejši rezultat v teh zadnjih kolih raznih amaterskih lig je nedvomno poskrbelo proseško Primorje Adriaker, ki je v domačem "Blatnem dolu" premagalo San Canzian (na sliki) in s tem doseglo obstanek v promocijski ligi. Izrednega pomena je tudi zmaga na igrišču Pierisa doberdobske Mladosti, ki tako še naprej, sicer za eno samo točko, vodi na lestvici goriške skupine 3. amaterske lige in se bo v nedeljo doma potegovala za napredovanje v višjo ligo.

FOTOKROMA

Pojdimo po vrsti. V elitni ligi je štandreška Juventina Radenska poskrbela za prijetno preseñenje z zmago proti Pozzuolu. Štandrežci pa so še vedno zadnji na lestvici, sicer z minimalnim zaostankom za ekipami, ki so doslej zbrale več točk. Prav z eno od teh, predzadnjim Aquileio, se bodo belo - rdeči spoprijeli v prihodnjem kolu. V promocijski ligi gre poleg že omenjene odločilne zmage Prosečanov omeniti poraza Sovodenj Zadružne Kreditne banke in bazovske Zarje. K srečanju Sovodenjcev v Cussignaccu gre dodati še negativno noto. Po svoji izključitvi se je sovodenjski nogometaš Gorjup znesel nad sodnikom in ga močno zadel z glavo. V nedeljo bo v tej ligi v Bazovici slovenski kraški derby med domačo Zarjo in proseškim Primorjem Adriaker, srečanje pa enkrat toliko ni bistvenega pomena, če izvzamemo prestiž zmage v slovenskem derbiju. V 1. amaterski ligi je kriška Vesna doživela gladek poraz pred domačo publiko. V ligi nižje je repenski Kras po porazu proti Marianu izpadel v 3. amatersko ligo. Izgubil je tudi dolinski Breg, zmagati pa je uspelo trebenskemu Primorcu, ki je tako zasedel končno 4. mesto na lestvici.

JADRANJE

MOČILNIK (SIRENA) NAJBOLJŠI

V Tržaškem zalivu se je v nedeljo zaključila zadnja regata Trofeje Rasini. Naša jadralca sta se odlično odrezala: v razredu "evropa" je Andrej Močilnik (TPK Sirena) osvojil 1. mesto, Johana Križnič (JK Čupa) pa 9. na skupni lestvici.

PLAVANJE

FERUGLIO 3. PRSNO

NUORO - Na "Pokalu dežel" za dečke in začetnike je član deželne reprezentance, plavalec tržaškega PK Bor Matteo Feruglio zasedel odlično 3. mesto na 100 m prsno. V štafeti 4x100 mešano je osvojil 2. mesto, na skupni lestvici dežel pa je bila Furlanija-Juljska krajina ravno tako 2.

KOLESTARSTVO

DOBER NASTOP LONJERSKE ADRIE

BUTRIO - V nedeljo je bila tu 65 km dolga preizkušnja, veljavna tudi za videmsko pokrajinsko prvenstvo. Janez Zastoknik je bil 4., v kategoriji "supergentelmen" je zmagal Jože Hafner, med najmlajšimi pa je bil najhitrejši Uroš Oven (vsi Adria).

OBVESTILA

SAH

V SOBOTO ZAČETEK ZAMEJSKEGA PRVENSTVA

Letošnje prvenstvo je pomembno, saj sovпада z desetletnico smrti priljubljenega profesorja Zlatka Jelinčiča. 12. šahovsko prvenstvo ZSŠDI bo obenem veljalo za 8. memorial Zlatka Jelinčiča. Pričelo se bo v soboto, 3. t.m., ob 15. uri v Gregorčičevi dvorani v Trstu (Ul. sv. Frančiška 20 / 2. nadstropje), nadaljevati in zaključilo pa se bo naslednjo soboto, 10. t.m., spet v Gregorčičevi dvorani.

Že sedmič zaporedoma bo prvenstvo potekalo po sistemu aktivnega šaha, kar pomeni, da ima vsak šahist na razpolago pol ure za partijo, kar seveda pomeni, da lahko slednja traja največ eno uro. Na prvenstvu lahko sodelujejo vsi zamejski šahisti, vpisovanje pa bo tik pred njegovim začetkom. Od števil vpisanih bo odvisno, po katerem sistemu bodo turnir odigrali (vsak z vsakim ali kvalifikacije in finale). Prvi trije bodo prejeli pokale, ostali pa spominske kolajne. Zmagovalec si bo prislužil naslov zamejskega prvaka. Na zadnjem prvenstvu je zmagal Goričan Pino Lakovič. Žal sta takrat manjkala tako Egon Pertot kot Jan Bednarik, ki sta se udeležila državnega ekipnega prvenstva. To je le dokaz več, da je zamejski šah na zelo visoki kvalitetni ravni in je prav škoda, da se ne zna organizirati tako, kot bi njegova kakovost tudi zahtevala.

PLEZANJE

MAJA TEČAJ SPDT

Alpinistični odsek Slovenskega planinskega društva - Trst vabi na tečaj plezanja za začetnike, ki se bo začel v četrtek, 8. t.m., ob 20.30 v Gregorčičevi dvorani v Trstu s teoretičnim delom. Naslednja predavanja bodo vsako sredo (14., 21. in 28.) na sedežu društva v ul. sv. Frančiška 20, praktične vaje pa bodo v nedeljo, 11., 18. in 25. t.m. ter 1. junija. Tečaja se lahko udeležijo vsi, tudi mladoletni, ki pa potrebujejo dovoljenje staršev. Tečaj stane 100.000 lir, poleg tega pa je za tečajnike obvezno zavarovanje, ki stane 35.000 lir in velja celo leto, ter včlanjenje v SPDT ali poravnava članarine, ki stane 25.000 lir za mladoletne oz. 30.000 lir + osebni podatki in 1 slika. Vse administrativne obveznosti je treba poravnati pred začetkom tečaja ali na prvem večeru, 8. t.m.. To lahko storite vsak ponedeljek zvečer na sedežu SPDT, pustite denar v stik z vodjo tečaja Petrom Rasmanom na tel. 414894. Pod njegovim vodstvom bodo društveni inštruktorji podali tečajnikom osnovne pravine plezanja in jih tako usposobili, da se varno in preudarno začnejo ukvarjati s plezanjem.

SLOVENSKE ZADRUŽNE BANKE

Imaj

ZADRUŽNA KRAŠKA
BANKA

ZADRUŽNA KREDITNA BANKA
DOBERDOB

ZADRUŽNA KREDITNA BANKA
V SOVODNJAH

TVOJE DOMAČE BANKE